

www.e-rara.ch

**De nativitate mediatoris ultima, nunc futura, et toti orbi terrarum in
singulis ratione praeditis manifestanda, Opus**

Postel, Guillaume

[Basel], [1547]

Stiftung der Werke von C.G.Jung, Zürich

Shelf Mark: Online

Persistent Link: <https://doi.org/10.3931/e-rara-7136>

www.e-rara.ch

Die Plattform e-rara.ch macht die in Schweizer Bibliotheken vorhandenen Drucke online verfügbar. Das Spektrum reicht von Büchern über Karten bis zu illustrierten Materialien – von den Anfängen des Buchdrucks bis ins 20. Jahrhundert.

e-rara.ch provides online access to rare books available in Swiss libraries. The holdings extend from books and maps to illustrated material – from the beginnings of printing to the 20th century.

e-rara.ch met en ligne des reproductions numériques d'imprimés conservés dans les bibliothèques de Suisse. L'éventail va des livres aux documents iconographiques en passant par les cartes – des débuts de l'imprimerie jusqu'au 20e siècle.

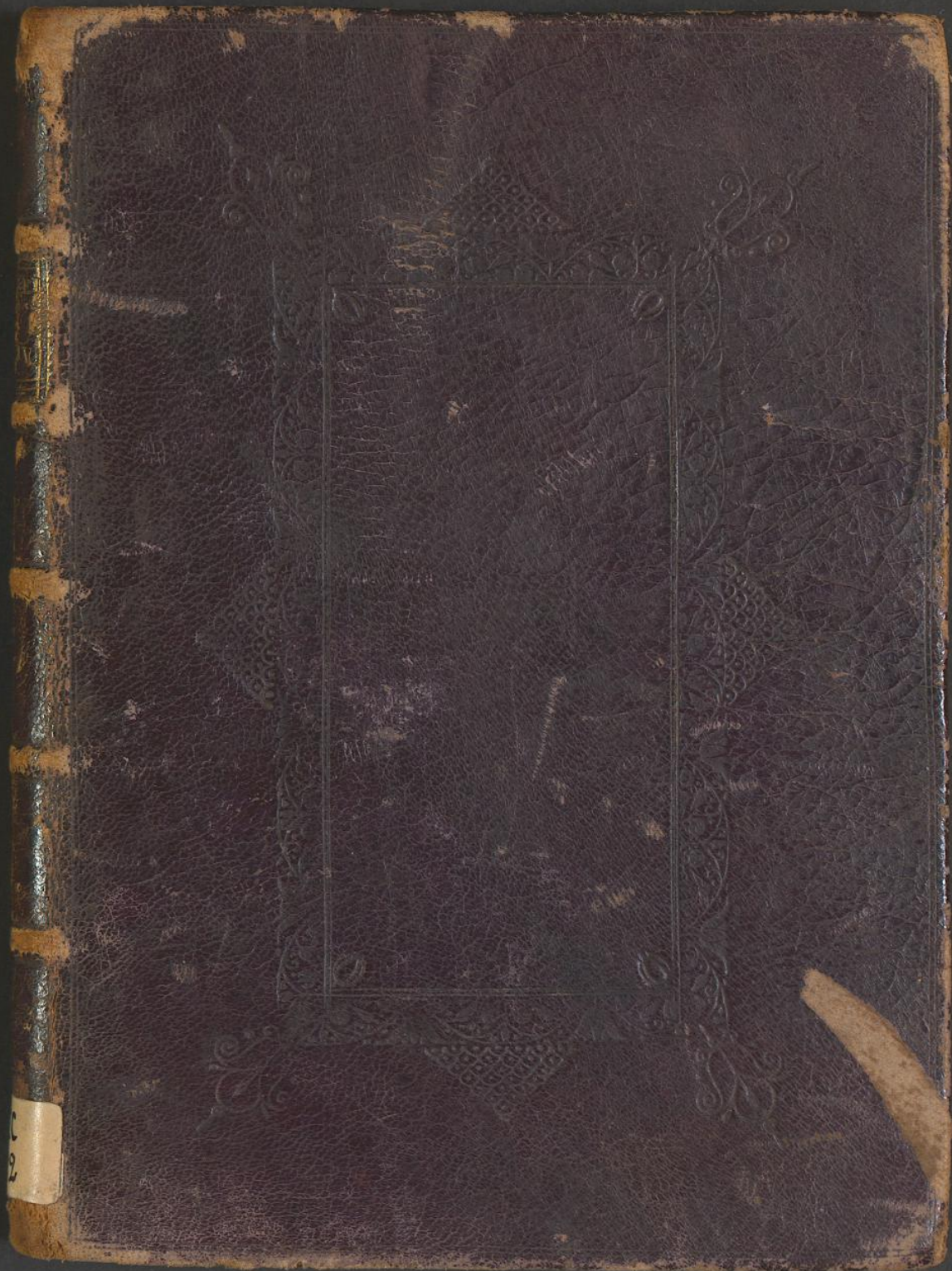
e-rara.ch mette a disposizione in rete le edizioni antiche conservate nelle biblioteche svizzere. La collezione comprende libri, carte geografiche e materiale illustrato che risalgono agli inizi della tipografia fino ad arrivare al XX secolo.

Nutzungsbedingungen Dieses Digitalisat kann kostenfrei heruntergeladen werden. Die Lizenzierungsart und die Nutzungsbedingungen sind individuell zu jedem Dokument in den Titelinformationen angegeben. Für weitere Informationen siehe auch [Link]

Terms of Use This digital copy can be downloaded free of charge. The type of licensing and the terms of use are indicated in the title information for each document individually. For further information please refer to the terms of use on [Link]

Conditions d'utilisation Ce document numérique peut être téléchargé gratuitement. Son statut juridique et ses conditions d'utilisation sont précisés dans sa notice détaillée. Pour de plus amples informations, voir [Link]

Condizioni di utilizzo Questo documento può essere scaricato gratuitamente. Il tipo di licenza e le condizioni di utilizzo sono indicate nella notizia bibliografica del singolo documento. Per ulteriori informazioni vedi anche [Link]

Porta

622

497

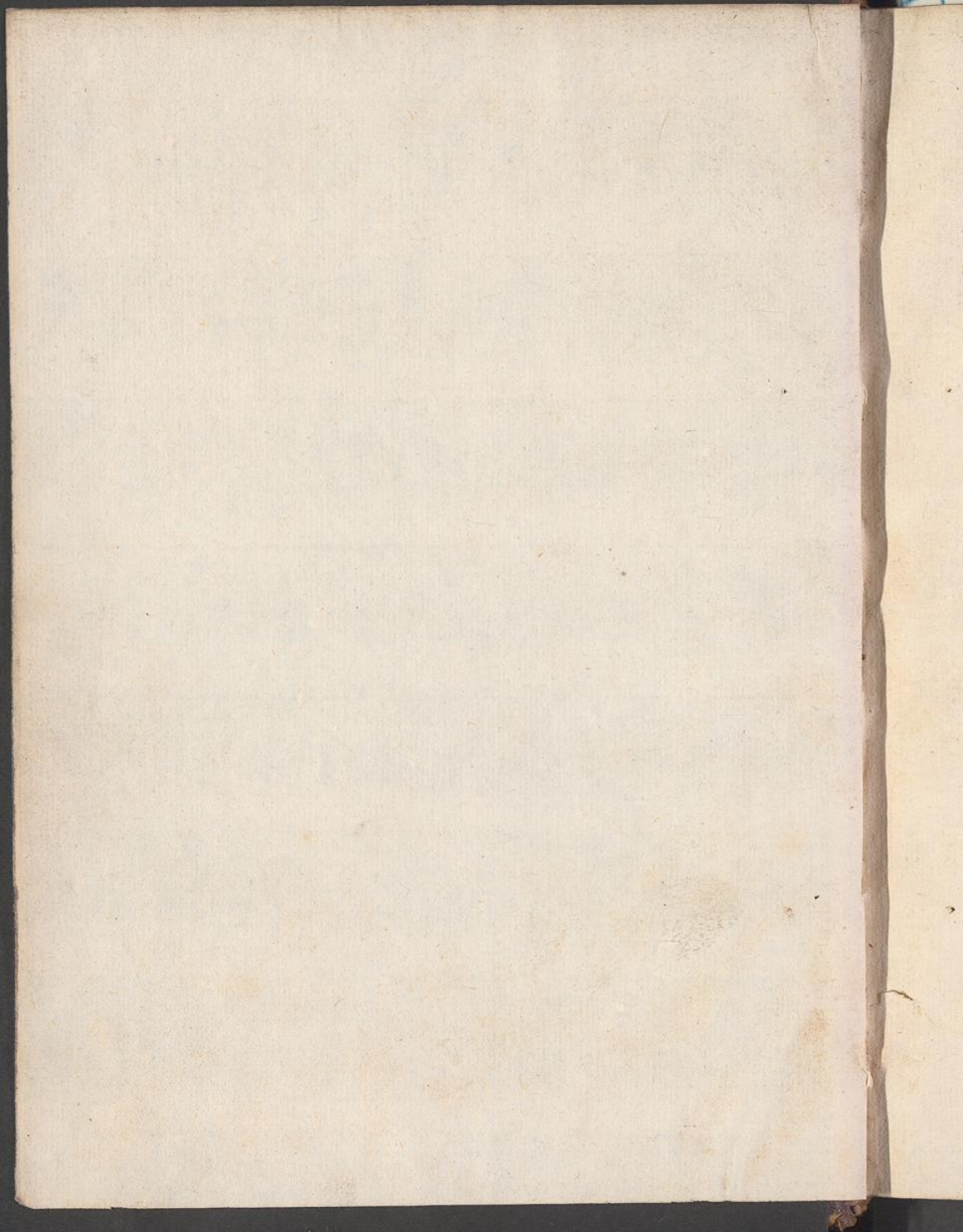

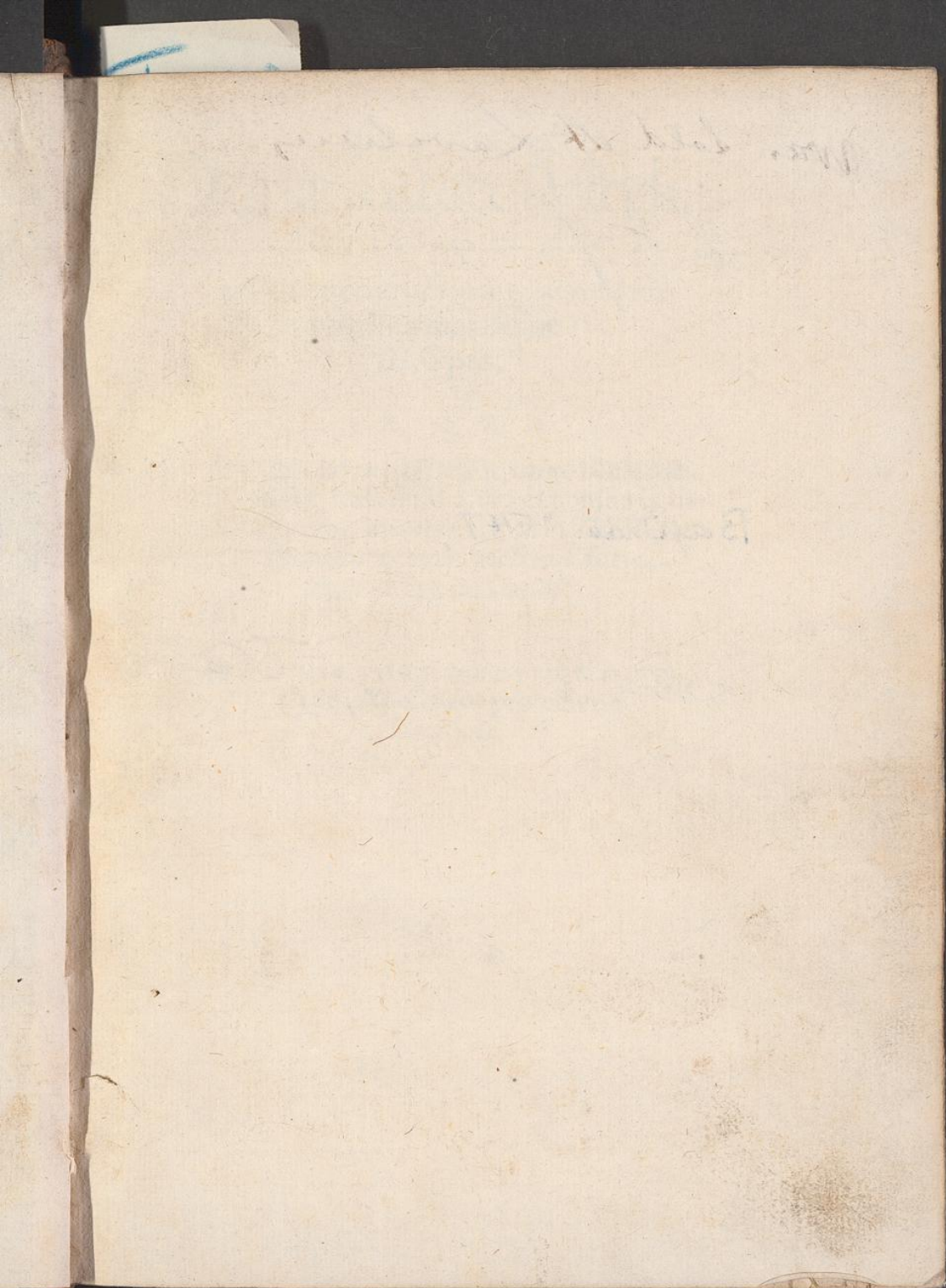
27-

Texas
No 172

J. W. Hunter

Barthae 1547.

was sold at Lavatiers

L. S. /

Basileae 1547

De natiuitate Media-

TORIS VLTIMA, NVNC FVTVRA, ET
toti orbi terrarum in singulis ratione
præditis manifestan-
da, Opus:

I N Q V O

Totius naturæ obscuritas, origo & creatio,
ita cum sua causa illustratur, exponiturq; ut
uel pueris sint manifesta, quæ in Theosophiæ
& Philosophiæ arcanis hactenus fuere,
Autore Spiritu Christi:

EXSCRIPTORE GVLIELMO PO-
stello, Apostolica professione
sacerdote.

AD CHARISSIMOS ET IN-
PRIMIS VENERANDOS PA-
tres ubiuis in Concilium uerè Oecumenicum pro Catholicæ ecclesiæ
amplificatione congregatos, & ad totius ecclesiæ sanctæ consortium,
GVLIELMI POSTELLI Epistola, pro satisfactione & sub-
missione appendicum Operis de Naturæ huma-
næ instauratione.

PIRITVS ille Vniuersi moderator,
qui dat & distribuit sua dona omni-
bus pro suæ solius uolūtatis legibus,
quiq; aut iubet, aut non finit statis lo-
cis & temporibus Dei uerbū, quod
omnium donorum instar est, prædi-
cari: me impotenter usque adeo urget, ut nulla illi ua-
leat opponi potentia, ne unquam ab assertione glo-
riæ Christi mihi manifestata cessem. Quum enim in
toto naturæ cursu nil sit cessationis, sed omnia assi-
duè sic agere contendant, ut continuum esse uita &
proprietas illis assiduè cœlitus inditur: multo minus
mihi licet esse cessatori, qui præter naturæ & gratiæ
dotes singulis ratione præditis animātibus inditas,
mihi & cæteris communes, urgear uel Spiritus agen-
tis, luminis uel superioris, ut dicunt, ut ista coram uo-
bis effundam. Licet uerò nullo modo profetiæ spi-
ritus sit humano iudicio obnoxius, tamē ex eo quod
omnia dogmata diuina sic duce ratione suadeo, ut
nil sit in sacris tam arduū, quin eius ueritatem clarius
quauis demonstratione cernam, & ita exponam, ut
probabilius certius uel nil adferri aut opponi ualeat:
decreui ecclesiæ Dei per suos unde uis gentium dele-
ctos & collectos iudicaturę proponere, ut unitus in
a 2 concilio

concilio multorum spiritus, hoc ipsum omnibus tenendum proponat, quod in uno infudit: aut uetet in Troade absolutè bonam doctrinam prædicari, quæ tamen in Græcia tota est conducibilis. Causa autem huius præfationis & satisfactionis est, eo quòd duo opuscula nostra hoc anno 1547. prodire sine dedicatione, quum neutrum superstitè Absconditorum à cõstitutione mundi Opere uellem ante eius publicationem edi. Typografus enim, aut ne mihi esset in mora, aut ut etiam mihi gratificaretur: aut, quod magis credo, mole maiuscula & quarundam figurarum inferendarum curatione occupatus, ea prius edidit, quæ Opus absolutum ante omnia publicari postulabant. Et Clavis itaq; absconditorum, & Modus concordie uniuerſi dissidij mundi, sunt edita ordine præpostero. Illorum enim appendicum, dedicatio Absconditorum omnia ecclesiæ Dei submittens, nomine facit satis. Sed illud scriptum breue quod proximis diebus misi ad delegatos Bononiæ, nomine omnium est satisfactorum. Verum quum nullo modo possint ab omnibus perpendi, quæ in uno tantum sunt exemplo, quumq; interim traducatur gloria Christi ab illis, qui omnia nos ecclesiæ censuræ subiici non uelle & autumant, & non ingrato ferunt animo: uisum est isto renascentiæ Christi anno, addere superioribus colophonē in editione huius operis De ultima Christi natiuitate inscripti, in quo est ea summa rerū, quam potissimum in rem Concilij, ad ueritatis circa Mediatoris naturā absconditæ reuelationem inscripserā. Nam ueræ & realis naturæ Mediatoris, in cuius essentia uerè cõsideratione summa fœlicitas est, ne umbram quidē, præter duo extrema, specialis nouit

5
nouit ecclesia. Duo extrema uoco, diuinitatem & hu-
manitatem. Quum itaque ille ipse qui uult nullo om-
nino excepto omnes homines saluos fieri, potens &
sapiens ut hoc faciat, nunc toti benedixerit generi
humano, meq; impulerit ut per sacrosanctæ Synaxe
os mysterium in salutiferum baptisma omnes in unū
cogerem, consecrando ex intentione ipsius Christi,
& eius ecclesiæ, quicquid appositiuè in cibo & potu
pro pane & uino nutrit genus humanum: opus est
ut denuò innotescat sensim ipse Iesus toti mūdo, de-
ducta ita eius essentia origine ex naturalibus & om-
nibus cōcessis principijs, ut nulla illis natio possit re-
fragari. Ad quid uerò Deus uellet omnes saluos fie-
ri homines, ad quid illuminaret per lumen participa-
bile & uicissitudinarium omnem hominem uenien-
tem in hunc mundum, ad quid omnibus hominibus
actu uitam suam, motum suum, essentiam suam, Me-
diator ueluti truncus ramis, aut uita & proprietates to-
ti arbori cōmunicatā uellet: ad quid nos omnes iam
ab Adamo primo sumus membra Christi, actu parti-
cipantia de eius essentia, uocamur & sumus, ut reue-
ra caro de carne eius, & os ex ossibus eius simus? Ad
quid demum uniuersum mundum causa singulorū,
sicuti omnium, condidit per eundem Mediatorem
Deus, nisi ut omnibus & singulis ita prospiciat, ut in
integrum restituat, & in refrigeriū adducat? Secun-
do enim aduentu opus est, ut omnibus expectanti-
bus se, in salutem, abolitamorte ueniat. Fecit enim iū-
diciū iam à 1500. annis inceptum, à quo uidelicet
scripsit dilectus discipulus, Nunc iudiciū est mūdi.
Sensim enim omnia diuina facta sunt, & fient, donec
in momento inuitemur instar uoluntatis. Omnia

6
opus est restitui, Patres. Nec potest ullo modo
Deus homini prius damnato quam nato, eternas in-
fligere poenas. Nec enim impietate summa carere do-
minus posset, qui sine sua culpa malum seruū damna-
ret. Hanc uerò scribo uobis ueritatem Patres, ut desi-
natis anathematis perdere illos, pro quibus mortuus
est Christus. Ipse enim in omnibus & singulis agit,
lumine conscientiae docēs, ut sint in uera gloriatione
sibi ipsi lex. Aperite oculos Patres, fratres, filij: aperi-
te oculos, & uidete, quo modo Christum Iesum mun-
di redemptorem in naturae humanae carnificinā con-
uertitis imprudentes. Nunquam enim sacra scriptu-
ra nō accedentibus ad se, anathemate est imprecata.
Etenim licet dixerit omnes esse initiandos, tamen ea-
dem dixit: In omni gente qui facit bonum, hic est ac-
ceptus illi. Non ne uidetis intolerabiliorem facere
uos conditionem Christianismi, quam Iudaismi? Si
ante aduentum Christi nemo obligabatur ad Iudaismum,
& tamen uirtute donorum spiritus in ecclesia
positorum totus conscientia recta uiuens saluaba-
tur extra synagogam mundus, quod in Iobo no-
mine omnium patet: saluabatur uerò per uirtutem
latentis Mediatoris apud eos, qui lege scripta illum
manifestante carebant: non ne in eodem loco pone-
re debetis, qui ad hanc diem de eo non acceperunt:
aut qui quod accepere, silentij nostri, & pastorum in-
curia perdiderunt: uti qui durante lege de eo non ac-
ceperant: & si acceperant, non obligabantur ulla le-
ge scripta ad Iudaismum: At uerò mihi dicetis. Illis
non imprecamur, qui nondum acceperunt, aut qui
pridem eius ueritatem perdiderunt. Compescere il-
los uolumus, qui ab agnita, et ad hanc diem probata
in ec-

in ecclesia ueritate resiliunt. Potestis sine anathema-
 temederi Patres, instar scripturę loquendo & defini-
 endo. Quum enim ab assensu præconceptam fidem
 concomitante dependeat, ut aliquis in Iudaismum,
 Ismaelitismum, aut Christianismū iuret, nec ullo mo-
 do possit assensum cohibere à semel probatis: quid
 uobis uidetur, si ad excitandam socordiam ecclesię
 procerū permisit Deus, ita mordicus sententijs neo-
 tericorum & nationem fidelissimam antea, & fermę
 totius orbis Christiani iuuentutem, literis imbutam
 inherere, ut assensum ægrę inde remoueat? Grauius
 aliquid addam Patres, quoniam nomine uniuersi lo-
 quor uobiscum, nullius planę potentię aut gratiam
 captans, aut potentiam ueritus (nam loquitur in me
 Iesus) Qui fieri unquam poterit, ut Oecumenici Con-
 ciliij rationem possint in uniuerso habere uestra de-
 creta, quum ex innumeris prouincijs & gentibus in
 toto orbe agentibus, uix pauci ex Italia & Hispania
 Galliaq; conueneritis: Oculatus mundus est: uerba
 amplius sibi dari nō uult. Saltem à Moschouia, à Gre-
 cia, Armenia, Georgia & Aethiopia delegatos accer-
 siuisse opus erat, inq; illam rem sanguinis Christi ma-
 le collocatum precium impendisse. Dico uobis pa-
 lām, quod clanculum quiuis mussitat. Certę per uoca-
 bulum illud uos omnino derogatis sanctionibus ue-
 stris. Et utinam ita nunquam fuisset uocatum Conci-
 lium, quia inde fiet Dissilium. Hoc unum uobis dico
 Patres, ut sine anathemate ueritatis leges exponatis.
 Facilius hoc modo reconciliabitis mundum. Quam
 diu uita & doctrina docebat ecclesia per suos pasto-
 res, licuit imprecari resiliētibus: nūc autē minimē, quū
 uos factis improbetis quod dicitis, Agite Patres,
 agite

8
agite ergo, & fatagite, ut qui estis in Concilium co-
acti, oneri uestrarum proprietatum sanctè renuncietis,
uita apostolica pro uestro simplici ex baptismo,
aut duplici ex sacro ordine, aut triplici ex uoto mo-
nastico sacramento uiuite, & in nullius gratiam lo-
quimini. Si uobis placent animarum curæ in episco-
pe, aut in cura, longe sincerius sine prouentu docebi-
tis, quum à Concilio recesseritis, quàm antè: & inter-
rim, in ipso Concilio spiritum sanctum purè sequemi-
ni. Quæ hodiè tam pudèda in summo ordine uiden-
tur, ut desiderent in omni anteaetæ uitæ impietate
exempla, illa primùm tollere fatagite. Sic tolletur
omnino heresis. Alioquin & uos ipsos et orbem totum
ludificabitis: & quanto plura statueris, tanto paucio-
ra recipientur. Sit quantauis doctrinæ instauratæ sin-
ceritas, iure merito ubi in uerum, & non titularium
tantum Oecumenicum concilium orbis humani ge-
neris coaluerit, in dubiū uestra decreta ueluti præoc-
cupata & malè fida reuocabit, ut non unus aut alter
tantum populus, sed uniuersi quorum interest, &
proponere liberè, & sustentare proposita, decretaq;
recipere ualeant. Hoc quod uobis nomine uniuersi
propositum cupio, nomine communi à naturæ scru-
tatorum placitis omnino discussis, nec auctoritate re-
ceptis pendet: quare illos uult iudices, qui simplici-
ter ueritati sine auctoritate student. Quum autem
habeat Aethiopicam ecclesiam in fidei articulis con-
sonam, sine illis terminari nequit. Non potest eadem
ueritas in perpetuo consensu articulorum fidei, aut
sententiæ, cui perinde omnes iudæi omnibus ætati-
bus iam ab ipso Mose per sacras interpretationes
consentiant, reponi, quin sit perinde uera, ut si in
nostræ

nostræ ætatis ecclesiæ decretis omnibus probatis haberetur. Nam idem Spiritus sanctus est utriusq; temporis ecclesiæ rector, ut non nisi ad terræ Syriæ sanctæ incolatum repulerit Deus populum suum, donec post ingressum nostrum totus Israel saluus fiat, per ueritates sinceras à suis maioribus tempore suæ durationis acceptas. Extant enim in Thargum, Zohar, Midrassim, Rabboth, & plerisq; alijs interpretibus. Non est putandum, ut tam parua sit Dei prouidentia erga genus humanum, ut populi benedictione Ismaelis in Muhamede donati, careant etiam suis ueritatibus, quibus illos dator luminis donauit in illis tenebris Deus, ut quum manifestus mundo apparuerit Iesus, tandem illis ducibus ad uerum omnibus notum ueniant, & sic Oecumenicum re & nomine concilium fiat. Ne putetis Patres, peccata mundi impedire eam communionem, quam toti mundo me iussit consecrare Iesus, quia in pœnam æternam peccatorum nostrorum non recordatur amplius. Venit enim tempus, quum non dicent amplius filij, Patres nostri comederunt uuam acerbam, & dentes filiorum obstupescunt. Sic enim tolletur sensim uis peccati originis sine cognitione, aut consensu sumentium, sicut in pueris sine suo assensu baptisatis & cõmunicatis. Satis enim est quòd totus mundus fide implicita, Iesum, id est salutem, quouis modo à Deo homini propositam quærit, & quouis conscientiæ testimonio, duce lumine uitæ uerbi, consequi satagit. Nec enim opus est aspectu principis, aut legum cognitione cuius agricolæ, ad hoc ut sit optimum regni membrum, sed bonorum omnium consensus illi pro uisione principis est. Ecclesia singulis ætatibus per uirtutem

tutem sacramentorum concurrente suo sponso omnes illuminanti, dat uitam implicite totius communis ecclesie membris, per opera bona facta in Christo sibi conformibus, uitam inquam gratiae sibi concessae: sicut patrimi & matrimae dant infantibus & mutis, eiusdem quam in ecclesia habent fidei communionem. Sic fit unum ouile et unus pastor interim, quo ad manifestetur Iesus in nobis: sic sensim opus in genere humano redire fidem & contemplationem una implicite aut explicite positas, ut sit in omnium cordibus ita scripta lex diuina, ut congruenter naturae uiuere sit secundum gratiam & primam Dei intentionem uiuere. Nam quamdiu per religionis prescriptum aliquid obseruatur, quod a naturali abhorreat iudicio, nondum uenit illa lex finalis, quam Deus ordinauerat a principio, qua in corde scripta non eget aliquis ut doceatur a proximo de Dei cognitione. Licet enim interpretes nostri hoc attribuunt euangelicae legi, tamen quamuis maxime sit uerum, ut tamen ad hanc diem est intellectum & enucleatum Euangelium, uerum non est. Nam perinde iam ut in philosophiae praescripta sine ulla refragatione omnes concurrunt homines iudicio naturali praediti, sic sponte in Euangelij uerba iurassent. Euangelium quidem eternum est, nec unquam mutabitur, aut unus iota aut apex excidet ab eo. Est enim illius praescriptum in Genesi ad finem usque Apocalypseos. Restat igitur ut uero altissimo & finali sensu ita declaretur, ut plane naturae per omnia consentiat: & sic uerificabitur praecipitata ueritas, quae euangelium asserit esse naturaliter scriptum in cordibus. Ad hoc itaque ut usu sacramenti sub quouis cibo & potu insciantur sumpti, & corpori

ponit humano appositum præparet totus homo ubique
 terrarum dispersus, baptizatur fluminis baptismo an-
 tea soli Christo & angelis cognito, ut quum instar pue-
 ri adoleuerit in conscientie reformatione, fiat capax
 ipsius Christi per naturam & gratiam ex æquo omnibus
 uniti, & pro capacitatis modulo in singulis manife-
 stati. Quum autem sacrosanctæ Synaxeos mysterium inter
 cætera Patres charissimi, uidebitis natura duce ita ad ca-
 pacitatem nostram accommodari, ut non tantum rationem hu-
 manam non effugiat, sed ita ad æquata ueritate capiet
 ut nulli plane intellectui necessarium non uideatur my-
 sterium, eque naturæ penetralibus desumptum: tunc reuera
 poteritis iudicare, in ceteris sacrarum librorum mysteriis
 naturalia subesse mysteria. Nam si quod magis inest,
 et id quod minus. Directoria itaque solum, & non ampli-
 us coercitiuam esse legem opus est, & in unum reduci
 præscriptum naturalia & diuina, postquam abolita sen-
 sim fuerit iniquitas terræ. Pereant enim ita impij, ut
 non sint, opus est, antequam benedicat anima solida
 Dominum. Ideo permissio adhuc magistratibus. corre-
 ctorio iudicio, Christus satis habet temporaria cruce fi-
 lios Dauidis corrigere, inque uirga uisitare iniquitates
 eorum. Hoc facite Patres, ut nemo perfunctorie hæc
 scripta legat, quia nostra non sunt, sed Christi sensibili-
 ter in nobis suum euangelium exponētis. Meum officium
 est, uobis & uniuerso mundo proponere, ut posterita-
 ti, quum uisum fuerit, tradatur. Perpendite, statuite: ua-
 lete in Christo membra ipsius san-
 ctissima.

Inutile seruorum Dei mancipium
 Elias Pandochæus.

b 2 DE

DE VERO COGNOSCENDI MODO, QVO

certissime ad summi cognoscibilis considerationem ueniatur.

VOS ueritatis inquirendae modos esse homini propositos, quibus & sibi & ceteris, tam discendo quam docendo fidem ueritatis faciat, Syllogismon & Epagogen: hoc uero inter naturalis & supernaturalis disciplinae antistites non solum constat, sed assensu proclui qui uis ratione utens, etiam si haec uocabula ignoret, fatebitur. Ex multis enim rebus eiusdem generis, aut in uno quouis accidenti conuenientibus, quouis quantauis sit ruditate colligit summam conuenientiae singulorum, & inde uerum elicit: uerbi gratia, ex eo quod quis effrenes suos liberos licentia fieri deteriores, non solum domi, sed in tota uicina cernit, colligit, & illis esse commune delictum ob parentum indulgentiam, & frenum loco licentiae ponendum, si quis ex illis bonos ciues efficere uelit. Similiter ubi iam intellectu capaciores facti sunt singuli, ab universalibus colligunt particularia. Vt quum scimus effrenatam iuuentutem esse cohibendam, statim colligit: Quisquis itaque effrenis est, cohibendus est: uerbi gratia, talis. Magis propria est adultis ratiocinatio, adolescentiae autem inductio. Sunt enim omnia a sensu ad intellectum traducenda. Atqui sensus non nisi particularia pro suo nouit obiecto. Vnde fit, ut in totius nostrae cognitionis cursu (quum sensus per se sint muti) discamus omnia a fide parentum, aut eorum quibus cum rudimenta uitae inimus, uocabula nullo modo intellecta prius concipientes, quoad in mente rerum

ueritas

ueritas
tinis lig
guis m
care: u
git, pro
cognit
qua tan
su repe
terior p
onē an
omnin
tota rer
tenus e
star sim
bitur, a
sertis lo
tēpesta
cūm au
do aspe
te cū fu
nec astu
tius ex
Nam &
cho, q
opus ef
cium un
hac ign
fateretu
quā ea p
que coe
mur, qu
tibus, q
media l

ueritas sensim formeſcit. Vocabulū enim panis licet latinis ſignificet quod notum eſt, tamē in ſingulis linguis mūdi hoc uocabulū poteſt quiduis aliud ſignificare: underes diuerſiſſimas homonymas fieri cōtingit, pro uſus linguae ratiōe. Fūdamētū itaq; & baſis cognitionis primæ eſt mera ignorātia, & fides ſola, qua tandē aſſueſcimus crebrò ſic aut ſic nominata ſenſu repetēdo, donec formeſcit in intellectu rei quēdā exterior proprietas: unde tādē in epagogē ſeu inductiōnē animi ſenſa reducimus. Si uerò quis repudiarit omnino uocabula, et credulitatē refugiet, nunquā in tota rerū natura quicquā ſciat aut cognoscet, niſi quatenus experientia ſenſuū priorū probarit: aut inſtar ſimic quæ ſic aut ſic tractari fieri ue cernet, imitabitur, aſtūq; ſenſim cōcipiet, quo in gradu eſſe in deſertis locis bruta certū eſt. Compertū eſt enim noſtra tēpeſtate in Atlāticī maris inſulis eſſe ea ſimplicitate cū aues multas, tū maximē colūbas, quę nullo modo aſpectū hominis formidarēt: ita ut manu aut amite cū funiculo ad colū poſito, ſe capi permetterēt, donec aſtū ſimilē noſtris cū fuga ex ſuorū morte, aut potius ex noſtræ iniquitatis cōuerſatione cōceperunt. Nam & Frāciſcus, & pleriq; alij ſancti unā cum Noacho, quotquot uoluere, manu cepere. Sic omnino opus eſt Patriarchā totius naturę humane, licet opificium uniuerso maius eſſet, uti uniuersi imperator, ab hac ignorantię lege incepisse, ut planē in ſe nil ſe ſcire fateretur: inq; rerū omnium ignoratiōe uerſari, antequā ea profferret, & inderet omnib. rebus uocabula, quę cœlitus illi dictabant. Nam nec naturaliter loquimur, quod etiā nū patet in Alalis ad iuga Africę agētibus, qui ſolo ſibilo aut ſignis loquunt. Similiter in media Lybia. Sunt & alij Alali, quod ſciatur, ad polū

arcticū, sola permutatione et signis mercimonia exer-
cētes. Quū itaq; sit prima cognoscēdi uia ignorātia
& mera credulitas, quūq; sit necesse illū generis hu-
mani parentē à credulitate cognitionis plena acce-
pisse & imposuisse nomina reb. ad significandū gene-
rationē uiuentiū, opus est, sicut est unus Deus, una so-
la natura, unus homo, ex quibus tota posteritas, ut in
una sola lingua sit recōdita prima rerū cognitio et ue-
ritas. Necesse est igitur, ut ceteræ omnes linguae mū-
di sint ab humano arbitrio in ignorantia insigni sen-
sim natae, ex quarū etymo nil certi haberi possit. Vna
uerò sit omniū parēs, et à Deo diuinitus data Adamo
(quod latius in Fysicharicōn primo libro patet) per
quā in summā & precisam ueritatē, quatenus uiator
potest, deuenire licet. Sed quia unā et linguē mētisq;
integritas, & rerū ipsa nobis patēs qualitas cōcurrūt,
opus est ut per cōsiderationē istarū rerū sensibiliū
sensim in spiritaliū diuinarūq; cognitionē ascēda-
mus. Ad hoc enim est animus noster in hoc corporis
sensib. prēditi ergastulo cōclusus, ut licet in potentia
faciat, fiat & capiat omnia, tamē ueluti mēdicus à sen-
sib. materialib. accipiat, unde tandē in aeternā uerita-
tē perueniat, colligēdo particularia, diuidēdo uniuersa
salia. Quum enim nil seipsum creare possit, & multo
minus dare sibi esse diuturnū, aut durationē, opus est
ut essentia quādā & duratio aeterna subsit in singu-
lis rebus, quā non uult Deus cōmuniter nisi per hac
materialia innotescere, ita ut in ipsis reb. nil aut per-
parū cōsiderationis, secundum materiā uniuerso cō-
munē ponamus, sed statim ab his sensibilib. ad intel-
lectualia feramur, quae nō possunt maximē non esse,
quod maximē dant singulis à se productis aut orna-
tis. In hoc uerò menti nostrae suo sacrosancto quater-
nionē

nione gratia munito ornata, cōparauit Deus aptitudinē omniū cognoscibiliū, in hoc res creatas manifestari ad extra uoluit, in hoc lumen intellectus agētis omnibus cōmune proposuit, ut per unius solius lingue medium, post credulitatē intelligeremus, & ad quid in hac uita singulæ res generib. & speciebus potissimū, demum ad quid etiā in indiuiduis sint cōparata, ut omniū fine inferiori cognito, tandem laus absoluta in authorē omnis boni Deū peream linguā referatur, cuius miraculosē necessariō in primo homine fuit Christus author. Hæc uerō est prima ueritatis sciētia, qua tantū reuera scit homo, quantū operatur: quā primā in mēte diuina fuisse tanquā rerum omniū supremū finē, opus est. Vt aut paucis colligamus, quæ in hoc capite & prima natiuitatis ultimæ littera diximus, sic est cōsiderandū ad uerū cognoscēdi modū cōsequendū. Syllogismus ratiocinatio ue est à generali ad particulare, sed nascit̃ ex uirtute epagoges. Nam qui singularia in summā non cōposuit, aut collegit actu uel potētia, collecta cōsiderare perfectē nunq̃ poterit, ut perfectē diuidat. Ipsa porro epagoge siue inductio nascit̃ à particulariū sensibili apprehensione. Apprehensio porro ex ui rei per suū sensoriū sese homini cōsideraturo offerētis, medio uocabuli nascit̃. Vocabulū ipsum, notionē ipsam sensim à credulitate in intellectū nascentē defert. Notio aut ex ipsa procedit ignorantia: unde uerū sciēdi principiū est, docta illa ignorantia, sui principij conscia: quæ hoc unum scit, quod nihil scit, quum maximē scit. Sed quum in his omnibus gradibus syllogismi, epagoges, apprehensionis, uocabuli & ignorantia, sit nostri intellectus subuectio, incipiēdo ab imo ad summum: nil tamen est tam adhærens, atq̃ uocabulum, quod

quod statim post ignorantię eternitatē se offert. unde opus est, ut uera clauis scientiæ, quatenus res omnes in perfectissimā cognitionē deduci habent, sit in ea lingua posita, quā primā solamq; & instar omniū ex uī peccati natarū, imō supra omnes sufficientē Deus per Christū mūdi arbitrū primo parenti dedit. Vnde quū uera cognitio & sciētia sit in factis, ad hanc unā linguā in qua lex est scripta respiciēs Iesus, dixit: Nō transitorū à lege unū iōda, aut etiā apiculū, quin fiat. Ex quib. uerbis precipit studiū sacrorū uocabulorū in sancta lingua scriptorū, quoad ex sciētia in factum deducant. Sed interim quoad redeamus omnes in illā uīā ueritatis deperditā, satis erit à sensibiliū quouis modo cognitorū apprehensione, diuinę naturę capere effigiē. Ex singulariū enim diligentissima per omnes partes consideratione, omnib. intellectibus in uno omnib. cōmuni cōuenientibus, maximē familiarī deprehēdere utrūq; licebit: quod tandē postquam sub unā ueritatē coaluerimus, manifestabit, in sacrarū literarū sanctiori uocabulo à prolatione seu lingua humana in angelicā transitorio. Licet enim ordinariā hactenus ueritatis uīā amiserimus, atq; per innumerōs errorū anfractus uerū simus (quantū per locum ab authoritate licuit) paulisper explicādo consequuti: tamē seminariū diuinę ueritatis nostrę mēti impactum facit, ut quicquid ueri est seu in principijs seu in cōclusionibus, statim omnes agnoscamus. Verū quia locus ab authoritate in naturę tractatione precipuē, multos aut à uerioribus expiscandis cohibuit, aut etiā non infrequenter in errorem totam traxit posteritatem, ut patet in consideratione actionis luminis, in qua cum historico naturę Plinio, tota Mathematicorum, & precipuē Opticōn
natio

natio e
 pinion
 oculis
 traditu
 rallelio
 os diff
 Hoc u
 uolui,
 quā
 riquita
 bitur.
 pere ab
 ribus
 Quun
 quam
 lem de
 tas solo
 bis D
 uenen
 tomax
 absur
 nil mi
 cti nil
 ius pa
 uera u
 logus
 mana
 sunt u
 natur
 lucina
 sunt i
 la, in

natio est hallucinata, ut minus sit mirum in cæteris o-
 pinionibus plerumq; desiderari uerum, quum in ipsa
 oculis perspicua solis luce sit ille admissus error, ut sit
 traditum radios extremos corporis solaris agere pa-
 rallelicè: aut ignoratum, quod corpus luminosum su-
 os diffundat radios à centro in circumferentiam.
 Hoc uerò in hoc ueri perquirendi capitulo notatum
 uolui, ut inter cõsiderandum res ipsas tam corporeas
 quàm spirituales & medias, nemo miret, si à totius an-
 tiquitatis placitis recedere absolute ueritatis uia uide-
 bitur. Imaginem enim pro ipsa ueritate plerumq; reci-
 pere ab autoritate sumus soliti, non secus fide à maio-
 ribus sententiis & axiomata accipientes quàm uerba.
 Quum enim primo parenti Deus absolutam rerum
 quam in posteros diffunderet cognitionē intellectu-
 lem dedisset, formando in ea ætate qua iudicij maturi-
 tas solet adesse, opus est per illius spiritum quem no-
 bis Deus reddidit, seclusa omni humana autoritate
 uenemur ab ipsarū rerum apparentia uerum, & mul-
 to maxime in rebus spiritualibus: de quibus si multa
 absurda aut inordinata dederit ad hanc diem filosofus,
 nil mirum, quum ad hanc diem in schola Spiritus san-
 cti nil certi de animæ origine sit traditum, licet de e-
 ius partibus ab authoritate multum sit disceptatū. Re-
 uera uterq; sui solis naturam, id est, filosofus & theo-
 logus, luminis & animæ naturam, unde lux uniuersi
 manat, & agendo & patiando multum ignorare uisi
 sunt: ut minus sit mirum, in cæterorum sublimiorum
 natura hallucinatos esse. Non pono ullo modo in hal-
 lucinatione Theologi, ea quæ sola recepit fide, ut quæ
 sunt in sacrorum & articulorum fidei contextu: sed il-
 la, in quibus interpositum suum iudiciū in interpre-
 cando

tando uoluit pro auctoritate, quæ ad omnes ligandos ex æquo pertineret, poni. qd etsi nullus uerè pius fecit, tamē posteritas in antiquitatis uerba iurans sepissimè fecit, ut pro decreto irrefragabili humana & simplex opinio poneretur, sensim in cōmunem errorem cōcurrentibus posteris. Sola tamē uerī scaturigo, quæ in sola cōsistit auctoritate, in cōsensu uniuersali priorū in unā eandemq; sacrorū uerborū & factorum, seu sacre scripturæ et traditionū approbationē tendentium est posita. Et quia ad hāc diem nulla fuit generalis humani generis per suos delectos coalescentis cōgregatio, aut conciliū, ideo Spiritus sancti gratia, qua destitui mundū in necessarijs est impossibile, iam à pœnitēte Adamo suppleuit, ita ut sint indubitata fide illæ ueritates, quæ nullo pio refragāte omnib. pijs uno cōsensu acceptantib. sunt sola auctoritate tam tempore legis Mosæicæ, quàm Christianæ, credite, aut intellectæ, & pro fidei articulis aut eorū instar receptæ. Vellicandi itaq; nullo modo sunt articuli fidei Iudæorū, quod ad literam attinet, sed in eum sensum per æternæ ueritatis principia sunt interpretādī, ut summa & omnibus probabilis ratio uideatur delituisse in ea auctoritate, cui nullo modo licet refragari. Sicut em̃ diuina prouidentia sub uocabulorū cortice & credulitate in prima et sola uera lingua abdidit perfectissimas rationes ex ratione etymī deducibiles, ita ut in maximis illis simplicium notionum tenebris sit maxima cognitionis lux: sic etiā multo magis necesse est, ut in sacrosanctis axiomatibus quæ in corpore sacrorū sunt, sed præcipuè in fidei articulis subsit talis ratio, quæ omnibus ratione præditis faciat satis, licet ad hanc diem sit desiderata magis q̃ cognita. Expectanda enim erat
ab-

absoluto iudicio senectus humani generis, q̄ ad nos
usq̄ per pueritiam legis nature, iuuentutē legis scrip-
tæ, & uirilem ætatē legis gratiæ peruenit: ut quę pue-
ri & iuuenes fermē credidimus tantū sine intellectu,
uiri autē partim credidimus, partim intelleximus, tan-
dem senes facti omnino ad rationis humani limites,
sepulta omnino autoritate, perinde atq̄ nō esset redu-
camus. Sic certissimo modo per synceras notiones ar-
te epagoges et syllogismi in uiam solius ratiōis dedu-
ctas, et ab autoritatis ergastulis deductas, tandē eō un-
de decidimus in Adamo, repedabimus, cū incredibili
lumine, per uim spiritus aque & sanguinis ex corpo-
re agni acquisito, ut reuera in intellectu, quę præstan-
tissima nostrī pars est, uideat̄. Non sicut delictū, ita &
donū. Ad hāc diē enim est in maxima iactura à satana
procurata Christus, quū omnibus modis, nedū in in-
tellectu peregrināte, debeat à peccato lucrum facere.

DE TRANSCENDENTIVM NOTIONVM ET

uocabulorum generali consideratione.

Q Vū rerū sensibiliū ductu et palpabili cōsidera-
tiōe, ut ita dicā, uideamus quinq̄ elemēta esse
omnia in omnib. id est, terrā, aquā, aerē, ignē et celū
ad singulorū indiuiduorū cōpositionē concurrere, o-
pus est ut multo magis ea causa q̄ his sibi alioqui mu-
tuō repugnantibus præscribit, sit omnia in omnib. et
omnia multo excellētius transcēdat, q̄ isthæc inferio-
ra. Quū aut in istis seculētis ita sit abscondita substantia
aut substantia indiuiduorū omniū, ut nullo modo à
sensibus exteriorib. & corporeis se apprehēdi patiat̄,
sed uelaminib. accidētū se repræsentet, dans colores ocu-
lis, odores narib. sonos aurib. humores et sapes orī,
palpabiles qualitates tactui: multo maxima subtilita-
te sit illa uirtus oportet, à cuius impio cetera ista secu-

lenta in sui substantia omnino sensui incomprehensibilia pendent. Sunt itaque ad sensibilem istorum generalem notionem habendam communes termini, transcendentes ita quicquid sensibus per sua accidentia patet, ut de omnibus, & singulis dici possint & debeant. Hec uero sunt materia, forma, compositum, aptitudo, siue proprietas. Licet enim nullum istorum absolute sit res proposita, tamen tota in sua materia, tota in sua forma, tota in suo composito, & tota sit in sua proprietate oportet. Coelum uero non sola constare forma, quam sensui pateat, certum est: unde transcendunt etiam coelum hi termini, ut in elementis uidebitur. Sunt igitur quatuor hi termini transcendentes rerum materialium, licet ut diximus, materia ut substantia sit omnino insensibilis. Quum autem sit necesse haec ab insensibilibus dependere, ex eo quod sine intelligentis coelum uniuersum sine causa una prima non agit, opus est etiam, ut transcendentia naturae spirituali siue formali & materiali simul uocabula notiones ue aptas habeamus. In uniuerso uero inferiori uidemus esse res singulas, & non solum esse, sed ita uniri in se, ut ab omni alio differat eorum unitas. Nec satis est ut sint singula quouis modo facta, essentia & unitas, sed uere & substantifice sint opus est, ita ut per illarum essentiam aut unitatem seu ad esse, seu ad fuisse pateat earum ueritas. Quum autem a sapientissimo Deo nihil sit factum quin sit boni causa, & in se bonitatem habeat, sit quantum transcendens bonitas opus est. Quare essentia, unitas, ueritas, bonitas, sunt termini transcendentes Deo & naturae communes: sicut materia, forma, compositum, proprietas, sunt naturae solius, & elementorum tam inferiorum quam coelestium communitas in se-

inseparabilis. Considerando itaq; diligens in inferioribus horum inferiorum est habenda, ut inde in superiorum considerationem & ueritatem aeternam deueniatur. Quid sit forma & materia, plus satis est disceptatum & agitatum, unde magis nobis est considerandum, quid necessario sit ponendum ad hoc ut sit in diuersis indiuiduis forma, & uera indiuisibilisq; materia, id est substantia: quam ut in descriptione superflua immoremur. Quum positione theologo perinde atq; filosofo communi constet, esse omnino Deum immobilem, nec ulla noua uoluntate unquam ab aeterna sua deliberatione & prouidentia dimoueri (est enim & positione immobilis, quia infinitus, & mente, seu uoluntate, quia infinita & omnia comprehendentem sapientia) certissimum est, nullo particulari motu seu mentali, seu locali posse moueri. Quum uero sint naturae contrariae, & semper extra compositum suum instar leuium & grauium repugnantis, forma & materia, impossibile est in singulis indiuiduis unquam posse coarctari unam, nisi aliqua ui superiori cogente, & in esse conseruante, particulari q; motu & prouidentia opus est omnino iungi & seruari. Nam nunquam suo contrario natura sponte iungeretur in composito actuali, quamuis mutuò in uiuentibus & propagine seruatis sese appetant, nisi summa quaedam & incredibilis uirtus actualis particulari uoluntate ferretur ad particulare indiuiduum componendum & conseruandum. Hec uirtus ob suam nobilitatem sub Deo sit oportet: Deus enim ad particularium creationem non nisi aeterna deliberatione moueri potest. Res ipsae non existentes, et ad sui esse principium repugnant, non possunt moueri antequam sint. Quare necesse est, ut inter

Deum & naturā sit mediator Dei spiritus instar formæ & substantiæ, siue materiæ uniuersi, in quo Spiritu sit reposita æterna illa uoluntas immobilis Dei, & particularis indiuiduorum omnium creatio, cōseruatioq;: quicq; sit instar Redemptoris in humanæ architecturæ negotijs. Nec uerò satis est, esse substantias separatas, quæ præscribant cœlo ut moueatur & infundat, & in ipsa materiali parte mundi subministrēt materiā formis: sed opus est, ut omnia sint in unitate subiecti, antequam sint in multiplicitate. Super angelos itaq; sit mediator oportet tanquam forma formarū, et materia substantiā ue substantiarū, qui unā sit immobilis & mobilis instar angelorum. Et ideo est magni concilij angelus, uniuersi moderator & saluator, unitus ita diuinitati, ut non nisi per illum agat Deus. Quum enim sit Deus absolutē immobilis, materialis autem pars mundi absolutē mobilis, opus est necessariò, ut inter duo hæc extrema, quorum neutrum mouetur, detur medium mobile immobile, seu mobile applicatiuum, qualis est nobis mens, quæ per uoluntatem mediam inter se & corpus, mouet corpus: qualis est angelus, qui applicatione sui mouet immobilis, tantum enim mouet, ubi residet, & suam applicat uirtutem. Hinc fit ut anima nostra non possit extra suam residētiam mouere. Hic est primus motus à filosofo incognitus, à theologo magis receptus quàm consideratus, qui fertur ab extremo in extremum sine medio, cuius uirtus pendet à uirtutē intensissima æternæ uoluntatis, uniuersis uoluntatibus æquiualentis. Quum autem constet, huiusmodi spiritus & intelligentias esse multiplices, & à sapientissimo Deo ordinatē dispositas, licet singulæ singulis indiuiduis

duis abundè præessent, ut creationi & conseruationi rerum prospicerent, in unum tamen archigubernium referantur opus est, qui immobilitate cum Deo sit æqualis & infinitus, et particularibus uolitionibus saltem assentiatur singulis momentis & rebus de nouo ingruentibus. Hoc est Dei uerbum finitum & infinitum, sicut & singulorum indiuiduorum tale est. Hæc est sapientia Dei creata & increata, sine qua factum est nihil. Hoc suppositum creator, & creatura est, forma que formarum, & substantia substantiarum, à quo, per quem, & in quo facta sunt omnia finaliter ad eum tanquam in suum principium tendentia: una cum essentia & creatione à Deo solo uis æternæ uoluntatis fieri solita concurrît, & patris imperijs æternis obsequês unà cum essentia aut animatione indiuiduat omnia, dans naturæ unitatem distinctam ab omni alio, & proprietatem seu gratiam specialem: quæ tria non nisi à noua uoluntate & dispensatione possunt immitti rebus. Licet enim Deus est absoluta essentia, unitas, ueritas, bonitas, unitas in trinitate, & trinitas in unitate essentia, tamen in se solum est, & nullo modo ad extrâ communicatiuè. Ast hæc omnia esse opus est non solum immobiliter, & incommunicatiuè, sed dispensatiuè in tota rerum natura, ita ut sit singularum personarum spiritus in unum Iesum manans, & profundês, imò per creationem specialem diuinitati unitus, & minister cogitationum Dei. Sunt ista præclara munera, quæ foelix illa regina Sabba uisitâs, gloriâ ueri Solomonis in imperio Christi Romæ adfert, nostri symboli expositioni addenda, ad cumulâtâ diuini operis gloriâ. Vbi enim nos coegit Arrhij perfidia in Sym-

in Symbolo secundo adiungere, Per quem Iesum Christum omnia facta sunt, ut exprimeremus consubstantialitatem cum patre, spiritus hoc utilitatis ex eo traxit, quod non tantum in diuinitate fuisse sciatur, sed ab initio & ante secula creatus sit, ita ut omnia acta sint per eum facta, & indiuiduata. Sic uero ex traditione Apostolorum, quorum canones integros pro canonicis scripturis semper habuit Regina Sabba in posteritate per ecclesiam Preciosi Ioannis nunc uiuens in suo symbolo, habet: ut in Lusitania exposuit Bugana Rass Zaga Zabo legatus regis Aethiopiae. Credimus (ait ecclesia reginae Sabba) in nomine sancte Trinitatis, Patre, Filium, & Spiritum sanctum, qui unus est Dominus: tria quidem nomina, una diuinitas: tres facies, una similitudo: aequalis trium personarum coniunctio, aequalis inquam in diuinitate, unum regnum, unus thronus, unus iudex, una charitas, unum uerbum, & unus spiritus. (hoc in loco uenit maxime considerata proprietates attributorum istorum, quia in transcendentibus generalibus essentia competit unitati diuinae, unitas autem ad misericordiam patris omnia stringentem in suae essentiae bonum: sicuti ueritas conuenit uerbo, & bonitas Spiritui sancto) uerbum autem patris, & uerbum filii, & uerbum spiritus sancti, & filius est idem uerbum (hoc de creato uerbo intelligitur, in quo tota scriptura data est, ut in Thargum tam Ionatae quam Anhelu uidere licet, ubi semper locutio Dei exprimitur per uerbum creatum, ueluti quum dicit scriptura, Et locutus est Deus ad Moysen, dicens: Thargum uertit, Et locutus est Dominus ad Moysen in uerbo suo, seu per uerbum suum: quod omnes uetusti interpretes, & maxime unus Rabbi Moses

Moses Ben Maimon in Opere perplexorum (qui ex recentioribus est mihi instar omnium) notat illa omnia dici de uerbo Dei creato: licet nec illi, nec multi nostrorum quid sit rei considerarint. Ipsum enim est uerbum patris, filij, & spiritus sancti: siue ut clarius dicere liceat, rebus accommodata diuinitas, non unus tantum, aut alterius personæ, sed omnium. Sic est spiritus patris, spiritus filij, spiritus spiritus sancti. Demum ex cōcurrētibus proprietatib. spiritus sui. Habet enim aliam considerationem spiritus ille patris, & filij, & spiritus sancti, quum in unum ueluti quartum, ut fiat mobilis & participabilis creaturæ Deus, peruenit, quàm quum secundum singulas personas, à quibus emanat, consideratur. Sic eadem ratione filius patris, filius sui, et filius spiritus sancti dicitur: nō qua ratione debeat solo uocabulo offendere Theologos, uocibus quàm rebus sæpe additiōres: sed, quia filius ille ædificat domum patris, filij, & spiritus sancti, ut capiamus à lingua sancta significationem, & nō à spinosis istis græca & latina, à quarū formalitate magis quàm à rebus nata sæpe sunt magna incendia, quibus ad hanc diē caret miraculosè ob simplicitatē dicta ecclesia Presbyteri Iohannis, tota ferme Europa lōgior, nunquā tamē ulla hæresi molesta. Sed ita sequitur in Symbolo:) Et uerbū erat apud Deum, & apud spiritum sanctum, & apud semetipsum, (in his uerbis Apud, notatur unio creaturæ cum creatore, quum aliquid apud aliud necessariò sit differens, & minori dignitate communiter, quàm illud apud quod est: unde & hic eadem emanatio spiritus & sapientiæ creatæ notatur:) Sine defectu ullo, aut diuisione filius patris: (hoc apponitur ob unionem
d creatu-

creaturæ ad creatorē, sapientiæq; creatæ ad increatā)
 et filius ipsius patris sine principio (hoc additū est ad
 generationis æternæ specificationē, & ideo erat sic
 positū in maiori expressiōe in margine pro explica-
 tione secundæ filiatiōis) sine defectu ullo aut diui-
 sione filius patris, & filius sui, & principium sui: (ut
 illam sui filiatiōē intelligeremus esse aliud unitū di-
 uinitati, ab ipsa emanans, per illud quod addit prin-
 cipium sui. Sui enim est filius & principium Christus,
 in eo quod est sapientia creata, & spiritus patris, & fi-
 lii, & spiritus sancti:) nempe primo sine matre filius
 patris. (Licet habeant Aethiopes maiorē expressio-
 nem æternæ & duplicis ante omnem creationem na-
 tiuitatis, tamen sola fide et authoritate recipiunt sine
 reuelatione mysterij, donec opes illas insignes osten-
 dat in suo splendore Solomon, & magna dona regi-
 næ magnificæ rependat, quib. ipsa ornetur in æter-
 num. Nam & catholica Aethiopia ecclesia uarijs ta-
 lentis auri aromatibusq; in maxima copia, & gem-
 mis donabit Solomonem in uniuersi concordia, ita
 ut plurimas ueritates nobis in Aethiopia ipsa serua-
 uerit ad hanc diem, habens libros Hanochi, Regum
 Iuda sæpius citatorum, reuelationū multarū, canonū
 Apostolorum, sacrarū Domini traditionū, quos reci-
 piemus tanquā gemmas, aurū, & aromata copiosa.
 Sed rex Salomō dabit quæcūq; uolet abiturę Mache-
 de, & generabit cū ea filiū Dauid. Nulla enim gēs un-
 quā tam insigni concordia & foelicitate cū Romana
 ecclesia fuit, quāta est isthec futura, donec inclinētur
 umbræ. Quod itaq; credit ista ecclesia, hoc ipsum est
 quod duce natura reperimus, ante omnē formę ma-
 teriæq; distinctionē fuisse, per quod omnia creauit
 Deus.

Deus. Vocemus formā, materiā, filiū, uerbū, spiri-
tum, sapientiā, mediatorē, Messīā, redemptorē, archi-
tectum mūdi, aut alio quouis nomine, nil refert: mo-
dò reipsa conueniamus, quod non solum ab initio
& ante sæcula est, sed creatum est etiam, ita ut reue-
ra ante natiuitatem Iohannis baptistæ sit factum.

Vocant uetusti theologi Mosis donati spiritu, le-
gem primariā, antiquam, primò creatam, hortum
uoluptatis, gehennam: quia omne iudiciū Pater fi-
lio dedit, ut maximo ad eum accessu impoenitētes im-
pij maximè damnentur. Solium gloriæ, domum san-
ctuarij, conuersionem humanæ naturæ ad Deum,
& animam Messīæ, & Sechinam superiorem, quæ
omnia idem significant. Nempe quod penultimo
in loco est, si tamen intelligas pro anima, quæ, ut cō-
muniter capitur, ante corpus eius non fuit, spiritum
& mentem. Hæc enim quatuor cum corpore, licet
sint unum & idem, munijs tantum differens: sicut
compositum ex quatuor elementis, unum & nō plu-
ra est, tamen antequam coalescant, & ubi sunt separa-
ta, sunt diuersa instar elementorum nondum com-
positorum, aut à composito separatorum, donec om-
nia inseparabiliter denuò uniat, qui primò cōiunxit.
Sic transcēdit Iesus in tota creatura pro formæ & ma-
teriæ applicatione: inditēq; cōposito uirtutē, ut res a-
dultæ sibi prospiciant compositū augēdo et seruādo,
utilitatēq; de se secundū aptitudinē aut proprietatē
profundant, ut in mente nostra tandem aterne sint.
Hic est sacrosanctus inferiorū quaternio, cuius uirtu-
te omnipotentī mobiliq; & indiuiduis accommoda-
ta, natura suis transcendentibus utitur, in cœlo & in
terra uaria quidem ministeria & officia ab angelis

suscipiens: sed unionis suæ uirtutem ab ea omnipotentia recipiens, & Deo Christoq; unâ obediens. Impossibile omnino est, sub Deo hanc assiduam uicissitudinem rerum in forma, materia, composito & proprietate unitiue, sicut & particulariter positâ fuisse, sine illa superioris agentis rebus accommodati duratione, in qua est omnium particularium intellectus agens, nedum materia & forma prima, ut in posterioribus uidebitur. De alijs quatuor transcendentibus iam diximus, quod opus est ut ab æterno in se sint sine ullo ad creaturam respectu abunde felices: sed opus omnino est, ut iisdem per uiam spiritus, aut emanationis mobilis, immobiliter sese accommodent, quod in Mediatore factum esse ante sæcularia tempora, uidimus.

DE ELEMENTORVM ET INDIVIDUORVM
consideratione generali.

QUum illæ transcendentium terminorum notiones sint mediū cognitionis generalissimæ, opus est ut ab ipsa materiæ natura primò cognita deducamus argumenta: ut sicut in nominibus, sic etiam in rebus præsentiam diuinitatis cum particulari motu & uoluntate assidue innovata uideamus. Mundus enim assidue consenescit & innovatur, quod à particulari cura permitti & instaurari opus est. Ex una primæ materiæ massa sensim hanc elementorū molem fuisse deductam, in confesso est & theologo, & nature scrutatori. Quare prima innovationis comprehensio in cœlo & terra uisa est, ubi est extremus terminus hic in centro grauium, illic in superficie

ficie leuium. Prima moles sensim quoad sit facta suf-
 ficiens materiæ uniuerſi, tanquam à centro sensim
 in circumferentiam ebulliens, instarq; pastæ fermen-
 tatae intumescens ex granulo de nihilo creato, uenit
 in hanc quæ cœlo arctatur quantitatem. Quum au-
 tem nil uiolenter producat natura, inq; instanti nil in
 materialibus fiat, opus est ista quæ necessario ideo
 inceperunt, aliquando esse, eo quod à se non sunt, aut
 esse possunt, sensim duce spiritu incubatore & foto-
 re in hanc assurrexisse molem. Nam per se non pos-
 sunt moueri. Adeò immobili nil particulare aut di-
 stinctum potest moueri: quare ad essentiam materiæ
 primæ in hanc magnitudinem attollendam, opus fu-
 it semper præfuisse quoddam Esse reuera actu mobi-
 le, quod & spiritus uniuerſi esset, & trium persona-
 rum uim actualem materiæ ipsi applicaret. Ille spiri-
 tus fuit instar ignis, aquæ instar materia prima: unde
 factum est, ut singula indiuidua saltem uita prædita
 in calido & humido habeant & uitæ originem, et du-
 rationem. Quum in ipsa materia prima extrema fue-
 rint primò notanda, primò creauit Deus in eo rerū
 omnia distinguente principiò cœlum, id est maxi-
 mè sublimia & defecata: & terram, id est maximè fe-
 culenta, sup̄pteq; sponte subsidientia. Est enim instar
 uasis unus uniuerſum hoc naturæ templum, cuius
 fundus est centrum, os autem cœli circumferentia.
 Grauiā sponte in centrum iussu spiritus illius in uni-
 uerso sparsi, & omnia per magis & minus in ordines
 suos cogentis, feruntur: alioqui secundum sensum
 nostrum aptiora quæ sursum ferrentur, ut de Antipo-
 dibus iudicamus, & illi uicissim in toto uniuerſo de
 suis oppositis iudicant, nec nisi ratione solis doctis

cognita acquiescunt rationi centri. Nam licet omnes naturaliter cognoscamus nos tendere deorsum, et in centrū non aegrè posse ferri: hoc uerò nisi per comparationē nostrī iudicare uerum non possumus, quod inferior centro grauitas eodem feratur: unde contingit etiam maxima humanarū & diuinarū disciplinarum lumina, non tantū negasse Antipodes, sed etiā impossibilē huiusmodi habitationē iudicasse. Videntur enim singuli suis oppositis in sublimē ferri. Tam facilis sanē erat ratio, ut grauiā in omnem circūferentia partem ferrentur, & leuibus locū in centro relinquerent, quā presens est ordo. Sola enim uoluntas prima in causa est. Quod enim graue dicat deorsum tēdere filosofus, historiā recitat, nō rationē aut causam dicit. Ea enim una est, quia sic auctori placuit. Terra sanē poterat perinde esse calida & sicca, sicut frigida est, quum maximā uim acquirat ignis ex maximē terrenis: sed aliter Imperatori uisum est. At quia in ipsa expolitione elementorū & coelorum uidetur ordo, ut sit fecibus affine sidus lunę: terra autē in suo centro grauissima, antequam montes in sublimē particulari prouidentia attollerētur, contineret: opus est ut nō solū illa uiua uiuaxq; forma & substantia uniuersi precesset fermento & incremēto materiæ primæ incubando, sed ut statim ubi ebullitio cessauit innumerabilibus sæculis antetemporalib. exacta, ille idem spiritus ordinatē in centrū & circūferentiā omnia ferri satageret: imò ut magis præcisē uerum exprimam, secundum ordinē diuinæ dispositionis quodāmodo secundaria hac cura grauiā in sua loca et circulos deprimeret, ut inde moles elementorū, tam sigillatim quām relatiuē gradus uarios haberet. Materiæ augmentum

tum, &
nia sub
mæ nat
nis finis
tum cœ
materia
ut dixi,
multos
tet. Sic
fuit act
potenti
non nisi
uolunt
mam, e
re, aut
omniū
uolunt
in esse
partita
lis peri
non ta
stantia
opus e
de De
se hab
spiritu
me in
cta, ig
tardiss
suas in
ti, aut
distinc

tum, & in sublimē ebullitio fuit, tanquam formæ omnia subuehēntis actio, omnia quodam modo ad formæ naturā trahere cupiēs: cuius effectus & intētionis finis fuit, saltē in quintū quoddā defecatū elementum cœli materiā attollere. Secūda cura fuit, ut pars materiæ siue substātię in centrū retūderetur: suosq; ut dixi, faceret circulos, quatuor primo, qui inde in multos sunt subdivisi, quod in regionibus aeris patet. Sic ubiuis particulariter agendo, Mediator præfuit actui materiæ primæ, longissimis momentis de potentia in actum deducens, quæ Pater æternus non nisi uiolenter in esse turbulentum singulari sua uoluntate poterat. Nam in instanti materiā primam, elementa, cœlos, & omnia quæ unquam fuerē, aut sunt futura indiuidua, cum summa rerum omnium creatarum infœlicitate condidisset prima uoluntas in instanti, si nutu suæ uoluntatis simplicis in esse sine Christo deduxisset. Quum autem quadripartitam hanc naturam sensu cernamus, inq; singulis perinde atq; in omnibus esse formam impactam, non tantum præexistere formam formarum, & substantiam substantiarū in eo spiritu naturę applicabili opus est: sed necesse est, ut præterquam quod Deus de Deo est, eiufmodi uniuersi ueritatem æternam in se habens, etiam quatuor elementa spiritualia, aut in spiritum reducibilia in se habeat. Quum uerò facillimē in suos ordines duo elementa superiora sint coacta, ignis uidelicet & aer, tardius uerò multò aqua, tardissimē terra: opus est ut successiuē etiam quatuor suas in se naturas haberet, quarum uirtute præsentī, aut prædestinata, inq; potentia posita, primæ distinctiones fierent. Hinc factum est, ut ad reddē-

reddendum homini suum uerum esse spirituale, sit
 usus trium elementorum uisibilibus aut sensibilibus
 signis. Insufflando enim in signum aeris superio-
 ris, intingendo in typum aquæ superioris, & in suo
 spiritu descendendo in linguis igneis dedit spiritum
 sanctum Iesus. Sed consummatum est in sua parti-
 cipatione terrena mysterium, ubi per synaxin om-
 nia coegit mysteria, dum terram sanctam capimus.
 Sed suis locis de hoc quadruplici mysterio elemen-
 torum nostrorum formatore agemus, ubi quid spi-
 ritus, quid mens, quid anima & corpus sit, patuerit.
 Satis enim est, ex hac elementorum consideratione
 concipere quod generale omnibus est, ut nil sit infe-
 rius quin sit longe antè superius: ita ut sit multo mi-
 nus mirabile, elemēta uisibilia & inuisibilia reperiri,
 & ista esse umbram uerorum quæ his mundantur.
 Coelestia quidem his purgantur quæ sunt exempla-
 ria: ob id sacer cultus à Paulo dicitur nomine elemen-
 ti, quamdiu in apparenti cultu est. Ad hoc enim ten-
 dunt sacrosancta illa elementa coelestia, ut ista mun-
 dentur inferiora in una potissimum natura humana,
 cuius gratia ceteræ sunt. Nam reuera omnia sunt
 munda, præter illa quæ mundare omnia debebant,
 & in suum finem conducere. Sunt uerò duo mūdan-
 da, hæc inferiora & umbratilia, quæ materialia sunt
 & corporea: demum coelestia & uera, seu formalia,
 quæ sunt secunda elementa, consideratione ad nos
 relata. Hæc quidem inferiora inferioribus mundan-
 tur mundatorijs, coelestia & spiritualia (quæ sunt in
 loco aque, sicut ista in loco terræ) mundantur spiritua-
 libus. Vnde postquā apud nos passus est agnus, unā
 cū ceteris animantib. cōsummās in uero suo sanguine
 umbra.

fructu
 formi

umbraticum : opus fuit ut appareret uultui Dei pro nobis. dūq; quid oremus sicut oportet nescimus, ipse spiritus ignitus pro nobis assistēs uultui Dei, postularet pro nobis gemitibus inenarrabilibus. Sicut enim ignis aquæ, & aer terræ est purgatio & defecatio, ad hoc ut naturaliter ipsis aptetur compositis crassitudo ista materialis: sic Christus spiritu suo, qui ignis cōsumens est, & mente, quæ aer uiuificās, purgat animam nostram, & corpus humanum, quæ sunt sua duo elementa inferiora actualia, in quibus uixit per singulorum hominum uitam, donec suarum & ipse partium subiret uicissitudinē, & primò animam, demum corpus ipsum purgaret. Hinc factum est, ut licet à corporis Christi passionibus putemus totalem uim redemptionis dependere, ut suæ beneficentiæ columē Christus per spiritum igne uisibili datum conferret, ad ostendendum doloris spiritualis & mentalis cum diuturnitate acerbitem, nomine animorū nostrorum exactam. Corpore enim fuit initium, & nō finis passionis Christus, donec in suis mēbris adimpleuerit ea quæ eius defunt passionibus, suis in ipsius corpore gestis. Sic rectissimè credūt populi reginæ Sabba, quod ipse Christus descēderit ad inferos pro ipsiusmet anima, licet illam massam corporis & animæ, per unionem diuinitatis cum spiritu & mente eius iam abunde beatam haberet. unde uoluit sub utriusq; legis ritibus initiari, ut ostenderet planè ex eadem massa sumpsisse corpus & animam, ex qua & ipse nos ab initio fecit. Sic decuit distinctorem elementorum in natura per spiritualia elementa sua defecare etiam spiritua liter totius ueri generis humani molē, ut in nobis sicut in cœlis fiat spirituale qd est animale. Vnde prius

e

esse

esse oportuit quod est animale, deinde quod est spirituale. Etenim semper etiam sine peccato erat natura quæ gratia prior. Natura porro indiuiduorum, hoc ipsum in se manifestat, quod fecit transitus à materiæ primæ confusione in elementorum ordinem. Sicut enim tenebræ confusionis illius & abyssi sunt sublata, dum lux distinctionis coelestium & terrestriū accessit: sic & ipsa indiuidua, ex ipsis quatuor in unitatē reducta, ita alterantur, ut planè nil materiæ elementorum in sua manifesta natura seruēt, sed solos spiritus qualitates & formas, unde cōponitur inuisibilis substantia. Nam terra pura quæ in perfectissimo cinere pura est, ut in uitro patet, habet uestimentum nigrum in atra bile, aqua autem in flegmate albedinem, aër in sanguine ruborem, ignis in bile flauorem: quæ admirabilis mutatio tam generatione quàm alimento per albedinē & rubedinem in semine & embryone primò, deinde in alimentis transit, ut ostendat misericordiae & iudicij uim ubiuis omnia dispensare, per illam formam formarum, & substantiam substantiarum, de qua antè diximus, quæ est Christus Dominus, sine quo factum est nihil. Sicut enim illa generalis forma & materia præfuit, præest, & præerit distinctioni elementorum, seruando per suam unitatem, innumerabilibus subiectorum spirituum ministerijs fultam, integritatem elementarem, quam semel distinctione polliuit: sic ex elementis ipsis assidue indiuidua expolit, & quatuor assidue uiribus aut spiritibus mutat & repugnantem materiam ita transformat, ut sit summa discordia summa concordia. Intensa quidem illa et immobilis uoluntas in causa essentis est: sed quia nec transmutationem nec uicissitudinis umbram habet,

35

bet, opus est ut necessario illius unitati in Trinitate
expositae subsit inferior quaternio, una in se & im-
mutabilitatem habens, & mutabilitatem. Per hoc
quod immutabilitatem habet Mediator, in eadem
forma eademque materia, ipsdem elementis ipsdemque
spiritibus naturae prospicit, ita ut assidue & elemen-
ta seruent singula indiuidua, & alterationem eo-
rundem. Vnde fit ut omnia fiant spiritibus ducibus,
ut uocant philosophi & medici. Sic est spiritus essentiae,
unionis, ueritatis, bonitatis in generali: formae, ma-
teriae, compositi, proprietatis in sensibilibus: essen-
tiae, uitae, sensus, & rationis: uitae uitalis, naturalis,
sensitiuus, animalis: attractionis, retentionis, coctio-
nis, segregationis, expulsionis, assimilationis & ap-
positionis: qui omnes spiritus ex superiorum spiri-
tualiumque elementorum fonte manent opus est.
Hic est ignitatis, acritatis, aqueitatis & terreitatis spi-
ritus, statim post materiae primae considerationem,
quae omnia quum sint in nouitate assidua, perpe-
tuaque uicissitudine, ita ut ne momento quidem
res materialis sibi similis esse possit: cogit nos neces-
sario ponere ante omnia unitam immobilitati ui-
cissitudinem sibi semper similem, sub cuius impe-
rijs militant substantiae separatae. Sic actu uidemus
esse omnia de substantia Christi participatiue, quum
de Deo esse non possint, ob imparticipabilitatem
suam. Hinc factum est, ut totius naturae substantia
sit abscondita, ut ubique delitescat Iesus uniuersi sal-
uator. Quum autem sit finitus, & infinitus, sic se fini-
tis comunicat rebus, ut quod est de eo finitum & par-
ticipabile, capiant actu: quod infinitum autem, potentia:
Sicuti quum uerbum meum aut scriptura sit finita &

infinita, quatenus memet explico uerbo scripto, aut alio signo tantum capior, quia illic finitus sum: at potentia tantum quod possem dicere & scribere, capitur, donec & Christus ubiuis rerū reueletur, nedum in nobis, & manifesta fiant consilia cordium, quando sine uoce & scripto, cor in corde, & mens in altera mente instar angeli leget, intelliget, loquetur.

DE NATVRAE COELESTIS
contemplatione.

QUum sit natura coelestis tanta inter omnia corpora dignitate, ut iure aut aeternā aut primam in naturae distinctione, intellectusq; apprehensione, uniuersus naturae scrutatorum confessus posuerint: ordo postulat (uti in ceteris) ut & quid sit ipsum coelum, & quid ad hoc ut sit tale, necessario sequatur & precedat, cōsideremus. Constat, ubicunq; est adhuc de re una altercatio, aut apud omnes altercātes desiderari uerum: aut apud unum solum esse, qui potius ipsi Deo sit notus, quā ulli mortalium, aut etiam sibi ipsi. De coeli materia ad hanc diem potius est dubitatum, quā uerē scriptū. Vnus certē filosofus Arabs potuisset assequi & tradere, nisi fugisset illi dare principium. Quum autem solum infinitum & incomprehensibile sit aeternum, omnia comprehensibilia causam & principium habere necesse est. Licet itaq; coelo ob uniformitatē, in qua non est partium repugnantia, & ob formā quae facile moueri nata est, uideat conuenire aeternitas, equidem à fine forsan posset concedi à filosofo, à principio autem est omnino impossibile. Nam quum sit coelum sensu oculorum in concava parte sui, mente uerò in conuexa comprehensibile, necesse

necesse est ut causam habeat, qua una sit posterius. Alioquin enim à seipso esse, & sibiipsi dedisse originem, & fuisse antequam esset, opus est. Est enim supraens aut hyperusio, solummodo quod primū est. Quum habeat motores angelos, ab alio dependeat opus est. Atqui tale ab omnib. ponitur: unde sequitur, ut nullo modo aeternū à principio possit poni. Localis eius motus arguit, quod materiæ sit impactum. Quum enim sit illi necessarium ab extremo in extremum transire per medium, & ab intelligentia impelli, motu materiæ communi moueri constat. Quum autē sit Deus unus, et una natura ex qua quicquid materiale est producit, fieri aliter non potest, quin ex eadē massa materiæ primæ sit eductum cœlum, atque ipsa elementa inferiora. Est itaq; cœlum corpus sphericum, ab intelligentia localiter mobile, cuius forma rotunda, materia est subtilissima pars elementorū quatuor, defecata nō tantum à leuibus & raris, sed à densis & grauibus corruptione spoliatis eleuata, cuius naturæ ratio satis est in Absconditis expressa. Fidem uerò huius defecationis grauissimorū facit ars, ex terra perfectissima densissimaq; uitrum facere solita, in quo ex duobus siccitate rarissimis fit maxima naturæ totius densitas, ita ut metallis & gemmis perfectissimis sit densius, & omnino imperspirabile uitrum. Sic ars summum contrarium de summo facit contrario. Materialitatem uerò esse non tantum in ipsis sphericis, sed in stellis, patet ex lunæ maculis alterationi obnoxijis. Primū itaq; quod ex materiæ primæ potentia est eductū, sensim crescente massa illius, ad limites usq; à creatore positos in circumferentia uniuersi, cœlum est: quod ob materiæ eius cum ista affinitatem assidue annuit ad inferiora,

ita ut ignis ille coelestis deorsum tendat, fratrem quem suum materiae impactum sursum uocet, unde iste ignis nostras fertur sursum. Sic decuit uisibilem nostrae immutationis Deum nobis speciem proposuisse, ut quum uidemus partem illam quae pedibus à nobis calcatur, in tantam fuisse excellentiam sublatam, cogitemus, quanto facilius illi diuinæ uoluntati fuerit, attollere uniuersi principem hominem, quum eius minimum mancipium coelum, in tantam subuexerit dignitatem. Ad hoc impactam corpori nostro ad arbitrium suum animam Deus posuit inferius, ut dignitatem illius creaturae contempletur, quae necessario & imperio adhaerentis, & non unitae substantiae separatae mouetur, motuque suo omnia inferiora excitat, tantoque olim se superiorem huic suo famulo fore cogitet, quanto nunc à terra attollitur. Quum itaque illic primum leuium in stellarum igne, & ultimum grauium in lunae maculis & motuum uolentia, & locali latatione uideamus, quin duo media elementa sint eodem subiecta, dubium non est. Ad hoc uero in his inferioribus substantiae conspectum omnino abstulit Deus, inque accidentium mari omnia submersit, ut ad coelum festinemus, ubi realis illa & defecata substantia est, cuius afflatu & solo dum coelum uoluitur aspectu, inferiora germinant, sole ad nos medias illas uirtutes deferente, quibus assidue impregnantur accidentaria elementa. Illic sunt substantialia, hic materialia spectris accidentium uelata. Quum enim omnia inferiora sint secundum materiam duplici natura, una materiali, sensibus secundum sua accidentia communi; altera substantiali & uera, solo intellectu capi solita, sed tamen corpori participabili & applicabili (quod patet in uisu &

fu & usu ciborum, & totius nutrimenti) opus est om-
 nino, ut in istis elementis inferioribus sit reposita ma-
 teria crassa & impotens, in cœlo autem substantia ue-
 ra & fructiva: ut est panis absconditus longe suauior
 quàm manifestus, qui solum iuuat sensum, quum ab-
 sconditus sit ipsa appositio finalis ad nutriti corporis
 substantiam instaurandam. Sunt reuera istæ aquæ
 furtivæ dulciores, quibus occultè inscijsq; fruimur,
 conseruamurq;. Opus est autem, sicut ista quatuor
 elementa, in quorum materia est ueræ substantiæ ue-
 lamen, concurrunt nullo excepto, ad indiuidui com-
 positionem: sic etiam in cœlum ante omnia fuisse ea-
 dem quatuor nullo excepto subiecta, ut substantiæ
 uelata perfectionē singulis impertirerur indiuiduis,
 & sic octaua die fiat uera sub cœlo & elementari na-
 tura circumcisio, unitis quatuor superioribus cum to-
 tidem inferioribus. In hunc finem forma formarum,
 ex media fece materiæ extulit per ebullitionem & fer-
 mentationem materiæ cœlum, non tam ut formas di-
 stribueret quæ supra illum sunt, quàm ut ueram for-
 malemque materiam sensim omnibus infunderet. Ve-
 rum enim uerò ad hoc ut tali perfectione cœlum, &
 per uarias intelligentias non tantum ad mouendum,
 sed multo maxime ad influxum emittendum illi indi-
 tas (nam nil eductū à potentia materiæ utriusuis per-
 se agit) agat, & quatuor illorum principiorum unita-
 te perseueret: opus est, ut illi supersit cœlum cœlo-
 rum, æternitati unitum, cuius particulari cura non
 secus assidue hæc quatuor elementa in unum coale-
 scant, quàm inferius iam uidimus eundem esse ne-
 cessarium, ad materialium unionem. Hic ille est, qui
 cum Deus præparabat cœlos, aderat: cuius deliciae
 & finis.

et finis est, esse cum filijs hominum. Nam cum eo erat cuncta componens, seu redemptor opificij mundi. Nondum enim fecerat terram, quum est ab initio ante secula possessa hæc sapientia; imò nondum erant materie primæ abyssi, nec fontes aquarum ebullierant ad uniuersi massam componendam. Omnia in summa quæ à Solomone de sapientia ista dicta sunt, de illo mediatore quod cœlum est dicuntur. unde Solomon in ea oratione quam pro populo suo habuit in dedicatione templi, hanc increatam creatamq; sapientiam, nomine Cœli appellat, dicēs, Audi cœlū: sicut in commentarijs Beressit exposuimus. Angelus est enim, quia angelis dat particulare & gratiosum esse, ut per illum laudent maiestatem Dei. Cœlum est, terra, ignis, aër, aqua: eo quod omnibus in substantia uera se cōmunicat. Et ideo omnium rerum nominibus dicitur. Beatus, qui quotidie ad suas fores ita uigilat, ut illum ubiuis absconditum reperiāt, & bene obseruet in omnium rerum foribus ne insalutatus effugiat. Huius cœli præsentia factum est, ut non tantum cœlum, sed omnia agant & patiantur à cētro ad circumferentiam, aut contrā. Sic lumen agit, sic animus discurrit, sic sensus percipiūt, sic res sese diffundunt, sic pati passibile potest particulari potētia hæc procurante. Scriptura tota finaliter scatet nomine huius cœli, ita ut in eum tanquam in suum fontem omnia bonitatis uocabula sint referēda. Est enim actu omnia in omnibus, quia omnia ante omnia fuit. Hoc est enim illud appetibile, cuius imperijs obsequi satagit, quia est motor, non motus: sub cuius imperijs anime illæ intellectuales, seu intelligentiæ separatae sine fastidio mouentes fungūtur officio. Sed quum sit primus motor, motor immo-

immotus, sola immutabili uoluntate mouens, non
 potest satis esse ad uniuersi materialis motum, nisi in
 instanti moueret, & chaos ex chao generaret, uicissi-
 tudinis omnino expers. Quare quū res sit sensui ob-
 noxia, & materia formaq; excellentissima constans
 cœlestis moles: opus est ut à motore quidē immobi-
 li moueatur, sed qui non solum uoluntate moueat,
 uerumetiā applicatione sui, quæ à Deo fieri nequit.
 Licet enim motor immotus quod ad me attinet sit in
 me, uidelicet uolūtas mea: certē quāuis maximē ue-
 lim, si desit secundarius motor immobilis, non tantū
 per uoluntatem, sed per applicationem mouens, nul-
 lus particularium spirītuum mouebitur. Vis hæc mo-
 tiua & applicatiua uoluntati supposita et unita, est in
 neruis: quorum si desit mediū, ut in apoplecticis aut
 epilepticis, nil faciunt particulares spirītus sensum
 & motum distribuētes. Quare eodem modo si ad
 motum et dispositionem cœli adesset prima uolūtas,
 & illi spirītus qui mouere solent, deesset autem mo-
 tor immobilis applicatiuus, seu accommodatorius
 ad singularia, nil planē moueretur. Sunt ergo in Iesu
 ante mundi constitutōnem quatuor illi primarij spi-
 ritus, sub cœlo diuinitatis: de quibus cōmodius dīce-
 tur, quū quid sit spirītus & cæteræ animæ partes, co-
 gnoscetur. Licet in quadruplici illo spirītu, tam à tri-
 bus personis emanante, quā in ipso Iesu per se
 considerato, abundē reperiamus cœlos primos, ut il-
 los quidem aptemus cœlis & quatuor elementis
 superioribus: quatuor autem naturas spirītus, mētis,
 animæ & corporis, quatuor materialib. & crassis: ita
 ut illi sint instar ignis perficientes aquā cœlestis sub-
 stantiæ, hi uerō sint loco aeris, dantes perfectionem
 f terræ

terrae elementari. Sic erit elementaris regio, terra, coelum, aqua, aer, Christus in suis quatuor naturis. Ignis autē spiritus à diuinis personis in illum diuinitati unitum emanatus.

DE SPECIALI CONSIDERATIONE
elementorum inferiorum, & primò
de terra.

Nomine terrae intelligi debere primò molē omnium elementorum, quae impacta est maxime sensibilibiter ipsi terrae, & consensus omnium linguarum & notionum humanarum arguit. Omnes enim homines in quacunque lingua sit eorum locutio, terrena uocant haec corruptibilia, & elementis nata. Et si enim ignis & aer sursum tendunt, ueluti naturam terrae & centri refugiendo: tamen respectu superioris & defecatae partis elementorum deorsum tendunt, non tantum relatiue, quia sunt in loco ipsi coelo supposito, sed etiam secundum suam actionem propriam. Maxime uerò hoc patet in igne, aere & aqua. Nam quum simplicissimus ignis sit quadruplex, niger, rubeus, coeruleus, albus: in medio & penetratione rei combustae niger: in superficie duri combustibilis, & non assidue pinguib. humectati, rubens, ut in carbone: in flammæ radicib. coeruleus: in flamma comuni, albus: quae omnia ad oculum patent, ne forsan dubio sit locus: sic dimidium ignis, siue duo flammei ignes tendunt sursum: duo impacti materiae ita tendunt deorsum, ut si esset combustibilis columna à coelo lunę usque in centrum terrae, nunquam cessarent descendendo depascere. Inde fit ille fragor aeris in fulguribus, fulgetris et tonitruis, quia ubi offendit ignis depascibile materiam,

riā, nō refugit inferiora aut lateralīa, dum fertur de
 orsum, sed ne aquis quidē ipsis in nube ipsa densissi-
 mis parcat. Hīc fit, ut in aquis medijs adiutus ignis
 artificioso pabulo, sēuīus quā in terra aut aere com-
 burat, quod norunt Mechanopœi & Pyrotechnitæ.
 Sed quid dicemus, quum uideamus quicquid actu-
 alis ignis est, in terrena ali & seruari materiā? Dice-
 tur forsā id esse ex usu illius, ut sic, iuxta siccitate
 symbolizans sibi elementum terræ agat, & cætera
 purificet elementa: solam terram materiale &
 puram in cineribus, aut chalcibus, singulisq; defe-
 catis relinquendo. uerumetiam in mera aqua agere,
 & nil subiecti omnino absumere, præter aquam qua-
 uis copia appositam, modo instilletur: hoc uerò
 est mirabilissimum, & usitatum in plerisque locis,
 sed maximè in Islandia ad polum arcticum, ubi tor-
 rens igneus refugit etiā palearum & stuparum pa-
 bulum: in aquam uerò copiosam, aut pluuiam, aut ar-
 te instillatam, sēuit ad periculum usque adstantium.
 Quibus experimentis patet, esse in eius naturali a-
 ctione auxilium, & partem terreā, seu quæ ad cen-
 trum pabulandi gratia uergat assidue. Terra itaque
 inde iure ignis, & contra dici potest. Si uerò consi-
 deremus naturam aeris, hanc grauitatis similitu-
 dinem ad terram accedentem, maximè perspicie-
 mus. Grauitatem uerò instar terreitatis habeo. Ta-
 le enim maximè dici debet, quod maximè tale est. In
 tribus aeris regionibus conuenit fermè omnis sofo-
 rum turba, unā cum theologis doctioribus. Exactè
 uerò perpendendo, quatuor, nō secus quā in igne
 reperiētur. De extremis facile constabit, cōsideran-
 do, quod apex aeris ascendēdo ad sferā usq; subtilita-

tis, ut ignis, suppetit ex inferiorib. vapores crassos:
 et materiales ad cometas, bothynos, trabes et ceteras
 impressiones diutius uideri solitas. Vniiformiter e-
 nim omnia ibi haberēt, si nil illuc deferret. Quū defe-
 ratur, motu quodam ab inferiori ad superius uergen-
 te fieri, constat. Quod aeris pars inferior, terræq;
 superficiēi proxima, deorsum uehementissimè uer-
 gat & penetret, ut altius uersus centrum tendat,
 in experimento est illa assidua superficiēi terræ hu-
 mectatio, quæ assiduè in terræ uersatur superficie,
 quæq; sine rore & pluuia ulla conseruat totam na-
 turam uegetabilem, & mortuam corrumpit & dissol-
 uit, usque adeo ut frustra sata humectando labores,
 nisi descendat rectā in rerum uerticem aer, quan-
 tumuis per latera admittatur. Sic fursum & deor-
 sum tendere constat. Sed deorsum tam uehemen-
 ter, ut tutius in aqua, quàm in quouis loco omni-
 arte concluso serues, quæ rubigine lædi possunt.
 Est uerò ipsa rubigo in polito ferro, aeris ipsius ad-
 missio, quod ne saxorum ipsorum & adamantum,
 utriq; densissimi medullis parcit, etiam quo tempo-
 re frigus maximè adiuuat corporum densitatem. Pe-
 netrando enim tunc ita ludit illa, alioquin impotens
 uis, ut quanto durius politiusq; subiectam offendit,
 tanto magis humido oneret: quod finito gelu con-
 spicitur. Quod si aliter fieri illam resudationem con-
 tendent, satis est mihi, uis aeris in inferiora tendentis
 illas sensibiles impressiones nasci. Mediā inter
 has duas esse constat sensu, & omnium consensu: sed
 reuera non solum una est, sed duæ omnino differen-
 tes. Prima & superior tanta uiolentiā fertur fursum,
 ut non solum aerem secum trahat, sed aquarum tan-
 tam

tam uis
 secund
 inde p
 teriæ c
 gregar
 aut uir
 aer in i
 aquarū
 quod s
 rissimu
 sibus s
 mē illi
 ultra h
 si æstin
 gelli la
 surget
 due, au
 tractur
 sub ho
 posset
 mo ge
 traher
 polum
 aquarū
 tantur
 ximo
 deatur
 est de
 duoru
 etu oc
 uideat
 opus

tam vim retineat, ut inde omnes pluuiarum thesauri secundum dispensationem Iesu & naturæ instituta inde profluant. Sicut enim ignis niger & intra materię combustibilis penetralia admissus, assidue disgregando suppeditat utrique flammę, siue cęruleo aut uiridi, & albo suam essentiam: sic omnino facit aer in inferiora tendendo. Esse autem magnam vim aquarũ supra regionem primam aeris, pręterquam quod sacra cogit credere authoritas, experimēto clarissimum est. Nam id constat, quum totis sex mensibus sol absit à regione subpolari, & nunquam ferme illic cesset aliquis humiditatis casus, ita ut niues ultra hominis altitudinem frequēter uisuntur: quod si æstimes, non in una regione, sed in unius solum iugelli latitudine in immensum pondus illa moles conserget, quam tamen cęlo descendisse constat assidue, aut absq; eo quod quicquam uaporum à sole sit tractum inter cadendum. Nam sol apud Antipodes sub horizonte totis sex mensibus agens, trahere non posset tunc temporis. Pręterea omnibus strictissimo gelu rigentibus, nil uaporũ etiam pręsente sole traheretur: & si traheretur, ui solis ad alterum tunc polum traheretur, ubi conspicitur. Thesaurum itaq; aquarum illic delibratarum necesse est esse: quod nō tantum hic, sed in toto orbe patet. Nam quum maximo impetu tunc ferri pluuię ubiuis terrarum uideantur, ubi nil planē illarum respectu eleuatur, opus est de thesauro illo aduenire. Nam qui contradicet, duorum alterũ fateatur oportet: aut falli in suo aspectu oculum, qui descensum uehementissimum aquę uideat, et ascensum non uideat: nam tam cito rehauri opus est unde discedit nubes, quàm descendit. aut

quod pondus illud magnum diu in aere feratur, dum à uarijs locis coalescens in distinctam fertur regionem: quod utrunque refugit dicere filosofus, licet ultimum sit uerum, & necessarium. Sed quod à mari diuinæ providentiæ hoc procedat, multò clarissimè duobus argumentis patet. Primò, quum sol in hyeme sit absens omnino, ut à polaribus, aut parum suprà horisonta eleuatus, tunc quum maxima copia humidi, aut pluuijs, aut pruinis, aut niuibus inundare solet, non potest tantum attrahi, quantum effunditur, imò nil planè attrahi uidetur. Vix enim paucis horis resoluitur gelu, & tanto minus, quanto maior est humidi illius casus. Sed experimentum palpabile pro secundo argumento erit, ad retundendum hæcenus autoritate receptæ nugacitatis nœnias, ut non naturæ ipsi, sed arbitrio uniuersi Christo soli dispensatio adscribatur. Subiecta est India maritima plagæ inter æquatorem & tropicum cancri: & non solum ipsa, sed media Aethiopia, & Nouus orbis. Quum autem sol sua assiduitate, & ad nos accessione amburat omnia, & tollere soleat pluuias, maximè in Iunio, Iulio, & Augusto: aut ut Christianè loquar, in quarto, quinto & sexto anni gratiæ mense: in illis regionibus, in quarum uertice directus agit, tribus illis mensibus tantas immittit pluuias, ut nec noctu fermè, nec diu, quamdiu fermè ita directus est sol, sed maximè in illis tribus mensibus, in quibus alibi omnia uruntur, cesset pluuiæ copiosissima, semel noctu, & semel in die, saltem nisi sit continua. Nec tantum est pluuiæ casus, sed tam uehemens aeris agitatio, ut à nauigando ar-

do arceant
quæ sita N
emplum h
tis niuib
huic mari
tu arbitrar
lat: primò
reponendo
tio ad tant
gionibus
mida elem
plicata sua
uiam, sicut
gendo illa
get, sensim
illud mare
lis, ferme
cans, & p
fundens.
mare istud
nendum r
ea region
quæ que t
ces superi
tagat. S
nos maie
uehiculur
flammæ s
ri rarefact
unt quatu
prius dec

do arceantur in illis prouincijs. Inde sunt tamdiu
 quæsitæ Nilî incrementa, & Nigiris: quorum ex-
 emplum habemus in illis fluuijs, qui à colliqua-
 tis niuibus uî æstatis augentur. Prospicit autem
 huic mari perpetuò Iesus duplici uia, ut illum mo-
 tu arbitrarîo illuc & isthuc pro suo arbitrio impel-
 lat: primò rehauriendo solis opera, inq̃ thesaurum
 reponendo. Sed quia non sufficeret hæc euapora-
 tio ad tantam humidî effusionem, in tam latis re-
 gionibus (sensim enim omnino absument ignis hu-
 mida elementa, ut sensu compertum est) illa ap-
 plicata suæ creaturæ potentia, ponit niuem & plu-
 uiam, sicut lanam, per creationem assiduam, au-
 gendo illam aquam, sicut lanam super pecora au-
 get, sensim apponendo incrementum. Est enim
 illud mare, aut aqua supracœlestis, instar anima-
 lis, fermento sese instar materiæ primæ multipli-
 cans, & pro ratione necessitatis terrenæ sese pro-
 fundens. Illius una & aquarum dulcium fex est,
 mare istud nostrum salsum, & crassum, adq̃ susti-
 nendum nauigia aquis dulcibus patientius. Sub
 ea regione tertia, quarta est, quæ ad nos uergit,
 quæque supra montes altissimos uersatur, & fe-
 ces superioris ita continet, ut ad nos deuibrare sa-
 tagat. Sic addensat pluuias & grandines, ut ad
 nos maiori pōdere ruant. In summa, hæc est
 uehiculum superioris, sicut rubedo carbonis est
 flammæ sedes. Illa aqua tendit sursum singula-
 ri rarefactione, per quam actu in uno fonte coe-
 unt quatuor flumina paradisi perfectissimè: nec
 prius deorsum tendit, quàm diuina permissio illam
 recidere.

recidere in potestatem penultimæ regionis aeris permittit: ubi etiam quandoq; diutius moratur cum ea aqua, quæ per euaporationes sursum ascendit.

Generantur enim ibi uituli solidi, & multa animalia, & inter cæteras materias saxa ferruginea ingentis ponderis: quæ omnia ui intelligentiæ admixtæ sunt, non in instanti. Per huius addensationis uim fiunt maxima tonitrua, quum illius duriciem in momento ignis corruptioni admixtus, & feculentas elambens partes, defecationis utriusque aquæ, tam elatæ uidelicet, quàm multiplicatæ, impetuose uult erumpere, & erumpit cum sono cognito. Sic uidentur quatuor aeres clarissimè, sicut quatuor ignes. Superest, ut hoc ipsum uideamus, quantum fieri poterit in his feculentis fecibus duorum præcedentium. Nam ægrius multò quatuor partes distinctas hic cernemus, quàm in illa clarissima ignis natura, & sensibili aeris experimento. Duo esse extrema humida, unum respectu sui generis ita uadens sursum, ut nulli humido uelit hære sine arte: alterum absolutè centrum petens, & quauis etiã terra grauius, probatur per omnia oleosa & pinguis soluta sursum, & per argētum uiuum deorsum. Vt enim solius humidi consortium pinguis fugiunt: sic omnium corporum, præter aurum & argentum, consortia refugit aqua, siue torrēs montium, in quo puluerē uituli aurei triti posuit Moses. Solus enim ille in natura talis torrens est, ut tota natura, nedum aqua, sit illi instar montis, unde semper fluat, nisi arctetur. Pinguis itaq; aqua, licet sit pauca, eo quòd igne assidue absumit, aut in usum nutrimenti & reme-

& reme-
tura, u
sursum
tender
tender
lutè ult
supra c
ni, ut s
sit unu
git, ut p
obuia
hemem
dicula
censior
ponetu
diuersi
qua ma
nunq;
dijs sta
ris litte
do illar
rubro
patet,
saxo g
fese, &
copia
gregu
standi
do del
re Car
uibus
exper

& remediorum humani corporis adhibetur, est ea natura, ut sursum respectu sui tendat, & in primo loco sursum tendit. Nam sursum tendere non est absolute tendere sursum, sed respectu sue molis. Sursum enim tendere in ipsa superiore regione aeris, non est absolute ultra regionem ignis & coeli ferri, sicut nec ignis supra coelum ambire locum, sed ita in sua massa disponi, ut semper talis pars sit supra, talis infra, quum tamen sit unum corpus, & ueluti homoiomeres. Hinc contingit, ut pingua ista in tota natura respersa maxime sint obuia in penultima regione aeris, ad impressionum uehementium inflammationem: qualis cernitur in ridicula uenti corporis humani posterioribus efflati accensione. Pro altera aqua tam solida, ut nil humectet, ponetur argenteum uiuum. In medio esse duo humida diuersissimorum generum uidetur: quia tanquam leuior aqua maris supernatat, licet potabili feculentior. Nam nunquam, quod sit compertum, aqua marina scaturit in medijs stagnis, lacubus, aut fluuijs. Contra in multis maris littoribus inuenitur aqua dulcis & potabilis, modo illam a supernatante salsa uendices: quod in mari rubro ad ostia sinus Persici in insulae Ormusiae portu patet, quum urinatores cum utribus duce fune cum saxo graui ex scafa demisso, ad locum aque demittunt sese, & sic aquam potabilem ex maris profundo tanta copia quotidie trahunt, ut ciuitati abunde, & magnae gregum copiae sufficiat haec aqua: quae si tanta suprandi potentia esset, atque subsistendi, sicut illic in fundo delitescit, sic supranataret. Similem potaui ex litore Carthaginensi haustam, dum inde in Graciam nauibus longis conducerer. In plerisque littoribus hoc est expertum, & nautis uulgare. Sed ne in naturae arbitrio

trium hanc dispositionē referre possimus, facit quod
 aquas utraq; uidemus in plerisq; locis sursum ferri.
 Est enim in experimentis Pyrenæi, Alpiū, Apennini,
 atq; ipsius Tauri & Caucaſi altissimorum, qđ in sum-
 mis eorum iugis sine ulla possibili ad uicina loca libel-
 la, non tantum lacus, sed maximi fontes & flumina
 nascantur, et supra omnem memoriā durent, quod
 non nisi aqua dulci contra uulgare experimentum
 sursum ascendente fieri potest. Hoc ipsum de falsis a-
 quis in mediterraneorum multis locis nascētib; fie-
 ri uidet, ut in Salſulis oppido Burgundię patet, unde
 Arar cum Rhodano descēdit in mare mediterraneū.
 & contra, aqua Salinarum à mari mediterraneo, ut
 austris flātibus copiosiore fluctu fontis falsi uidetur,
 fertur in sublime. Hoc est à Domini Iesu arbitrio fa-
 ctum; sicut in corporis foeminei fabrica cōtingit, quā
 sanguis & alimenta à corde rectā ad suas partes sine
 reflexione ulla abeant, tamen lac in mammis earum
 reflectitur à matrice contra ordinem in album cōuer-
 tendo quod rubrum est. Sed quid miraculū in aquis
 non est? quæ circulariter obuoluere terræ globū de-
 bebant: & nihilominus agrē iudices, utrum maior
 aque an terrę superficies emineat. Deus hic, Deus est;
 dico Deus, homodeus, Deus homo, Christus Iesus
 sua potentia applicatiua, & nō tantum uolitiua sic uti-
 liter naturæ uiolauit ordinem, ut licet sint à terræ cen-
 tro in sublime elati mōtes, & sit factus locus ad recep-
 taculum aquarum tanquam per inuersos montes, in
 profundo, nihilominus aquæ maris ita tument, inq;
 globum à terræ uicinia recedendo conuertuntur, ut
 altissimis terræ montibus sit altius mare, antequam
 ad 200. m. passuum in aqua progrediare; cuius rei cum
 astro-

astrolabio ipse cum multis nautis feci periculum. Præsenti & mobili numine Iesu arcetur mare, ne limites præscriptos transeat, urgeatur suo pondere licet. Plus enim potest diuini imperij uis arbitraria, quàm naturæ impetus, qui à Deo est inditus. Sed cohibet mediator legem Dei in hoc facto. Quid uerò dicemus, quod æstuum ratio est diuersa, in diuersis locis? In sinu enim hesperico ad insulam Diui Thomæ æstus ab Oceano Atlantico est octo horarū, reciprocatio quatuor, aut cōtrā, quum senis alibi horis fiat accessus, & totidem recessus. Quum autē sit illud mare uastissimum, & maxīma mole, quod occidua Africae parti imminet, ita illum cohibet prouidentia, ut uix quantum Venetijs in Zona solis crescat, quū alioqui ad littora Gallia & Hispania immanium montiū instar intumescat. Scatent omnia miraculis, & priuilegijs. Sed ubi iam clarē docui quatuor esse regiones trium superiorum elemētorum, in una terra maxime sensibili analogia destituor. Verū hoc fecit eiusdē priuilegij author, ut omnia illic essent uiolata, ad hoc ut sensibiliter tangamus nostri Christi præsentiam in hac mole palpabili. Certissimum est secundum naturæ ordinem, qui nil aliud est quàm absoluta illa uoluntas æterna, quæ legem dedit uniuerso, debere ex conditione materiae primæ, grauissima in centrum, & leuissima in circumferentiam mittentis, quæ partes sunt in terra durissima & grauissima, proximē ad centrum accedere: & quæ sunt tenuiores, & aquæ similiores, debuisse semper in eius circumferentia manere. Sic enim friabilis terra, aut arena in superficie similitudinē aquæ gerens, & densissima in metallis & saxis regnans, fecisset eundem ordinem terræ

sursum & deorsum maxime, ascendentis & descēden-
 tis: quibus duabus non ægre duas medias secundum
 affinitatem apposuissemus. Sed quū in altissimis mō-
 tium iugis non tantum uideamus æternæ fabricæ sa-
 xa esse elata, sed & uenas ferè omnes auri argētīq; an-
 tiquissimorum metallorum, & coctū naturaliter diffi-
 cilimorum ibi delitescere, quum ista in centro reside-
 re deberent, quā particulari imperio uiolatus sit or-
 do dubitare nullus potest. Sic instituit sub Deo illa sa-
 piētia, cuius est finis esse cum filiis hominum: Sapien-
 tia, dico, creata & increata, simul prospiciens salutē
 humanæ, quæ instar piscium obuolui medio in mari
 poterat. Hoc est illud insigne mysterium, quod dicit
 Dauid: Ascendunt montes, & descendunt campi in
 locum præfixum, quem fundasti illis. Terminum ip-
 sis aquis posuisti, quem nō transgredientur, neq; con-
 uertentur operire terram. Duo ista continua uiden-
 tur miracula, ut montes à centro terræ diuisi & elati
 (quod in uicinis fissuris multorum montium patet,
 ubi respondent communis libellæ lineamētā eregio-
 ne mutuò posita) sic stent, ut extra locum sint, & non
 recidant, quum sub se multæ habeant humidum so-
 lum, & quod uix sine palatione sustineret mediocritas
 ædificia. Alterum autē miraculum est, quod illi sum-
 mi aquæ montes ita se cohibeant, ut saltem si non ope-
 rient mōtes, in plana & humilia loca inundent: quod
 tantum abest ut faciant, secundum quod naturaliter
 fieri deberet, ut per loca humilia in Scythia, Asia mi-
 nore, Aegypto, Numidia, Longobardia, littore Gal-
 lico, & ferè ubiuis terrarū sese subduxerint, & pau-
 cissimas inundarint uersus polum nostrū prouincias.
 Quod autem & montes miraculosè sustententur, sal-
 tem in

tem in
 ullo m
 sese sub
 lamoc
 lecentis
 annis.
 subme
 siccum
 cet etiā
 tum co
 so, ter
 dum, c
 nostrū
 ginta
 est din
 non re
 mare
 Tont
 ea con
 cis Scy
 stria
 tota ar
 quid u
 illis de
 medic
 dem s
 xima
 mont
 muni
 alia in
 septen
 uinci

tem in multis locis, hoc notat, quod absq; terræ motu
 ullo multæ in planiciæ constitutæ regiones & insulæ
 sese subdlexerint, & in fundū sensim abierint; ut Ma-
 lamocca Venetijs, cū aliquot alijs insulis, solū Aquile-
 cense ad sex aut septem millia passuum iam à mille
 annis. Hadria, quæ celeberrima urbs Italiæ fuit, tota
 submersa est, ubi fermè iam à 1500. annis Rauenna in
 siccum ad tria milia passuum abiit. De fluminibus li-
 cet etiam merè arbitrariū & miraculosum aquæ mo-
 tum considerare. Quum enim sit omnibus in confes-
 so, terram & aquam unà componere globum rotun-
 dum, quod uerum est, quū Nilus à Lunę montibus in
 nostrū mare feratur per gradus plus minus quinquaginta
 maioris circuli, quæ sunt $\frac{1}{2}$ pars uniuersi, opus
 est dimidio itinere sursum ferri, aut fateri terram esse
 non rotundam, sed instar assis aut tabulæ in nostrum
 mare inclinatę esse. Oxus, Indus, Ganges, Coromara,
 Tontoteancus & Maragnonus, flumina maxima sūt
 ea conditione. Quum autem constantissimè in illis lo-
 cis Scythiæ, qui nunc ob humilitatem omnino palu-
 stria sunt, in ditione regni Moscorum & Tartarorū,
 tota antiquitas etiam in fabulis, nedum in historijs ali-
 quid ueri habēs, mōtes altissimos posuerit, nominaq;
 illis dederit: fieri nullo modo potest, quin sensim saltē
 mediocres mōtes sese ab hominum conspectu ibi-
 dem subdlexerint, quū ob alia, tum maximè quod ma-
 xima flumina fluunt etiamnum ab illis locis, ubi illi
 montes esse dicebant; & ita fluunt, ut plerunq; ex cō-
 muni lacu in loco ubi mōtes dicebantur, apparente,
 alia in mare nostrū aut Hircanum, alia in Oceanum
 septentrionalem ferantur. Quum enim hiatis pro-
 uinciolas, urbes, domos, & pleraq; absumi uideamus:

indies, quis dubitet in magno illo montium pondere
 cōtingere nemine aduertente? Vbiq; Christus solus
 sine ullo naturæ arbitrio, maximè in his duobus ele-
 mētis priuilegiatè facit, & sic quatuor naturas in qua-
 ter quatuor disponit, ut actū omnia sint in omnibus.
 Sed in unione duarum naturarū in unum solum glo-
 bum antequā ulla terrestria animātia possent uiuere,
 aut etiam creari, est æternitatis mysteriū. Sicut enim
 hāc uniuersi basim, terram uidelicet, cernimus ea esse
 cōditione, ut quum sit mater omnium materialium,
 in ea, ex ea, & per eam stantium & uiuentium, tamen
 nullo naturaliter nisi in se motu mouetur, omnia sua
 extrema ad centrum colligendo: omnia tamē quæ in
 ipsa, aut super eam, de ea potissimū uiuūt, in sublimē
 mouentur. Sic est quædā prima infinitaq; uirtus, quæ
 immobilis manēs, dat cuncta moueri. Est itaq; uerus
 diuinitatis typus in materia positus, terra. Hinc in sa-
 tanæ inuolucris Dimeter Ceres, tanq; Didusa meter,
 id est, omnia dans mater, numē Terræ uocabatur: quæ
 reuera nil aliud quā diuinitas ipsa est in essētia, uni-
 tate, ueritate, bonitateq; nomine uniuersi agēs, & has
 uirtutes toti naturæ impertiens. Sed quod ante omnē
 uitam terrenam, siue actū à terra natā, opus fuit, causa
 salutis humanæ nos qui per ordinē naturalem pisces
 reuera esse medijs in aquis debebamus, ab aquis non
 solum eximi, sed ipsam aquam unū cum terra globū
 rotundū in se & adæquabile facere: illud mōstrat etiā
 necessariò, ante ullam creaturæ finalem distinctionē
 (quæ sola reuera in homine est, eo quòd finis omniū
 distinctionum est) unitam fuisse cum diuina natura
 unam aliam illi proximā, in cuius medio erāt omnes
 creaturæ instar piscium cōclusæ, per cuius solius à suo
 circulo

circulo remotionē terra reuelata est; et ita reuelata est,
 ut planē nil ab ea moueri possit, nisi ipsius humidi uir-
 tute. Hic est noster Iesus, firmitatis æternę centrū unā-
 cum Deo cōmune habēs, in quo est posita totius uitæ
 basis & distinctio. Non enim aliunde fit, ut omnia sin-
 gularia principium in humido habeant disponēte &
 coquente igne sanguinolento & rubente, quā quia
 sapiētia isthæc creata, unita æternę, omnia & singula
 per basim diuinā indiuiduat, & principio uitæ donat,
 sed nō sine igne rubente, cuius medio aut finali inten-
 tione potius omnia in illo humido formantur. Chri-
 stus enim ante omnia uult sibi uniri ignem illum san-
 guineum animæ nostræ, in sanguinis mysterio laten-
 tis, antequam quicquam faciat: eo quod omnia nomi-
 ne humani generis faciat. Illa uerò prius sunt in men-
 te, quę ultima sunt in opere. Sed interuallum aëris no-
 tat spiritum inter aquam diuinitati agglomeratam &
 concentricam, & igneam sferam poni, angelicam ui-
 delicet naturam, quę tanquam aer magis symbolizat
 cum nexu terræ, quā cū suis uicinis. Sicut enim aer
 in se habens unitas naturas ignis & aquæ, in calidi re-
 missi & humidi intēli natura, eaq; unione adiuuat ter-
 ræ pigritiā in frigido remisso & intenso sicco posita,
 adhuc ut delibrari ab eo se permittat, et in cōposita af-
 surgat: sic & natura angelica inter Mediatorē & ho-
 mines posita, & in se calorē remissum iudicij seu iusti-
 tiæ diuinæ rubentis, & zelo ardentis unā cum mise-
 ricordia intensā, quadrat magis cum terra diuinæ ma-
 iestatis, ad eliciēdum ex ea motum, ut stricēssimæ ge-
 lidæq; eius naturæ immobilitas tandem se quatenus
 fieri potest flecti sinat, & quocunque uolet calidum
 & humidum assurgat, licet nunquam se unam uideri.

aut

aut tangi in composito, sicut nec in seipsa, sinat. Nam natura uelata accidentibus omnino est. Inde licet innumerae sylvae, aut quæuis ingens rerum moles ex terræ mole crescat, nec quicquam ab eius pondere aut quantitate diminuit, nec à qualitate. Sed magnū est, & in æternū notabile, quod illa tam stupenda, immobilis, immensaq; moles, se ita cōcuti ab ignis et spiritus interius admissi & latētis natura permiserit (tantus fuit aëris & ignis ueri in anima & angelo amor diuinæ bonitatis) ut causa salutis animantium rationalium centrum suum æternis muris plenum in circumferentiam euomerit, & totius naturæ ordinem in se unā uiolauerit, montesq; maximos unā cum ualibus profundissimis fecerit. Et reuera nobis est ualde in hoc considerandum, quod est considerabile primum. Quod licet Deus sit in sua æternitate inconcussa immobilitas, solaq; suæ immutabilis uoluntatis lege in esse deduxit mūdum, tamen ne chaos ex chao, seu confusio ex confusione nasceretur, opus fuit privilegio quodam, ita semel moueri ad asciscendum in unionem sapientiæ creatæ increatam, ut summus misericordiæ amplexus, qui in eius maiestatis centro abditus latebat, nulli rei notus aut participabilis omnino ad extra euomeretur, inq; constrictione & unionem misericordia unā cum rarefactione iudicij ostenderetur. In Deo enim sine illius temperamentī Christi admissione conformi & concentrica, impossibile erat consistere mundum, etiam si omnino arcūissima illa misericordia ad extra unā cum iudicio patuisset: qd prouidens Deus, sibi uim primus in nostrum exemplum fecit, considerans, quod nec pura misericordiæ arcuatio poterat in separationem ad militandum ob
impar-

imparticipabilitatem et inseparabilitatem uenire, nec rarefactio iudicij poterat ullum agglutinare eo pacto ut posset subsistere. Si enim iniquitates obseruet, quis poterit sustinere? quū ne ipsi quidem angeli sint mundi ante Deum. Sine aquæ uinculo nil fiebat, nam per se nil producit aqua. Reuelatis igitur fundamentis orbis terrarum æterni, innumeris antè seculis quàm in globo terræ illa fieret uiolentia, unita Deo fuit Christi nostri aquea natura, frigiditate sua arctius quàm terra stringens (si posset perfecto aliquid dici perfectius) suo uerò humore laxans omnia, possibilia omnia Deo facit, quum secundum illos ordines quos Deus huic mundo ostendit, fieri aliter non posset, quā ut opera redemptoris finiti & infiniti diuina uoluntas huius mundi opificium disponderet. Sic igitur habet finis cōsiderationis. Nullo modo aut arctatio aut rarefactio summa poterat, sic nec utrūq; simul, in suo summo esse quicquā componere: sicut nec adamas, nec cinis, sunt eo modo ut unquam ex illis sic stantibus fiat compositum. Accedat humiditas opus est, nō nuda, sed igne fermētata & agitata, sollicitataq;. Accedat etiam aeritas, quæ ad duri delibrationem requiritur, ut rarefiat sicut aqua, ut rarefactio ligetur. Sed maiori miraculo est uidendum, quomodo est Deus omnia in omnib. & quomodo sunt omnia in omnibus. Iam constat quadripartita esse omnia elementa, ita ut ignis aut eius affinitas sit in se in aëre, in aqua, in terra, secundum superiorē partem. Flamma enim alba non fit naturaliter in summo aëre, nisi iuxta sferam ignis: nec potest hic fieri, nisi assidue depascēdo circumuicinum aerem. Vnde fit, ut in occlusis omnino, & non respirantibus desit flamma. Inde sunt æolipylæ, &

h

oua

ora medica quas uentosas uocāt, carbo usufrarius, &c.
 & alia innumera artis & naturæ opera. Quod super-
 rior aer sit affinis per se, in diuturnis cometis docet.
 Superior aquæ pars est ita igni affinis, ut non aliun-
 de in toto orbe sit usus luminis artificiosi, quàm à pin-
 guibus. Terram superiorem esse in leuissimis lignis,
 pōdere & rarefactione patet; unde sicca salix, & sar-
 menta, & si quid leuissimi ligni est, supplet pabulum
 igni penè ipso attractu adustibile: quod patet in pyro-
 technia. Sicut sunt quatuor ignes in igne, & quatuor
 in singulis elementis singuli; similiter de terra. In se
 enim quadruplici gradu tota terra est, sed maximè ubi
 densissima & siccissima. Inferior aquæ regio seculen-
 ta hoc ipsum monstrat, adeò ut aqua omnis sen sui fi-
 naliter terrescat. Quod aer inferior etiam deorsum as-
 siduè maximè tēdat, ex gelu per eius circumstantiam,
 & solis disgregatoris absentiam, factò patet, præter ea
 argumenta quæ dicta sunt. Quàm sit crassus, sapè pa-
 tet in brumosis diebus. Ignis niger colore testatur suā
 terrestreitātē. Ignis cœruleus seu penultimus in sub-
 lime in aëris secundo loco aqueo est, unde ad inferio-
 ra deuoluitur. Sed in aqua marina magis patet. Vnde
 ex illa corrupta sal acutissimum, ignisq; similitimum fit.
 Inde fit, ut in incendijs magnis marina aqua non ex-
 tinguat, sed accendat ignem. Inde aqua uini tota in
 colore cœruleo comburitur. Sed in terra flavor il-
 le patet, quum in secundo terræ loco, unde cœrulei
 flores, tum maximè in sulfurea natura, & metallica
 corrupta, quæ tota cœrulea est dum incenditur. Aer
 porro totus nobis est cœruleus, quia priuatione &
 habitu constat. Quod enim proximum uidemus,
 clarum & album est; quod distat, est nigrum cla-
 rum.

rum: quibus unitis, fit cœruleus. Ignis autem rubeus in carbone, in loco aquæ est per suam rubedinem, ostendendo quod ab aqua ista alba nascitur rubeus ignis color, cuius finis in humano genere, ut dixi, est. Proprietate magis quàm apparentia coloris sese ostendit. Nam sicut in ipso carbone assidue lambendo tendit deorsum, & ad nihilat quantum potest, quod est à nigro igne præcedente excoctum: sic aer in secunda uersus inferius regione addensat, quæ penetrando resoluit pars inferior, ita ut quum ad eius colatorium uenerit, aut in sublime tanquam fauillas emittat, aut aquam in inferius retundat. Aquæ portabiles illi respondent, unde sunt ad sanguinis conseruationem in animantibus medium. Quid in terra huic respondisset igni, præter metalla, non uideo: quorum extremum est in ferro, ære, & auro, post liuiditatem plumbi, stagni, argenti, quæ sunt patri sulfuri proxima. Sicuti mater in fundo posita pro terra nigra est: sic in Deo Christo, angelo & homine, sunt sacrosancti quaterniones, quorum uirtute huiusmodi sic stant. In Deo uidimus, in Christo similiter. Quatuor sunt angelorum ordines, quasi unus, duo, tria, & quatuor, quæ sunt decem. Maximam enim & ultimam multitudinem ignorasse uidetur posteritas, quæ in decimo loco sub nouem cognitis ordinibus stat ad naturæ curam. In sensibili mundo dupliciter consideratur idem quaternio. Nam ad hoc ut cum ternione sensibili elementorum inferiorum quarto loco ponatur cœlum, noluit esse Deus ignē in sua sfera, nisi per uim motus: sed immergi materiæ terrestri omnino uoluit. Et sic

fit, ut cum aere aqua & terra, cum inuisibili igne naturaliter temperatis, uniatur cœlum, in quaternionem: aut contrā, terra ipsa suis filiis aut fratribus diues, & unita cum cœlo triplici natura constante, fit quaternio ascensus. Sicut enim ignis elementaris nusquam nisi in animantibus reuera uidetur, sed omnino accidentariē terræ ob pabulum hæret: sic cœlestis ille qui ascendere super omnes cœlos debebat, in uisibili cœlo terrenæ substantiæ pleno remansit, deorsum tendens in stellis, sicut inferior in carbonibus. Omnes uero cœli uisibiles cum primo mobili, sunt de potentia materiæ terræeducti, super quos crystallinū respondet. Aquæ, & empyreum aëri, supra quem locum impossibile fuit subtilitatem ignis ascendere: & ideo remansit locus beatorum super empyreum cœlum, ut sicut hic mediāte aëre corruptibili corruptibiliter uiuimus, illic de eo æternaliter uiuamus. Sed reuera igne sursum & deorsum in massa confuso, sunt tria superiora, & tria inferiora, realia & localia, materialia & substantialia, ut in sabbatum septimo loco transeat, quod post nouem numerando singula quatuor fieri potest. Est enim eadem ratio, sed non iisdem medijs deducta. Sicut enim tria elementa superiora, & totidem inferiora in abdito igne suo uitam habent quam diffundunt, sic & quatuor supra & totidem infra per Christum in Deo decimo finem faciunt. Innumera inde contemplationis rerum diuinarum & humanarum seges sese offeret, eundem ordinem sequenti, per quem Deus omnia disposuit. Satis est quod nec aer, nec ignis, suis antè uiribus uti potuere, quàm in unū globum mediator & creator centraliter unirentur, sine qua infinita potentia non posset ad momentum.

hic globus, cuius punctus reni-
 fixus: demum per instrumentū hu-
 im omnia in suos fines attolluntur.
 is terræ dat uim uectibus, hypo-
 o, ut omnia moueri possint, ad in-
 omnium ambulantiū, remi in aqua,
 i quid mediū motus inter ea est: cer-
 nifi ui humidī mouetur, ut intelliga-
 posse effici, sine illis aquis superiori-
 aquæ multæ populi multi, Christi
 es, quos tingit aquis mysteriosis, in-
 fons uiuus in singulis habitet resti-
 tro uentre fluāt istæ aquæ uiue, quas
 em effundimus, ut sint lumen ad re-
 um, sicut erant à principio. Ea est a-
 est super omnem carnem unā cum
 la: de qua qui biberit, non sitiet in æ-
 adhuc terra materiæ primæ esset stu-
 prehensibilitatem plena, nec aliter
 tens quā quod erat aliquarum re-
 m receptaculum, spiritus Domini
 ferebatur. Antè enim erant tenebre
 yssi: nec unquam in materia fuisset
 o particularis & comprehensibilis, nisi
 omni spiritus diutissimè super aquas illas
 spiritus fuisset conseruando uersatus. Quod enim
 illa creatura Iesus sit diuinæ sapientiæ unitus concen-
 traliter, opus fuit eundem instar fermenti in pasta diu-
 deificari, ut eius nutibus omnia deificarent. In eo ita-
 que erat æterna foelicitas, & glorificationis claritas,
 priusquam mundus unq̃ fieret. Et tanta erat, ut fina-
 liter pro se & suis membris corporea natura ditatis,

tum in esse retineri hic globus, cuius punctus renti-
 tentiæ est in terra fixus: demum per instrumentū hu-
 midū & calidū sensim omnia in suos fines attolluntur.
 Sicut immobilitas terræ dat uim uectibus, hypo-
 mochlio supposito, ut omnia moueri possint, ad in-
 star cuius est pes omnium ambulantiū, remi in aqua,
 & alæ in aëre, & si quid mediū motus inter ea est: cer-
 te naturaliter nil nisi uī humidī mouetur, ut intelliga-
 mus à Deo nil posse effici, sine illis aquis superiori-
 bus. unde fiunt aquæ multæ populi multi, Christi
 membra, & partes, quos tingit aquis mysteriosis, in-
 terim quoad ipse fons uiuus in singulis habitet resti-
 tutis: & sic de nostro uentre fluāt istæ aquæ uiuæ, quas
 nunc in eius laudem effundimus, ut sint lumen ad re-
 uelationem gentiū, sicut erant à principio. Ea est a-
 qua munda, quæ est super omnem carnem unā cum
 spīritu effundenda: de qua qui biberit, non sitiet in æ-
 ternum. Quum adhuc terra materiæ primæ esset stu-
 poris ob incomprehensibilitatem plena, nec aliter
 comprehendī potens quā quod erat aliquarum re-
 rum incognitarum receptaculum, spīritus Domini
 super aquas istas ferebatur. Antè enim erant tenebre
 super faciem abyssi: nec unquam in materia fuisset
 facta distinctio particularis & comprehensibilis, nisi
 prius ille Domini spīritus diutissimè super aquas illas
 spīrituales fuisset confouendo uersatus. Quod enim
 illa creatura Iesus sit diuinæ sapientiæ unitus concen-
 traliter, opus fuit eundem instar fermenti in pasta diu
 deificari, ut eius nutibus omnia deificarent. In eo ita-
 que erat æterna foelicitas, & glorificationis claritas,
 priusquam mundus unq̃ fieret. Et tanta erat, ut fina-
 liter pro se & suis membris corporea natura ditatis,

non maiorem potuerit optare quam quæ iam erat illi à patre ante mundi cōstitutionem data gloria. Clarificā, ait, me pater, claritate quam habui apud te, postquam mundus fieret. Annuit uerò pater, et ait: Et clarificauī, & iterum clarificabo: quæ absolutum naturæ statum sine passione respiciunt. Semper enim omnia sic fieri oportebat. Fuit augmentum duplicis gloriæ in passione, & restitutione nunc futura, in qua corpus restituetur in omnibus. Quum autem sit certissimum, fore in singulorum membrorum suorum gloria Christum, quum apparuerit esse uita nostra, & sic omnia debeat patri subiicere, quæ est summa glorificatio eius: opus est etiam hac authoritate manifestè colligere, quod in eo omnes distincti ante mundi cōstitutionem eramus, in eius aquæ abyssō tanquam ignis abditī, in quo consortio erat illi par gloria & claritas, atque illa quæ post omnium militiam est futura. Inde fit, ut ab omnibus spiritus in sublime redeat, ad Deum hominem, qui dedit illum tanquam sui partem in singulis, ut ex singulis partibus & militibus fierent, & tota, & duces, & capitis membra, sine quo capite actuali non potuit primus Adam formari. Hinc ad hanc imaginem & similitudinem Dei, quæ est in Christo, formatus est. Hinc fit ut maxima uisibilis gratia quæ nobis sit collata, aut possit conferri, sit igneus spiritus: quia in prima rerum consideratione, in prima Christi claritate posita, nos ignis erāmus, omnia in aqua suscitans, quia nostri gratia omnia in Christo à Deo fiunt. Et quia angeli erāt aer superior, ideo eiectus cœlo diabolus, & materiæ consimili alligatus est in aere inferiore. Vnde uocatur rector & potestas

stas huius
cat discip
& sang
qua solu
mus dic
quod pr
te immo
aqua &
rupta p
nia natu
sideratio
transseu

DE

ESse
ritu
clas, qu
sufus ta
pit. H
cere, &
intellig
quaten
tus, uel
tur tam
omnin
hac inf
sistit su
& in ip
ctione
tatem r

stas huius aeris & tenebrarum. Hinc tantum inculcat discipulus dilectus, quòd Christus uenit per aquam & sanguinem : quasi diceret ignem, & non in aqua solum, sed in aqua & sanguine. Hinc baptizamus dicitur in spiritu sancto & igne. Quia sic nobis quod prius eramus, in Christo redditur, qui diuinitate immobilis uenit in aqua, non in aqua solum, sed in aqua & sanguine, ut nos à submersione aquae corruptae per aquam sanctificatam extraheret : quae omnia naturalia sunt, in ordine gratiae posita. Sed à consideratione elementorum corruptibilium ad aeterna transeundum est.

DE NATURA SPIRITUALI IN GENERALI, & quomodo multiplex in unum.

conspiret subiectum.

Essē sine comparatione ulla, maiori numero spirituales uirtutes, & substantias ueras & perfectas, quàm sensibiles cœlo comprehensas, etiam philosophus tanto magis cogitur fateri, quanto minus capit. Hoc uero à uirtutibus cœlestibus cogitur dicere, & ipsis sphaeris planetisq; fateri non deesse suas intelligentias. Sed quum sit certissimum, in materia quatenus simplex est, nil planè spiritus, sensus, motus, uel uitæ esse: in omnibus autem indiuiduis uideatur tam multiplex, ut uix numerari queat : opus est omnino, ut ab arbitrio hac diuersitate plenissimo, in hac inferiora immitti. Nam forma per se nunq; subsistit sua materia destituta, nisi mens aut intellectus, & in ipsa mente aut intellectu residendo, per abstractionem & esse mentale solum. Quum autē humanitatem non solum huic naturæ in generali præexistere sit.

sit opus, sed etiam singulis adesse indiuiduis oporteat
 (nam nec per uirtutem materiae, nec per naturam for-
 mae, uita, aut eius quaeuis partes aut condiciones sur-
 gunt, sed per mentem illam quae illas uniat, & mutua
 applicatione non solum suae essentiae conseruande in
 composito auidas faciat, sed continua custodia ab ex-
 teriori corruptione immunes conseruet) ante omnia
 fuisse specificè unita Deo, & ad eum excitata necesse
 est, quae singulis seculis in corruptione uisa sunt. Por-
 rò sicut ab unitate singulorum elemētorum uidemus
 procedere uarios & multiplices temperamentorum
 gradus, sicut ab igne uaria rerum calidarum genera,
 species, indiuidua, in rebus aut quae esse solū, aut quae
 etiam uiuere, sensum & rationem habent: & demum
 omnem illam uarietatem uidemus per se eò tendere,
 ut calefaciat quantum potest, & similia omnia dispo-
 sita suo primo & generali auctori reddat: sic opus est
 omnino his uarietatibus praesse spiritus, qui omnes
 ab unitate una participabili emanent, & tandem post
 suā peregrinationem eodem unde uenerunt tendant,
 aut tendere doceāt: ut qui sunt filij dei, quanta uis sint
 diuersitate studiorum, tamē in hoc conueniant, quod
 gloriam & charitatem illam Dei quae in illis est, uelint
 latissimè patēre. In hac cōsideratione cognoscitur assi-
 duitas illa participabilis spiritus, quae omnibus creatis
 dat ut bonum appetant. Singula enim irrationabilia
 magis obsequi satagunt, q̄ arbitrio moueri ad boni
 obiecta incognita. Nam nullum brutū ut ad procrea-
 tionem excitetur, ulla mouetur apprehensione scēlici-
 tatis, quae sit patri in filiis: sed quia ita incitat comes spi-
 ritus, sic mouetur. Quum itaq; calidi, humidi, frigidi,
 sicci, et cōpositorū ex ijs tēperamentorū sit innumera
 multi-

multitudo, ut per combinationem potest uideri: de-
 mum etiam per quadripartitas elementorum natu-
 ras, quibus terra, ignis, aer, aut aqua fieri summa simi-
 litudine potest: una ratio spiritalis præsit adpositi-
 uè & uniuersis & singulis necesse est, quæ in quatuor
 genera spirituum in illud idem, ut & naturæ con-
 spirantium, quæ muta ista & materialia sic disponat
 & incitet, ut assidue secundum suum agat principium.
 Si enim uidemus obrepere frequentissime cessatio-
 nem ab officio in uniuersi imperatore homine, licet
 semper una quatuor in suum finem illi incitent arbi-
 tria: Dei uidelicet, Christi, angeli, et hominis ipsius:
 quanto magis in rebus uegetabilib. putemus opus
 esse superiori spiritu, quum præcipue tanta sit secun-
 dum omnium sensuum obiectum pulchritudo in u-
 niuerso, ut nullo arbitrio humano aut angelico pos-
 set simile fieri opificium: Quum sit omnino & secun-
 dum se, & secundum capacitatem creaturæ imparti-
 cipabilis Deus, opus est, ut ipse arbiter uniuersi Mes-
 sias, cum suæ semper latentis substantiæ præsentia,
 adsit ueluti fulcrum uniuersæ naturæ, sine quo nec
 materia ullo modo, nec formæ quantūvis unitæ sub-
 sisterent. Primus itaq; spiritus omnino sit immobilis
 et imparticipabilis necesse est, ut sua stabilitate basim
 essentia in uniuerso præstare, fulciat omnia, gradūq;
 primum ad motum, qui sine puncto renitentia im-
 mobili fieri non potest, faciat. Hæc est infinita diuini-
 tas, in qua æquiualeuter omnis res & motus delite-
 scit: sed non nisi per secundum finitumq; spiritum a-
 queum, in quo omnia primò eminent, & eminenter
 distinguuntur. Habet uerò infinitatem communem
 hic spiritus cum immobilitate, primaq; infinitate.

Quicquid enim primum actus mouet, una & quiescat & moueatur necesse est, quod in Hypomochliorum machinis, in centro & circumferentia moti circuli, in renitentia puncto quod pedibus animalium dum mouentur semper hæret, & generaliter in omni motus principio uidetur. Membra humana mota in sua radice quiescunt, quum à toto corporis nixu mouemus pedibus una & moueamur & quiescamus oportet. Quare spiritus secundus uniuersi motor idem cum primo motore per immobilitatem esset, & in perpetuum sit, opus est: & una diuersus & mobilis, sicut de uerbo finito & infinito uidimus. In ipso uita erat, & uita erat lux hominum, & lux spiritus & substantia eius in tenebris materiae & formae luces, & tenebrae purae creaturae illam lucem inaccessibilem non comprehendunt, donec mittatur homo restitutus à Deo, cui sit nomen, non tantum oblatum, ut hactenus fuit omnibus quibus abunde gratia Dei est oblata in salutem: sed oblatum & receptum, Iohannes, id est gratia Dei. Hic enim uenit in mundum, ut testimonium perhibeat de lumine, in singulis creaturis abscondito, & humano generi ad hanc diem incognito, ut omnes qui unquam fuerint, restituti credant per illum qui certe non est lux, sed testimonium perhibet de lumine. Sed tandem in Christum per spiritum mutatus, & resurgens maior omnibus natis mulierum, erit etiam ipse lux uera (quæ ipsi Iohanni & Christo est communis) illuminatusque sicut & Christus, de lumine Christi semper capiens, omnem hominem uenientem in hunc mundum. Nam quum solus Iesus omnia restituere sit potens, tamen Iohannes Elia quum uenerit, restituet omnia:

omnia: & sic actu conuertet corda patrum in filijs, ad quos transitum fecere spiritus patrum, ut in illis sint conuersi, qui in se fuere peruersi. Ideo spiritus ipse in uita corporalis Eliæ, uarios ad exprimendum Deum spiritus proposuit, quum esset in suæ ignorantia spelunca, & foramine petrae. Et ait illi angelus: Egredere Eliæ, & sta in monte coram Domino: nam mons montium Christus est, in quo intelliges omnia etiam secretissima. Ecce enim Dominus transit: in totius naturæ cursu nil aliud quam Dominus immobilis transit, sed per has similitudines eius infinitudo capitur utcunque. Et spiritus grandis & fortis, subuertens montes, & conterens petras ante Dominum, non in spiritu Dominus. Et post spiritum commotio, non in commotione dominus: & post commotionem ignis, non in igne est lehouah, & post ignem uox silentij subtilis. Quadruplex etas, quadruplex mundi spiritus. humanus sua uiolentia evertit omnia, & diuina & humana, ita ut nil tyrannidi humanae obstiterit, ut se unā tot miseris inuoluēdo in primis insigniori quam cætera omnia clade confecerit, nō in tali spiritu dominus. Violentia enim nō est author, sed permissor Deus. Deinde cōcussio illa, aut cōmotio in angustiori loco arctata, qualis est sismus in terra, aut tonitru in cælo, etiā abest à Deo. Licet itaque tremefecerit per clades in Faraonem coelitus excitatus Moses totam uiciniam, & sit cum maxima commotione data & conseruata lex, non tamen in commotione dominus. Licet itaque lex sit data medio in aere per angelos in manu Mediatoris, qui angeli representant aerem, ut uisum est in harmonia, non tamen in commotione illa dominus.

Nam nec in ignea uiolentia nuda, & aqua nō temperata, nec in aereo motu longē quietiore dominus est. Quia solum per legem aerī illā in suis exordijs manna pascenti similem, erat cognitio peccati: unde non in commotione dominus. At ignis ille qui summam attulit perfectionem illis, quibus affulsit secundum eius ætatis capacitatem, habere dominum debebat. Non est tamen in igne dominus: quia sicut Aaron in Hannam & Caiasam antichristos desinens, in suo reprobatus est ordine, quum tamen iustissimē ordinem summi pontificatus possideret: sic etiam Petrus in illis qui multis iam seculis patēt, finem iustissimæ authoritatis faciens, in reprobum abiit sensum: unde non in igne dominus. Bona enim principia, pessimos habuere exitus: ita ut nulla gens in toto mundo peior fuerit pseudochristiana, quia in eam reduxit spiritus malus septem alios nequiores se. Ideo etsi nouerat Christum Paulus, non tamen iam secundum carnem, in qua passus pro nobis fuerat, nouerat. Sperabat enim se posse peruenire ad resurrectionē, quæ est ex mortuis in carne restituta: quæ non fit secundū carnē, aut materiā, sed secundū substantiā omnibus sensib. incomprehensibilem, in cō solo sacramentorū sacramento solum, seorsim ab omni alia materiā, sub uestimentis panis & uini delitescit: sicut alibi sub forma et materiæ uelaminibus. inter quas duas naturas est medium, insensibile quidem, sed tamen assidue & corpore & animo participabile. Non in igne dominus. Nam spinæ suffocarunt optimum semen, & simile quarto, quod tamen adferet fructum centesimum, sexagesimum, tricesimum. Post ignem autem est illa dulcis uox, sonans suo tenui silētio in auribus nostris,

nostris, quando in mentibus nostris lex diuina scribitur, & non egemus amplius doctore, aut libris, quia omnes cognoscemus Deum à minimo ad maximum. Hic spiritus est quietus, agens sine motu instar fundamenti terræ, repræsentans ipsam sese silentio magis quàm uoce exprimentem diuinitatem: unde non additur quòd sit, uel non sit in hac uoce dominus, quia ipsa Sapientia æterna fidem sui facit supra omnia uerba mundi. Ne autem uideatur mirum, aut à ueritate alienum, quod non sit Dominus finaliter in igne euangelico: patet ex eo, quòd tendit euangelium & eius author Iesus, ut non solum sui, sed etiam ipsemet Iesus subiiciatur ipsi patris uoci silenti, postquam sibi subiecerit omnia. Quum enim omnes creaturas Iesus ad peregrinandum in natura sparserit, ut tandem illas in laudem patris tanquam emeritas recipiat, æternasq; ex corruptibilibus in mente nostra angelica & sua faciat: opus est finaliter illas in se recollegisse, non ut in eo maneant, sed ut finaliter ipsi presententur omnium authori Deo, quum effundet de suo spiritu super omnem carnem, ad hoc ut in omnibus agnoscatur ipse Christus, sicut Christus nil aliud quàm manifestare patrem satagit. Spiritus imperij humani, quanto est à grauioribus, tanto est uehementior: ut quum iacitur terra, aqua, aer, ignis. Hic enim in se nullo modo patet, maximè uerò urgetur iactu terra grauissima iuxta proportionem delibrata. Ideo uehementiam motuum ex ordine naturæ accepit spiritus, uehementissimum motum per spiritum in primo loco ponens: inde remissiorem, aut saltem qui finib. coerceatur, uti ignis in uiuētibus. In ultimo loco posuit uocem silentem, & motum non motum: ut

dicimus de terra, quæ nunquam sursum, semper nutu
in seipsam, id est deorsum tendit. Nam licet Deus sit
omnino imparticipabilis, & ad extrâ immobilis, ta-
men æterno in seipsum reflexu æternam gustat per-
petuò & actuali motu foelicitatem. Et ea de re terra
uiuentium dicitur. Quum enim sit infinitus, ad ex-
tra moueri impossibile est: quia omnia occupans, nō
habet quò pergat, aut distendatur. Quum autem sit
perfectissima fruitione suæ foelicitatis, in se omnino
assiduè reflecti habet: quod dedit terræ uim ut sic ha-
beat. Hæc igitur æterna absis, aut sphaera infinita, ut
statim in sequenti capite in eius perigrapha dicitur,
essentia est, unde essentia omnis spiritus: sed om-
nia in centro patris unit ad misericordiam, & dilatat
omnia in ueritate absidis à centro ab æterno genitæ:
& sic est unitas & ueritas, à qua utraque procedunt
semidiametri ex centro & circumferentia nati pro
bonitate spiritus. Sic essentia ab omni parte in se re-
ducit Pater, eandem à cetro in circumferentia undiq;
manifestat filius, & utrunq; finem optimum ab utro-
que iungit procedens spiritus sanctus. inde Chri-
stus, inde angelus, inde homo. Hic spiritus si mobi-
lis & participabilis esset, principium animæ esset, &
omnium spirituum: sed in Christo uoluit omnia actu
inseparabilia, tam diuina quam humana. In hoc
spirituum omnium promptuario reposita est tota do-
ctrina illa angelica, quæ in spiritali interpretatione
legis data per angelos est à maioribus tradita ore te-
nus: quorum fragmenta multa ad nos usque delata
sunt, & omnis ueritatis testimonium confirmarunt,
in decem nominibus diuinis, decem proprietatibus,
decem orbibus, seu sphaeris, atq; finaliter in omnibus
numeris

numeri
mobili
tuum a
riò, ut
sint ac
tia præ
reales
unus C
tutum
Sed cla
in disti

D

INfin
quar
tamen
Deus.
potest
essenti
infini
Et rur
solam
possib
fuere,
nis, seu
stemur
nitate
Iesu sa
beat, p
& pro
mò di

numeris denarijs legis. Quum autem Deus sit immobilis, ut supra, & sit opus his decem uirtutib. spirituum ad uniuersi conseruationem: opus est necessario, ut illae uirtutes aut spiritus, ut melius dicamus, sint actu in uno supposito, arbitrio & omnipotentia praedito. Nam si mentales tantum erunt, & non reales spiritus, nil planè in natura facient. Est itaque unus Christus solus, qui multipliciter suarum uirtutum in illa decem genera prima uoluit distingui. Sed clarius ista tradita sunt in Absconditis: reliqua in distinctione erunt in sequentibus.

DE DIVINA NATURA, AN SPIRITUS
dici possit.

INfinitudo facit, ut licet nil certius sciri possit, quàm unam causam esse, quæ dedit esse mundo, nil tamen minus possit circumscribi aut definiri quàm Deus. Extendendo itaque mentis aciem, quantum potest in uia capere, dicemus quòd Deus est infinita essentia, in infinita unitate, ueritate, & bonitate: aut infinita unitas, ueritas et bonitas, in infinita essentia. Et rursus: Deus est ens entium, in quo ab aeterno per solam æquivalentiam delitescunt, & sunt, quæ sunt possibilia eius maiestati, quæq; in natura unquam fuere, sunt & erunt. Ad huius secundæ descriptionis, seu adumbrationis pòtius declarationem insistemus, eo quòd de essentiæ unitate, ueritate, & bonitate iam attigimus, quantum nouæ natiuitati mei Iesu satis est: Vt autè pateat facile, an spiritus dici debeat, pro rei ueritate, sicuti pro appellatiõe & sacris & profanis scriptorib. cõmuni, de rerũ essentia primo dicemus ultimã & resolutã ueritatẽ, Quũ omnia
quæ

quæ habent esse comprehensibile (quale omnia præter ipsum Deum & primam causam habent) sint necessario prius in mente quam in re: id est, prius in causa quam in effectu: necesse est, ut primum esse rerum omnium sit in aliquo primo, quod sit instar omnium: sed per solam habeat æquivalentiam, quæ de eius potentia sunt educenda. Sicut enim est omnino impossibile construere ædificium, nisi prius æquivalenter in artificis, aut redemptoris mente non solum illud, sed omnes illius partes fuerint in simili & æquivalenti essentia: sic nisi prius ab æterno in Deo omnia per æquivalentiam fuissent, quæ creata & facta sunt, nunquam possent creari, aut fieri. Quemadmodum igitur in una magna massa auri, aut adamante, materiae uel aliqua, quæ apud omnes in precio esset, sunt in summa sua excellentia, et perfecta optabilis essentia, omnia quæcunque possent tanto precio comparari, & uendi, uel emi, & iure merito illud aurum per æquivalentiam dicitur illa omnia habere: sic etiã opus est, Deum opt. max. ante omnia habuisse, habere, & esse in æternum habiturum, mundum per æquivalentiam: hoc est, primum esse mundi, & perfectissimum. Verum in tam altis tenebris quod ad nos, est illa incredibilis claritas, ut nec angelus ullo modo possit ad eam accedere comprehensione, in qua res minima mundi est infinita, siue infinitæ æquivalentes. Sicut enim esset omnino impossibile hominibus, massam auri omnibus mercibus mundi, æquivalentem, ullo modo quod ad sui precium atinet æstimatione capere, nisi prius singulares illas merces, aut partim, aut in uniuersum cognouisset (indefinitum enim perinde atque infinitum incomprehensibile est) sic, nisi ad extrã diuina prouid-

providentia manifestasset, quæ ab æterno in sua essentia, unitate, ueritate, & bonitate abdita per æquiualentiam seruabat: nulla planè creatura, imò ne ipse quidem Christus potuisset (nisi uirtute diuinæ unionis in consubstantialitatem & concentricitatem, ut uidimus, redactæ) cōprehendere. Ab æternarū igitur clarissimarumq; tenebrarum carceribus, & æterna æquiualentia, necesse fuit Deum opt. max. educere totam creaturam in alterum esse, aliquanto creaturis laudatricibus familiarius, in quo eadem per eminentiam & distinctionem essent, & representarentur, quæ in æquiualentia tantum erant. Et quia unus tantum Deus est, oportet ut unū tantum creature nomine omnium (nam frustra fieret pluribus, quod uno potest absolui) sese uniuert, quæ non temerè aut fortuitò cuius diuinarum personarum uniretur: sed quum ad manifestationem distinctionemq; omnium sit assumpta, necesse est ut persona in diuinis dilatans, & manifestans, qualis est filius, sapientia, uerbum, aut sferæ infinitæ dilatatio, sit facta unum cum hac creata sapientia compositum. In spiritu itaque Christi, qui primus actualis & uerus spiritus est, tota mundi machina est ab æterno, & ante secula posita eminenter, de qua ratione cantat authoritas: Ab initio & ante secula creata sum. Hic reuera est ille Deus, de quo tam in sacris quàm in rationalibus literis tractatur, in quo reuera Deus est spiritus, quum ob diuinitatis immobilitatem nullo modo spiritus actu sit Deus. Quod enim agit spirando, potentialiter agit, & quandoq; remisse, quandoque intense, ut in effectum omnium indiuiduorum patet. Atqui intensissimus actus primus sit oportet, & omnibus

motibus æquivalens, licet nullo planè feratur. Si enim tantum unum motum Deus in actu haberet, ceteros in potentia tantum seruaret, & ruerent omnia. Secundum igitur esse rerum omnium, non tantum in æterna sapientia, sed in creata sit expressum oportet, antequam ullus angelus in Dei cognitionem posset uenire. Quum itaque frustra fuissent angeli in esse apud incomprehensibilem Deum, sine illo per quē diuinam laudant maiestatem, opus fuit ante omnes ipsos creari hunc uniuersi spiritum, in cuius loco posuere argutuli homines lumen gloriæ, per quem laudant & uident angeli & homines Deum: in qua intentione inseri boni uiri Christū negarūt re ipsa, licet uerbis aptis confessi sunt. Ipse enim est lumen gloriæ uerū, in cuius lumine uidemus omnes lumen. Solus enim filius, qui est actu in sinu patris, sicut aqua in terræ sinibus, reuelauit nō tantum nobis, sed ipsis angelis. Solus enim nō reuelaret, si angelus absque illo apprehenderet. Quicquid enim capit & uidet angelus, reuelare potest. Atqui nemo nouit patrē, nisi filius, & cui uoluerit filius reuelare. Pater enim ex æterni decreti proposito trahit benè, sed non prius ad se, quàm ad filium. Hæc sapiētia creata, & uerus Dei filius est uerbum, non tantum Deus, aut diuinum, sed apud Deum: Apud enim notat additionem ad rem. In eo sunt omnes sapientiæ & scientiæ thesauri reconditi à patre. Est enim non tantum sapientia, sed scientia æterna: ut sapientia quidem, increatum uerbum est: ut scientia uerò, est creatura. Sic enim notant uerba sofias & gnoseos in Paulo. Hic est Deus à filosofis cognitus, quum summum apprehendere se putarint. Nam Deus filosoforum necesse habet ut mouea-

mouea
ant nat
quod e
gotio,
quam c
ramur.
particu
men q
tibus a
sit esse
tet sati
gula a
cit ipsa
unitiu
omniū
tura n
est, ut
& circ
cipian
reale
sarium
eminē
quum
natur
sonar
sona
excel
ter m
ditur
set fa
for:
geret

moueatur applicatiua ad res ipsas uirtute: aut ut faci-
 ant naturam per se mobilem, & sine Deo assurgere,
 quod est falsissimum. Sed intermisso Christi ne-
 gotio, ad applicationem essentiae uariae cognitioni,
 quam de diuinis personis possumus in uia habere, fe-
 ramur. Licet enim Deus sit omnino immobilis, &
 particulari uoluntate, & applicatione: possumus ta-
 men quadam similitudine quatuor illis transcenden-
 tibus applicare omnes essentiae differentias. Quod
 sit essentia diuina aequiualens omnibus entibus, pa-
 tet satis. At ipsa unitas quae Patris loco est, uniens sin-
 gula ad principium sui esse capiendum, eminere fa-
 cit ipsa per esse nouum. Verum quum non sit satis
 unitiue habere suum esse, ut in centro uitae rerum
 omnium patet, sed opus sit res secundum suae na-
 turae molem dilatari in iustum augmentum: opus
 est, ut sub ueritate sapientiae aeternae potentiale esse
 & circumscriptum post aequiualens & eminens ac-
 cipiant. Ne uero sint frustra illa tria, in suum esse
 reale cum digito Dei ueniant in sua bonitate, neces-
 sarium est. Ex uirtute itaque Dei esse aequiualens,
 eminens, potentiale & reale omnia accipiunt. Sed
 quum sit immobilis & imparticipabilis Deus, &
 natura per se manca: opus est spiritum à trium per-
 sonarum unitate emanari, qui Deo unitus in per-
 sona hoc faciat, quod diuina potentia per suam
 excellentiam non potest. Impotens enim frequen-
 ter magna propter suam excellentiam potentia red-
 ditur: ut si quis esset uniuersi mundi rex, non pos-
 set facere, quod quilibet sub eo priuatus posset.
 for: ut uidelicet fines sui imperij transiret, aut au-
 geret. Spiritus hic Dei, est Iesus, moueri potens, qui

omnia illa actu obuius munera, quæ spiritui sancto, tertie personæ sunt hactenus ignoranter attributa. Spiritum sanctum enim impossibile est moueri perinde ut patrem & filium, multo absurdius esset quod spectris quibusdam ignis aut animalium uestiretur. Semper enim & ubiuis adest, sed spiritus creatus non item. Sed quum de diuinitate non nisi per Christum possimus loqui, ad naturam spiritus exponendam, specialiter transibimus, Christi quoque attingemus mysteria.

DE SPIRITU ET SPIRITUALI

natura in speciali.

QUum differens in singulis quatuor elementis uideatur actio, non potest dubitari, quin quadruplici spiritu hac agitur moles. Nam disgregando & uniendo agit ignis uirtute calidi & siccī. Disgregat impotentius aer, sed suo humido penetrat, librat et cogit. Aqua humido ligat, sed suo frigido densat. Terra sicco suo & cogit, & dissipat, & frigore densat: quæ binæ in singulis uirtutes, quum assidue & uicissitudinarie agere uideantur, externo spiritu agi necesse est: qui & illam in agendo suppeditet assiduitatem, et uicissitudinem similiter actu coniuncto conferat. Hinc uidetur quoddam arbitrium & delectus sapientissimus in elementis, qui à materie illius natura non potest nasci. Nulla enim mens angelica aut humana posset sapientius combustibilia deligere, quam ipse ignis: imò ab ipso igne didicimus seligere illa, atque inde in ruinam tormentorum ad ignem euomendum traduximus. similiter leuia ad delibrandum uerius cognoscit aer quam homo. pariter humectabilia aqua, sic & densabilia terra. Iam diximus supra de hoc spiritu, quomodo eius proprietas est in Deo qua-

quadruplex, in consideratione unitatis in trinitate :
 & demum in Christo quadruplex, ubi fit mobilis &
 applicatiuus, quod in Deo esse non poterat. Sed re-
 spectu quatuor elementorum sunt quatuor genera
 spirituum : spiritus Dei immobilis, spiritus Christi
 mobilis, spiritus angelicus sine substantia separata, &
 spiritus humanus. Sunt quatuor ista uniuersi prima
 elementa in spiritu, sicut sunt ista inferiora in mate-
 ria, & anima ab eius harmonia elici solita, secundum
 genera & species rerum. Duo semper sunt tanquam
 opposita duobus, instar grauium & leuium, licet in
 spiritu nec graue nec leue sit. Sed ab ipsis elementis
 patet, licet nullum eorum purum sit. Sicut enim ignis
 & aer suis uiribus deorsum tendunt, ille cum aqua,
 hic cum terra ad formandum res ipsas, quum tamen
 eorum natura sit trahere sursum : sic Deus & Chri-
 stus suas uires deorsum ad materiae suscitationem e-
 mittunt: quum tamen omnia finaliter uelint in subli-
 me ad se trahere. Sicut autem terra & aqua assurgit a sua
 grauitate ad ignem & aerem causa indiuiduorum,
 quum tamen sit utriusque proprium & nutus deorsum
 tendere: sic natura angelica & humana, ut habeant
 suae essentiae perfectionem ad Deum et Christum at-
 tolluntur, quum tamen sit eorum nutus ad sui esse na-
 turam inferiorem attrahere Deum & Christum, cuius
 amplexu perpetuo beentur. Sed sicut uidimus in
 elementis esse quater quatuor partes eorum, ita ut sin-
 gula in singulis essent: sic etiam in natura spirituum
 est. Nam quatuor transcendentis sunt in Deo, ut ui-
 dimus. Eorundem demum spiritus totidem in Chri-
 sto. Sed quum sit non tantum naturae, sed gratiae po-
 tissimum minister: sunt alia quatuor in eo consideranda

diuinitas, spiritus, mens, & anima: quorū duo prima
 in se habet trahentia sursum, duo alia in membris ten-
 dentia deorsum in angelica & natura humana. Licet
 autem sit angelus simplicissimus, tamen etiam suo
 modo respectu uniuersi habet formam suam angeli-
 cam à Deo: instar autem materiae, suam distinctionē
 & unitatē, qua ab omni alio distinguitur, à Christo:
 suum ex utroq; compositum, ipsum Christum respi-
 ciens, & demū suā proprietatē, quē in particulare bo-
 num humani generis respicit. Sic & nos constamus
 spiritu, mēte, anima et corpore in unū suppositū quā-
 diu uiuimus reductis, sed latē post mortē separabili-
 bus, ita ut sit unicuiq; partiū sua integritas, donec per
 restitutionē omniū solida fiat, & nunquā separabilis
 unitas. De hac soliditate spiritus & animae, sicut &
 corporis, docet orandū Paulus, ut integer & anima
 & spiritus & corpus in aduentu Domini nostri Iesu
 cōseruetur. In impijs enim & dissolutis sunt omnia
 dissipata, & nil integrum. Esse autē spiritū principium
 rerū omnium, decretis primorū filosoforum constat.
 Aiunt enim, quod spiritus est principium animae, & in-
 strumentū intellectus. Supra mentē itaq; esse spiritū
 in homine constat, eo enim tanquā in suū finē instru-
 mento, & sursum & deorsum tendit intellectus, qui
 & mens. Tendendo sursum (ut melius norunt ueri
 theologi, id est, uerē pīj & spirituales homines) ad
 hoc ut adherendo Deo per spiritū unus spiritus cum
 Deo comprehensibili efficiantur: deorsum autē ten-
 dendo, ut in animae partibus ad uires corporis exci-
 tandas: quales sunt omniū uitae partium spiritus, sic à
 medicis uocari soliti, sed ad rem nostrā nō faciūt. Sūt
 enim inditi spiritus in trib. potissimū locis materiali-
 bus in semine ad esse, in corde ad uiuere & moueri,
 in ce-

in cerebro ad moueri et sentire: illa res est in corpore calidissima, quā sequit̃ sanguis, &c. Sed uerior intentio philosophi est, quod sit spiritus superius animæ principii. Coelitus enim omnes spiritū cōcipimus, donec ex omnib. redeat ad Deū qui dedit illū. Hinc fit ut sit hoc uerū cum eo quod dicit Solomō, quod hominis & iumentū est idē interitus. Anima enim quæ in sanguinis uersat̃ medio, ut benè et uerè docuit Galenus, pro hac significatiōe instar brutorū moritur, quoad per restitutionē inseparabiliter suscitata, suscitato reuiniat̃ corpori. Hic est spiritus omniū nostrū in nostro Iesū actu positus, sine cuius actu & præexistētia ipse Adamus esse nō potuit, multo minus ad momentū spiritualiter uiuere. Hinc fit ut Paulus uitæ nostrę perfectionē in assumptione spiritus Christi ponat. Si enim quis illū spiritū nō accepit, hic non est eius. Hic spiritus postulat pro nobis ante immobilē Deū gemitib. inenarrabilib. clamās nostro nomine Abba pater. Per peccati malitiā nō remansit spiritus in homine, quia caro est: cuius cor pronū est ad malū iam ab ipsis incunabilis. Spiritus aut̃ ille est spiritus oris nostri, Christus Dominus, qui assidue respirato aeri se pro uita nostra infundit, donec illi placeat sese subducere, et nos in somno relinquere. Inde aut̃ factū est quod substantia uera, & prima rerum actualis essentia sit spiritualis, & nulli exteriori sensui obnoxia, quum tamen illius sit particeps tota interior nostra natura, ut in decoctionibus primis, deinde in attractione, retentione, aptatione, seu coctione secundaria, & singulis partibus apta, & in reliquis ubi ad eius delectū interiores illi spiritus in natura latentes, quasi palpando ueluti affines fiunt sapientissimi. Fit enim intra corporis tenebras delectus ille certius, quam

quàm ullis oculis aut sensib. possit cerni. Licet enim dulcia omnia tanquā quæ in spiritu ignis & aquæ cōueniunt, utpote in calido & humido posita deligant naturaliter à gustu: sunt tamen multa admodū in illis nociua toti corpori, et in primis uētriculo, cuius spiritus plerūq; amaris gaudet: aut saltē refocillat ut communiter, quod in hiera picra & absinthio patet. Præstātissimū esse materiale illud est, omnino sensus exteriores fugiens, et media inter formā materiāq; uia ad sui manifestationem incedens. Porro quia solius huiusmodi substantiæ propriè definitio est, notatur esse uerā essentiā rerū ab æterna ueritate impassibili procedentē. Instar enim ueri Dei, & spiritus eius in Christo positi, impassibilitatē huiusmodi substantia capite: estq; si possemus ita loqui, materia spiritualis, aut corpus spirituale, quale omnino putamus fore olim nostrū, quū inseparabile nobis restituet. Vt autē clarius pateat, est quasi piperitas omnīū granorū cuiuscūq; piperis, quæcūq; sunt in mūdo, cuius gratia solū emī piper. Nam alioqui baccae iuniperi siccae non sunt colore dissimiles admodum. Licet enim grana piperis mūdi diuidant, tamē sibi similis semper ita manet illa punctio, ut sit indiuisibilis, & totā se det in minima, sicut in maxima parte. Hoc idē de melle & de cæteris gustabilibus & cibis iudicare licet. Totius itaq; naturæ fruitio in corpore sub hac spirituali substantia patet, ubi Christus etiā ignorantib. se naturaliter participandū prebet, donec omnes nō tantū in natura eius spiritui unita illum participēt, sed in sacrosanctis eius sacramēti eulogijs adorēt & capiāt ab omni alia rerum fece segregatū, & solius panis uiniq; uelaminibus uestitum. Sed de hoc suo loco.

DE

DE his quæ asserere potuit Aristoteles in natura animæ, nil unquam uerius dixit, quàm quod de mente sequitur. Restat igitur, ut mēs sola extrinsecus accedat ad naturam humanam complendam, eaq; sola diuina sit. Nil enim cum eius actione communicat actio corporalis. Constat itaq; esse quoddam anima superius in nobis, qd modo mēs, modo animus, modo intellectus uocatur. Statim uerò semini concomitanter adest, in uniuerso semper incubans quoad omnibus participetur indiuiduis humani generis. Expressius aut dicitur intellectus agens à filosofis, à theologis autem lux uera, quæ illuminat omnē hominem uenientem in hunc mundum. Est enim in nobis una lux reuerberationis obscura, ab ipso corporis surgēs temperamēto, quæ anima dicitur à theologo, à filosofo autem intellectus suppositus agenti, qui & possibilis dicitur. Ille facit omnia, hic fit omnia. Ille mas est, hic femina: ille sol, hic luna: sed de hoc postea. Porro sicuti est una sola prima substantia immobilis, ex qua per mediam mobilem & immobilē omnis motus est: sic omnino instar omnium & nomine omniū unus est solus intellectus agens, in quem resolui omnes intellectus particulares oportet, postquam hic in corpore fuere cum medio animæ, quemadmodum semper adest omni generationis humanæ principio. Hoc uerò est apud filosofum, quod est apud uerum theologum uita aut mens Christi, per quam in Christo post mortem dormimus: ita ut totus sensus noster sit in dicto intellectu, aut mēte, animo uē, nec in nobis prius simus per nos sensuri, quàm nos denuò ita reformat, ut in aternū adhæreat anima cum animo & mente. Se

te. Secundum hoc est elementum uitæ humanæ, licet ignis non sit in sua sphaera, aut alibi, nisi per appositionem exhalationis, aut combustibilis materiæ, quod arguit etiam spiritum Dei, qui nostro omnium nomine in Christo est repositus, non habere locum in sua sphaera, sine euaporatione quadam superioris partis animæ, quæ in loco aquæ est. Opus est enim, non ab intellectu solum, qui bonis perinde et malis datur, gratiasque gratis datas adfert quandoque non minus malis quam bonis, suscitari spiritum: sed maxime ab ea parte nostri quæ a nobis trahit originem, inque arbitrio nostro est: quales sunt effectus charitatis & amoris, quorum principia secundum naturam bruta sentiunt, sollicitari, uerum duce spiritu, coronidem illis principijs imponit spiritus Christi. Sicut autem ignis in aqua exercetur ad compositum naturale excitandum, aer autem in terra: sic etiam spiritus non in proximum agit, sed in tertium, id est, animam. Mens autem, seu intellectus, sequitur palpabilem corporis naturam. Est enim loco corporis terra, pro anima aqua: unde sancta repurgatur aqua, instar aeris intellectus, & pro igne spiritus. Vnde quum in unum reducatur in natura ignis & aqua ad principium uitæ naturalis, sic opus est, ut iungatur spiritus & anima pro exordio uitæ spirituales. Sic sunt ista connexa, ut de illis seorsim uix possimus dicere: sicuti in compositis ita sunt elementa quatuor unita, ut de uno seorsim non liceat ratiocinari. Satis est mihi, quod nunc mundus hanc ueritatem in microcosmo cognoscat, quod instar ignis, aeris, aquæ & terræ est in singulis hominibus spiritus, mens, anima & corpus, per magis & minus excellendo secundum bilem, sanguinem, pituitam & melancholiam: quibus
cum

cum omnib. est summa cum prædictis humanæ naturæ partibus affinitas & auxiliū, usq; adeo ut princeps theologorū Paulus dixerit iure merito, spiritū nō esse extinguendū; id est, naturā humanā à suā inclinatio- nis tramite nō esse dimouendā, sed ad diuina opa quā tamuis naturæ uehementiā aut torporē esse traducen- dam. in qua re uehementer est quū à toto humano ge- nere, tum maxime à Christianis sub pietatis prætextu peccatū, dum boni prætextu sæpē in ruinā foelicia tra- hūt & præcipitant ingenia. In nostra porro mente & intellectu semper intelligimus in potētia. Licet enim nō recipiamus, tamē semper ita agit in suū intellectū passibilē aut receptiuū, ut etiā puerorū angeli semper uideāt faciē patris. Mediante enim spiritu Christi, no- bis omnib. præparato, concipit mens unita subiecto suo, instar angeli. Vnde Iesus docēs quāti sit apud eū creatura humana, aut natura, aut uoluntate parua & simplex, dicit certō angelos talium semper uidere fa- ciē patris. Vbi angelus reuera pro mēte & intellectu est. Preterea quū uult summū nostrę perfectionis sco- pū mōstrare, dicit nos fore equales aut similes angelis Dei, de quorū speciali salute ideo in sacris nil tradiť, q̃a finaliter in nobis eorū natura beatificat. Vnde est inuidia satanę, & cōtra Christū bellum, eo q̃ ita ab ini- tio statuerit, ut maluerit hoc animale in nobis ab ele- mentis natū, fieri olim spirituale, q̃ qd erat proximū & intellectuale, in eū per se gradū ante animā faceret: ita qd de sola præeminētia humanę naturæ in angeli- cā, dolet cœlo pulsa pestis. Et naturaliter sic est. Quia sic finaliter Deus Christus angelica & humana natu- ra nobiliori sua parte trahens inferiorē, facient ut eter- num sit compositum; sicut corruptibile faciunt ignis,

aer, aqua, terra, quibus reduplicant elementa coelestia uirtutem ad hoc, ut sensim ex materialibus aeterna in homine beato fiant. Has autem humanae animae partes separabiles, nil mirum est ab ecclesiae membrīs incognitas originaliter actiue & finaliter fuisse, licet de singulis innumera sint uolumina scripta, quum certi nihil de animae ipsius quatenus inferior pars est, sit diuinitus traditum. Eleuari uerò & in hac consideratione, & in multis alijs posse diui Thomae auctoritatem, quem pro summo recentiorum theologorum facile habeo, nil mirum; quum in porta ueritatis errauerit pueriliter, asseuerando sensus exteriores sentire se sentire. In huiusmodi autem obscuritatis naturae tractatione magis de auctoritate filosoforum, quam de sacra decisione (quam nullam ad hanc diem esse in ecclesia Deus uoluit) resolutiones uerò similiores quādoq; quā ueras elicit. Sed nil de tanto uiro mirum, quum ipsi Apostoli bonam partē eorum quae dicebat & dicere habebat Iesus, non possent tunc aetatis capere. Nec uerò satis mentis naturā concepisse etiam Petrū ipsum, diu post acceptū uerbo, flatu, aqua, & igne spiritū sanctum, arguit, qd in ipsis baptisaturus Cornelium adhuc peccabat Christianismi principijs, et se unum Iudaū adhuc credendo, dicendoq; & ad solos Iudaos doctrinam Christi pertinere iudicando. Eius ad nos usque durauit aetas, in qua nos singulis aetatis momentis multa ignorasse etiam in summis uiris, nil mirum, quum ipsius Christi selecti auditores in rebus facillimis saepe sint hallucinati, non intelligendo quae dicebantur. Hoc ipsum contigit auditoribus Moysi, & deinde toti aetati, ut signaculum fidei & peccati argumentum putarint ad remedium esse, ut nil aliud super-

superesset Messiae quam uictoria mundi sensibilis, quum tamē nulla præter illum potentia ualeat oppo- ni satanæ per legem peccatum augenti. Sed mentis & animæ distinctio in præcipuo sacrorum loco, ubi de Dei dilectione agitur, est posita, quum ait Dominus: Diliges Dominum Deum tuum in toto corde tuo, & tota anima tua, & tota mente tua, & totis uiribus: in qua sententia corpus, anima, mens & spiritus sunt consideranda. Nam quatuor tota sunt, quæ per se in hoc stant quod tota sunt, nec tantum sunt in mentali esse, sed in reali. Sicut enim negari non potest, cor esse unum totale, ut sit etiam in corpore ab anima seiunctissimum, quodq; esse omnino differens actu ab ipsa sit: sic & uires sunt aliquid per se tanquam à corde anima & mente elicited, et omnino separabile, quod patet in illis quib. socordia aut morbo extinctus est spiritus. Quum autem duo extrema sint tota, primum separatum cordis, uidelicet amor nobis et animalibus brutis communis: ultimum uerò, id est, uires, separabile per quamcunq; ineptitudinem: (uires enim sunt perinde ut spiritus) opus est, quum de uno quam alio non sit maior ratio, ut mens etiam sit aliquid totum ab anima disiunctum, aut saltem disiungibile, sicut à spiritu aut uiribus per non usum, aut ab usum separata uidetur. Ista est tamdiu quesita differentia inter animum & animam, inter intellectum agentē & patientem. Facit enim omnia in omnibus opera angelica le- sus, influēdo rebus omnibus distinctiones & notio- nes, quod est apud nos intellectus agens. Fit autem omnia anima nostra tanquā possibilis intellectus, in quo finaliter omnia creata esse præstantissimum æter- numq; sunt cum incorporatione Iesu acceptura, quū

fient omnia unum, & unū fiet omnia. Sed statim de hoc inferiori ubi concluderimus, Quod summæ duæ istæ uirtutes nos in sublime subuehūt, spiritus instar ignis ad amandum & completè distinguendum omnia in Deo, mens autem instar aeris ad delibrandum omnia in terra nostra, & demum ad spiritū illum sanctum, qui Deo nos actu unit iungenda, quæ per sensuum organa acquisierit, mediante anima suis partibus ornata.

DE ANIMA.

MAgis tritum quàm cognitum animæ uocabulum, ideo late patet apud innumeros scriptores, tam sacræ quàm profanæ scripturæ interpretes, quod ad hanc diem nulla uera solidaquæ fuit eius apud nos acceptio. Vnde necesse est rationi tam prædictæ quàm subiungendæ auctoritatē irrefragabilem ad mouere, ut basis à spiritu sancto posita sit firmior. Nisi uarij interpretes contorsissent dictū Mosis ad suas opiniones, quo dicit, Anima in sanguine est: illa poterant satis esse ad originem demonstrandam, ut uidelicet anima quidem sit in potentia in semine, sed non prius in actum seipsam mouēdi ueniat, quàm in embryone sanguis fiat. Ea enim nil aliud est quàm potentia seu harmonia corporis physici, organici, in potentia uitæ habentis. Vbi uerò perit harmonia, desinit anima. Sed ab eo loco ecclesiæ syncera ueritas petenda est, ubi nunquàm Aristotelis auctoritas fecit fidei articulos. Sunt duæ ueritates in loco articulorum fidei in ecclesia Aethiopica, ex quibus una probatur, animam, sicut & corpus, esse ex traduce. Prima est, qua uocant Christianorū filios semichristianos, ex eo quod sint ex illis nati parentibus, quibus iam dimidium sui, id est anima erat reparata, & per baptismū
ita

ita mundata, ut in posteris nil uitij habeat, licet à patre in filium decisione transmittatur. Trahūt hanc sententiā ex uerbis Pauli, ubi ait, nō sua, sed ipsius Iesu Christi autoritate: Ego dico, non Dominus (diuina fretus autoritate) si quis frater uxorem habet infidelem, & hæc consentit habitare cum eo, non dimittat illam: & si quæ mulier uirum habet infidelem, & hic consentit habitare cum ea, non dimittat uirum. Sanctificatus est enim uir infidelis per mulierem fidelem, & sanctificata est mulier infidelis per uirum fidelem. Alioqui filij uestri immundi essent, nūc autem sancti sunt. Hoc ultimum clarum est, quod filij nati aut ab utroque parente, aut ab altero tantum sunt sancti, non sanctitate corporis, sed sanctitate animæ. Nam quamdiu sumus morti obnoxij corporeæ, tamdiu sumus pro restitutione carnis baptizandi, licet à parentibus sanctissimis nati. Clara est litera Pauli, quod filij fidelium sint sancti per animā, quum per corpus non sint. Adducunt aliud argumentū de Eucharistiæ participatione, unde idem sequit̃. Quare manifestum est, qđ anima est à traduce utriusq; parētis. Sed magis urget qđ in articulis fidei habent: Quod ab anima Adami non tantum sunt omnes animæ peccatorum, sed etiam ipsius Christi, pro qua etiam ipse ad inferos descendit, licet illam unione uerbi & mentis inundasset, ut eadem ipsa atq; cætera per omnia experiretur. Et reuera nil est rationis, quum uirtus formæ absolutæ sit nō tantum in omnibus seminibus, sed etiam in plantarum traducibus, aut quibuscūq; propaginibus abunde transfusa, quin hoc ipsum sit in omnium animantium principe. Est unus bonus uir hac tēpestate, qui facit instantiam cōtra hoc quod sequeretur, quū multa

semina

semina sint quæ irrita maneant, aut quod illa sit mor-
 talis, aut quod nullum semē maneret irritum. Sed nō
 cogit quicquam. nam forma & anima tritici est perin-
 de in singulis granis qui molūtur, ut in seminatis. Est
 enim in potentia prius quàm in actu. Quod moriatur
 nil tunc mirum, quum in morte unà cum corpore in-
 tereat, quoad suscitetur. Nam per mentem suam in
 Christo uiuit, & mediante spiritu in Deo, ideo in re-
 surrectione uidentur prius animæ decollatorū susci-
 tatae, quàm corpora, in Ioanne Christi secretario. Et
 ista est ratio, quare in prima creatione Adam, licet es-
 set factus ad imaginem & similitudinem Dei, nullo
 modo animæ, aut animæ uiuentis in ipso Adamo fa-
 cta est mentio; quia quod erat periturum, non nume-
 rauit scriptura. in secunda aut creatione, facta in fab-
 bato sub nomine ineffabili, cum Christo unito noster
 Elohim non tantū dat illi Deus spiraculum uitæ, sed
 facit eum in animam uiuentem. Hæc est ratio, cur san-
 guis Abeli, & non anima, clamat ad Dominū de ter-
 ra; quia sparso sanguine manet quidem humor, sed pe-
 rijs harmonia illa in potentia uitam habens. Nunc e-
 nim recipiemus, sicut & mentē immortalem semper
 habuimus in Christo dormientem, sic & animam im-
 mortalē; quia uirago illa mater nostra, post peniten-
 tiam suam dicta est mater omniū uiuentium. Quum
 autem uno consensu omnes philosophi & medici uerissi-
 mum esse hoc iudicarint, & sit in una ecclesia contra-
 rium in dubitatione, in alia autem idem in prima ue-
 ritate & fidei articulis, opus est ut spiritus sancti ue-
 ritas omnino rationi consentiat. Nam et naturalis & su-
 pranaturalis ueritatis est autor Iesus. Omnes uerita-
 tes catholicæ inconcussæ hoc modo manent. Ea una
 culpa

culpa quod sui ignis spiritū semel in Adamo receptū
 nō retinuit ista nostra aqua, id est anima propriē, nō
 potuit ad hanc diem facere temperamentum æter-
 num: & ideo ipsa aqua cum terra deorsum ad hanc
 tendunt diem moriendo, quum spiritus & mens re-
 deant ad Deum & Christum, qui dedit illum. Hæ dif-
 ferentiæ spiritus, mentis, & animæ, sunt in una perio-
 do recitata in sabbatho Adami apud Mosem. Est e-
 nim nefes, nismah, & haim: id est, anima, mens, uita,
 quæ pro spiritu reuera ponitur, ueluti à quo est om-
 nis uita. Primo dicitur quod inspirat Deus spiracu-
 lum uitæ, & fit Adam in animam uiuentem. Nam ni-
 si denuò emittat spiritum suum, non creantur, nec re-
 nouatur facies terre. Cōstat inter omnes, quod nefes
 sit anima, quæ in se mortua ante hanc recreationē nō
 est facta uiuens in homine, quū in ceteris animantib.
 & plantis sit absoluta à principio quantū potest. Di-
 citur autē tanquā cognatio, seu parentela, quia est de
 cisa à parētibus. Quidā uolunt ruah & uerā uitā esse
 in medio, & flatū spiritus diuini in summo esse. De
 reb. & ordine satis cōstat. De uocib. alibi diceſ. Satis
 est, quod in trib. his & sacra & profana litera cōcor-
 dāt, discordent interpretes quantū uelint: una est sen-
 tētia, quod paruus mūdus cōstat spiritu, mēte, anima
 & corpore, ut in se hæc quatuor elementa sub quin-
 to diuinitatis elemēto in suo cōposito retineat, sicut
 iste mundus sensibilis sua quatuor sub uno coelo reti-
 net. Sic Deus, Christus, angelus, homo, suos in se sin-
 guli quaterniones habēt, qui sunt quater quaternio-
 nes militū corpus ecclesiæ in Petro cingentiū. Om-
 nia Deus, omnia Christus, omnia angelus, omnia ho-
 mo, Sicut Deus & Christus unū sunt, sic unus homo

& angelus seu mens fiat, & tandem Christo omnino uniatur oportet. Duo sunt infra, duo supra, angelus medius: quatuor creata infra, unū increatū supra. Vnum corporale infra, corpus uidelicet, supra se quatuor habet spiritalia. Sic in tribus considerationib. reperimus uniuersum, ita ut Christus & Deus sit inseparabilis, sic anima & corpus. Sed inferiora non nisi per superiora uiuunt. Vnū tantū nobis deest, ut spiritus animæ & mens corpori sano adsit, ut sub Deo in Christo omnia fiant, et sic omnipotēs sit sub omnipotenti Deo creatura humana, innumerosq; illi mūdos isto perfectiores cōdat, de quib. illū in eternū laudet. De natura corporis eo quod omnib. sit nota, nō decreui tractare, quū eius sensus sint instar portarū & fenestrarū, quib. nō res ipsæ, sed accidētia rerū tantū intrāt, & suppositæ illis substātiæ iudiciū transmittūt ipsi animæ, quæ est instar omnīū, tanq; rex in arce per internuncios quæ extra sunt recipiēs. Quum enim nullus sensuū se sentire iudicet, & corpus ipsum sensibile, & quæ illi obuia quocunq; modo esse possunt, sint accidentiū indumētis tanquā spectris uelata, omnia illa seclusis nouem accidētīū summis generib. in ueræ realisq; substātiæ contrariorū susceptibilis et auferi minui ue impotētis cōsiderationē trāsferemus. Caro enim nō prodest quicq; ut caro est: sed spiritus est qui uiuificat. Ideo finaliter fiet in nobis spirituale, quod est animale, nedū quod est corporeū. De substātia ista sine suis accidētibus, sicut de forma sine materia, aut cōtrā iudicare non possumus: licet, ut diximus, partes eius in alimentis præcipuē, & usu nostro sint omnino corporeæ, et insigni quātitate. In hoc autē differūt substātiæ, quod quedā sunt spirituales & primæ, nō nisi mēte cōprehensibiles: aliæ sunt inter corporeæ

porea & incorporea mediæ. nō tamē uti mathematica materia, sed incōprehēbiles, quoad sensum, et in hoc sequunt̃ formæ & spīritus naturā, cōprehensibiles aut̃ quoad applicationē & effectū boni materialis in se latētis. Materiæ enim bonū perinde ut forme est insensibile exterius, sed nō interius: quod quum in toto nature usu, sed maximē in ipsorū alimentorū appositione cernitur à stomacho, hepate, corde, uenis & partibus nutritis.

DE NATIVITATE SEV ORIGINE RE-
rum omnium multiplici.

QUum nobis hoc sit propositū, ut ueritatē ab inferiori & à superiori uenemur, & iam per elementorū & rerū particulariū naturā in suā causam per modū epagoges ascenderimus: demū cōtrā à celestibus in inferiora descendimus, naturā rationis secunde, siue syllogismi sequuti: opus est secundū res ipsas ab origine sua deductas, denuò generali cōsideratione ad æternæ ueritatis manifestationem insistere. Nam hæcenus quod res sint, uidimus: uerū lōgē maior lux ex originis singularū cōsideratione, quā à simplici essentia oborietur. Iam suprà uidimus esse Deū, Mediatorē, angelosq̃, seu substātias separatas. Scimus esse cœlū, elementorū molem, res ipsas, & in fine naturā humanā tanq̃ uniuersi imperatricem, ut cuius gratia præcedētia omnia sunt: ita ut sit Deus ipse obligatus & obnoxius nobis ex æternæ suę uolūtatis pacto nobiscū ante omnia secula inīto. Prius enim in mēte fuit quod extremū in opere est. Si enim est equū pacta etiā à maximis cū minimis seruari: imò sit tāto iustius seruari, quanto maior est qui promissit, & minor cui promittitur: multo magis debet pactū suum cum humana creatura seruare Deus, licet rerum

m 2 progressu

progressu sit ab eo distātiſſima. Orta eſſe omnia in
 Deo per æquiualentia, in ſapiētia creata unita ipſi in-
 creata per eminentia, et in ſubſtantijs ſeparatis per po-
 tentia & limitationē omniū iam uidimus. Sic Deus,
 ſpiritus eius & mēs uniuerſi, omnia formaliter in his
 tribus dieb. nobis quidē nō niſi per quartæ diei ſolē
 uiſibilibus crearunt in æterna luce firmamēto & ter-
 ra aquis ſpoliata. Sed nil iuuat res ipſas in ſe, niſi etiā
 realiter ſint & actu materiali. Nam ſui ſenſum nō ha-
 bēt in æquiualeſtia, eminētia, potētia: ſicuti poſſeſſio
 nil iuuat, ut ſit æquiualens ſeu mentalis, eminens ſeu
 uerbalis, & in potentia ſiue inſtrumentalis, donec in
 rem præſentē eatur, resq; præſentē actu. Realitas
 itaq; ſiue materialitas rerū quarto in loco ſit oportet:
 ſic tamē ut eodē ordine in materiā ſenſim ueniat, ſi-
 cut triplici gradu ante fuit. Realitas itaq; ſeu materiā-
 litas omnib. æquiuales eſt in cœlo; magis eminēs in
 elementorū mole, ſed maximā ſui potētia oſtendēs
 in ſui mole & eſſentia, quoad ſuū uerū & finale perfe-
 ctiſſimumq; eſſe in intellectu humano res capiant, et
 in uſum humanæ naturæ per cōſummationē ueniāt,
 & ſic uitā æternā acquirere ualeāt, pro cuius adepti-
 one omnis creatura ingemiſcit & parturit uſq; ad-
 huc: nō ſolū aut ipſa, ſed & nos eius imperatores pri-
 mitias ſpiritus habētes, et ipſi intra nos gemimus pro
 adoptione noſtra, expectātes redemptionē corpo-
 ris noſtri. Primò in æterna luce omnib. æquiualeſti in
 diuinitate ſumus creati, ita ut ſint ſecundū literam ſa-
 cram ſingularū rerum quatuor lūces ante diē, & una
 quinta in diē Chriſto luce uera. Quū dico ſumus cre-
 ati, nomine uniuerſi creaturæ mihi ſuppoſitæ, & à
 Deo traditæ loquor, Secundò per eminētiā in luce
 Chriſto

Christo uniuersi firmamēto, qui inter aquas latentes & patētes distinguit et coartat in suis naturis omnia, eminenter cū quadruplici firmitatis seu distēſionis firmamēto, quatuor transcendentīū spiritui mobili respondēte, ut in quinto sit cœlū ubi est ignis & aqua. nō solū aqua, sed ignis & aqua. Dicitur enim ssa maīm es maīm: id est, cœlū, ignis, & aqua. Deus enim & Christus una in substātiarū separatarū natura unīuntur, licet magis ad diuinitatis immobilitatem, quā ad Christi naturā accedāt. Sic est rerum productio eminēs. At in potētia nascentī omnia die tertio opus est, tractis aquis à facie terræ. Sic stabilitas centralis & firma, diuinæ potētiæ immobili per omnia uolūtati obsequēs, subductis aquis perniciosīs à suo cōsortio, quando Michael & draco in cœlo cōfixerunt, incepit per bonos angelos formare duo uegetabiliū genera: minimum, siue herbā: et maximum, siue arbores: id est, singularē formæ materiæq; distinctionē, in quarū potētia est cōstituta totius naturæ moles. Sicut enim omnis animantiū uita à uegetabilibus in sua duratiōe & mole acquirēda cōseruādāq; pēdet: sic exordiū primū rerū ab herba & arbore formæ & materiæ oriūt. Vfus uerò est parabola rerū quæ augēt, pro reb. quæ dant principiū, quū separatæ forma et materia nullo modo possint capi. Sic etiā primæ gratiæ origo manifesta, ut potuit sine sole fieri, & uideri tertiā die manifestata est, inq; sacrosancti pabuli sanctorū & finaliū animalīū posita per sacramēti & crucis originē tertiā die manifestatā. Sed dies iste redēptionis, nō sex primorū dierū respectu, sed secūdorū gratia dicit, ut paulò mox patebit. Quarta porrò die geneſeos rerū, est ipsa realitas manifestata in glo-

bo solari lunā illustrāte: sed tenuiter admodū, & per
 æquivalentiā coelestī materiæ affinem, cuius sol den-
 sissima pars est. Globus enim ex forma materiæq; u-
 na positis cōpositus, potius æquivalēter in primā re-
 rū origine materiali patet q̃ alio modo: tamen illius
 lucis uirtute per actionē et passionē disposita uniuersum
 est in tēpora, annos, dies et menses dispositū. Si-
 ue enim numeratore intellectu, qui est excellentissi-
 mū in materiæ & formæ globo impositū, frustra et sol
 & luna suas periodos facerent. Tēpus enim nō esset,
 quod nō numeraret̃ à subtēporaneis. Licet enim ante
 creationē Adami, infinitis penē tēporib. ad distīn-
 guendū elementa inferiora, superiora corpora mota
 sint, ita ut dies sæculi nullus numerare queat: tamen
 ratio temporis non nisi à quo supputat homo, globo
 materiæ & formæ suppositus, supputata est. Sunt
 autem quatuor luminaria in hoc globo, ita ut singu-
 lorum elementorum sint singula. Duo prima sunt
 pluralia, ob insigniorem potentiam formæ & mate-
 riæ coelestis. Duo inferiora singularia, ob debilitatē
 elementarem in suscipiendo formam & materiam,
 multo uerò maximē in retinendo. Sed ut quinta die
 omnia in humido radicali appareant, instar piscium,
 auium & reptiliū sensim motando opus est, ubi pri-
 mum rerum ipsa realitas eminet. Hic dies complet
 secundum, ubi aquæ sunt infructuosæ à firmamento
 diuise, quum omnia formaliter in eminētia erant: si-
 cut quartus respondebat primo, idem in æquivalen-
 tia materiæ unitæ formæ ostendens, quod in sola lu-
 ce formali & æquivalenti primo die erat. Realitas
 porrò in sua potentia & circumscriptione non est
 ante sextam diem, in qua terra ornatur cæteris ani-
 mantibus,

mantibus, et homine illorum imperatore: de qua die aut rerū natiuitate tacere præstat, quā pauca loqui. Sed finis & uera rerum realitas sine sabbatho esse nō potest. Nam omnis motus in quietem necessariò tendit. Septima itaque die cessat Deus ab omni opere corruptibili, quia sponte omnia homine inferiora, (quæ etiam per uoluntatem Dei angelos finaliter comprehendunt) in ipsum tendunt hominem, & corporaliter & spiritaliter in eo tanquā in suo summo bono finem uiuendi & essendi faciunt, in quæ mysteria spiritus sancti angeli desiderant prospicere, non propter res ipsas materiales, aut propter hominem purum: sed quia sicuti omnium rerum creaturarum finis est in homine, & corporaliter & spiritaliter uniendo seipsas illi: sic ipsius humanæ naturæ totius finis est, ut uniantur Christo omnia membra sua, nō tantū spiritaliter, sed corporaliter, eo quod plenitudo diuinitatis in eo corporaliter inhabitat, adeò excellenter uidelicet, quod sicut spiritus, mens & anima eius non pressius aut unitius hæret Deo, quā eius sanctissima caro & corpus, cuius esu mysteriose opus est hominem sumptū in hoc sabbatho de puluere terræ, denuò creari, & per uirtutem sacro sancti sacramēti predicti corporis in animam uiuentem per uitæ spiraculum refici, inq̃ paradiso, unde nunquā exhibet, poni. Sunt hæ septem natiuitates totius creaturæ, quarū ultima summa uiatoris fœlicitas est, ut in octaua die fiat circumcisio omnium motuum, quum suo fini omnia hærebunt.

Sed clarius in gratiæ, quā naturæ negocio hæc patebunt: quum sit naturæ finis, ut ad gratiam accedat: & gratiæ opus nil aliud, quā iungi naturæ

turæ appetat. Ad hoc enim Deus opt. max. naturam & gratiā ex æquo agere in primo parente uoluerat, ut sic in toto naturæ cursu semper proficiēdo perduraret, assidue creaturā sibi subditam beando, & ne in presentē unquā gemēdi & parturiēdi deueniret molestiā. Si enim foetus naturæ humanæ præstātissimus semper in suo rectitudinis uentre permanisset, sine dolore poterat semper edi. At misera natura, recta in se & sancta, ab illo euerſa à quo dirigi habebat, expectans suarum molestiarū finem, et tempus quo finem faciat fraudandī Deum sua gloria, ingemiscit, quoad omnib. cū infinito lucro & usura restituatur, singillatim recipiēdo, quod uni omniū nomine datum erat. Summa enim impietas est, nedum iniquitas, prius damnatos quā natos luere in eternū, quum pro infinitate peccati in culpa lesus satisfecerit. Sed ordo natiuitatis aut renationis potius creaturæ finalis est nobis cōsiderandus. Mortuū hominem uniuersum in homine primo sensim opus fuit refici, & renasci: quare ante omnes una eius natiuitas ad assurgendū illi sit data oportet, quæ omnino esset latens, abscondita et immobilis, inuolabilisq̃: sicut in legis nature cōditiōe patet, quæ & perfecta & instar omniū est, latens in hominibus, sine præscriptione ullius cultus exterioris, unde boni uiri diu ante legem à Mosæ scriptis instauratam seruabant duce natura, reliquijs quibusdam gratiæ instaurata præcepta, ceremonias, legem, quæ sunt obseruantia Domini. Sic faciebat nomine uniuersi Abrahā. Hinc in omnib. populis, licet à ueri Dei cultu inuidia diaboli defecissent, sacrificia, ritus, & quædā sacre leges naturaliter erāt. equiuales enim ea lex deprauari, sed tolli nō poterat.

Quum

Quum tota naturæ, non tantum humanæ, massa per peccatum primi hominis (quod agnoscat necesse est, quisquis lege coercitiua quàm naturali sit melior) sit peruersa, & eo quòd à suo fine est dimota, sit mortuæ & abolitæ instar: opus est, ut sensim cum natura ipsa humana resurgat, ducendo denuò noua exordia uitæ, sicut à principio. Lex naturæ ergo in paucis bonis manifesta, in omnibus tamen hominibus sub infantia mundi agentibus posita, reparare æquiuallenter cœpit naturæ ruïnā, dum in laudem creatoris & fereos peccati boni iudicabant, & signis exterioribus etiā Deo testatum uolebant, quod totius creaturæ laus illi deberetur, cuius nomine particulas offerendo, de fructibus aut animalibus sacrificabant. Vnde noster Iesus uidens mentes & signa legis, gratiora habebat quæ sunt magis preciosa, & suo finì propiora. Vnde quum fructus terræ sint causa animalium, & non contrā, gratiora illi fuere Hebeli quàm Caini sacrificia. Vterq; enim utraq; facultate abundabat: sed quod uilius est dabat, qui minus poenitebat, ut hypocrita potius quàm religiosus appareret. Porro sicuti cor, cerebrum, & partes animalis primariæ, non tantum sibi, imò parum sibi habent uitæ pabulum, sed omnibus laborant corporis membris, quatumuis ab illis diffitis: sic quas gratias recipere et operari utrauis gratia, gratis data, & gratum faciente, satagebant pii, quorum est memoria in libro uitæ, solebant, omnibus creaturæ humanæ membris diffundebāt. Omnes enim semper uoluit saluos fieri Deus, ad hoc illuminans omnem hominem uenientem in hunc mundum. Per hoc lumen nulli non oblatum, æquiuallenter est renata cum homine in anima peccatum agnoscente,

scente, & sese assiduis desiderijs ad eius medicinā pre-
 parante tota natura, non tantū in illis qui ante Abra-
 hamum fuere, sed qui ad hanc diem ubiuis locorū &
 temporum egere sine ulla receptione legis per fidem
 instauratæ. Quotquot enim in toto terrarum orbe
 sub quantavis religionis absurditate sategerūt, ut du-
 ce conscientia sibiipsis essent lex, beneficio luminis il-
 lius à Christi spiritu concessi, per mentis beneficium,
 sunt in lege naturæ reponendi. Est enim ea conditio-
 ne quantumuis falsa religionis persuasio, ut non per-
 mittatur priuati ullius arbitrio, eius discussio, eo quod
 se putet offendere quod summū est, quisquis autem
 persuasionem relinquit. Illam itaq; Christus non im-
 putat, modo fiat ei quod colitur, quod ipsi Deo fieret,
 & cum proximo per legē naturæ stetur. Sed quū sen-
 sim in bonorum etiam serie illa sacrosancta renascen-
 tia uniuersi defecisset, præterquam in septem anima-
 bus bonis cum una mala, societateq; magis quàm me-
 rito salua, tunc autor naturæ & spiritum abstulit, &
 morti per diluuiem uniuersum dedit, ut non solum
 renascentia per æquivalentiam, ut à principio fieret,
 sed maxime per legem scriptam instauraretur. Licet
 itaq; Abram à pueritia esset optimus Dei ueri cultor,
 ita ut ante suam uocationē patentem fugiendæ impie-
 tatis Babylonice gratia, relicta patria, domo, cognat-
 oneq; ditissima clarissimaq; esset pridē extorris, ex-
 ulq; longē domo inter duo mysteriosissima Paradisi
 flumina, tamen non satis habuit Deus, ut apud se bo-
 nus per solam æquivalentiam esset, sed omnino ab
 extra significari uoluit eminenter quæ ipse in occul-
 to gerebat, & fecerat. Iubetur itaque palàm credere,
 qui ante ita credebat, ut ob eximiā eius pueri fidem à
 fornace

fornace ignis fuisset diuinitus liberatus. Iubetur etiā relinquere quæ pridem antè reliquerat, ut posteritati fieret eius exempli fides, & omnia nomine Dei omnipotentis esse à uerè pijs relinquenda monstraretur, in autore fidei, priusquam iustus possessor esse quisquam studeat. Qui enim semel omnia propter Deū dimisit serio, quoties illi Deus restituit, iam non amplius sibi, sed proximis, sicut à principio erat ordinatum, possidet, assidue in charitate occupatus. Sic uoluit hanc fidem à nuditate rerum patentem fieri, & tanquam ream peccati filiam in locum contemplationis Adamo datæ substitui: & demum pro suo signaculo, ad ostensionem peccati, non solum in anima, sed maxime in carne habitantis, circumcisionem præ se ferre, donec ille intolerabilis rerum sacrarum cumulus à Mose ducibus angelis super humeros fidelium poneretur: qui quanto grauior esset, tanto magis esset toti mundo ueritate destituto proficiuus (dum modo æquiualentia legis præcepta pro uirili in mente seruarent) demum tanto magis ad medicum tam magni morbi & desperati, suos cultores urgeret, quanto insupportabilior esset. Sic opus fuit secundam renascentiam uniuersi fieri, largiendo de omnibus bonis animi, corporis, & medijs assidue, incusando se, & fama seipsum ante Deum spolliando, deinde affligendo corpus, & demum de omnib. ferè rebus assidue quotannis dando magistratui sacro aut profano, nomine expiationis. Sic omnes homines in secunda ætate, per beneficia legis, cultoribus diuinitus data, acceperunt eminens quidē simul & æquiualens propositio siue syrupū, ut uocāt,

sub lege scripta: sub lege uerò naturæ per eas afflictio-
 nes & tyrānides, quæ sunt obortę in Babylone, quan-
 do est uocatus Abram. Nam non alia de re bella pe-
 stes & fames in toto mundo permisit oboriri Deus,
 nisi ut uel inuirti poeniterēt homines, & fierent gratiæ
 populi Dei participes. Summum enim uitę humanæ
 bonum secundum martyrium nomine ueri Dei su-
 scepiunt, sunt hi tres gladij Dei. Bonos enim à uitæ
 huius miseria tollunt, impios obstinatos ad breuius
 aut temperatius infernum mittunt, tepidos si usquam
 debebant conuerti presentis mortis et tormentorum
 timore ad poenitentiam saltem momētaneam trahunt.
 Sic omnino opus erat, ut in una ætate omnes homi-
 nes syrupum aut procatharticum nomine animæ ac-
 ciperent, cognoscendo & accusando peccatum prius
 in nobiliori subiecto, demum in secundā ætate, unā
 omnes etiam per gratiarum ecclesiæ beneficium in
 animo & corporis tormentis acciperent. Primi enim
 bellis & cædibus nō purgabantur, ut secundi, sed car-
 nis uitio naturę humanæ semitam inficiebāt. Verum
 frustra esset à medico facta illa præparatio & animæ,
 & corporis, nisi actualis medicina animæ primū
 longissimo tempore nomine omniū exhiberetur, &
 actu anima purgaretur per illam potentiam, quę sola
 per sui abiectiōem, & diabolo & maximo mūdi im-
 perio opponi poterat. Sic tertiā die Iesus adest uniuersis
 si potentia, ad animam tamē solius salutem absolutam,
 quoad ueniat secundo aduentu omnibus sperantibus
 in eum in salutē, ut in carne aut corpore simul & ani-
 ma realiter nos restituat, & omnia. Nam licet Christi-
 ani ex professō renuncient diabolo & superbiam, pom-
 pis eius & mundi, operibus eius & ocio, delicijsq; ad
 hoc

hoc ut instar ducis, in paupertate, probro & dolore uitam transigant, actuq; totam creaturam ipsi Christo per tertiam renascentiam offerant: tamen quia pondus carnis infirmæ circumferunt, omnes ferme ad uomitum redeunt, & sunt Christiani longè Iudæis deteriores, qui nunquam proprietatem fecere terre Gessæ Faraonicae, sed solummodo sanctæ: unde à quo sunt eiectioni, non habuere unquam reipub. munus. Sed spinæ eheu, spinæ illæ quæ Iesum in capite punxerunt, à nefarijs Christianis receptæ, de quæ sanguine Christi & pauperum surrepte, tertium semen suffocarunt, quoad restitutis actu, & non potentia tantum, omnibus, semen quarto loco seminatum adferat fructum centesimum sexagesimum tricesimum. Est itaq; isthæc actualis renascentia, origo & recreatio omnium rerum creatarū, quæ ad hanc genuere diem, quarum restitutionem angeli desiderant prospicere. Verum ista realitas sensim in cumulum ueniet suæ perfectionis, ad complendum actu qd iam ter in potentia fuit. Nam quartæ huius diei & renascentiæ principium est in agglomeratione lucis in cœlo, id est, animorum in Christo, per animæ suscitationem: & sic complebitur in omnibus quarta die prima dies. Ideo omnibus qui sperāt, & sperare possunt, in salutē aduenit Christus, & sibi actu animas reunit, ut sint cum suo spiritu & mente, in quo ad hanc diem dormierant, in Christo finali domo sua. Et sic incipit renascentia, seu restitutio omnium actualis, eo quod tesci filij Dauid postea peccarint, uisitabit in uirga Dominus omnes iniquitates eorum, sed misericordiam suam nō auferet eis. Opus est enim ut sint illi beati, quorū peccata tecta sunt: & licet fiant (quod in charitate non erit) illorum non

recordabitur amplius. Nec enim unquam omnia in integrum essent restituta, si admissi peccati adhuc recordaretur. Opus est enim omnino ut in uia, & nō in patria, ueniat tēpus, in quo non dicatur amplius pro uerbium, Patres nostri cōmederunt uuam acerbam, & dentes filiorū obstupeſcunt. Omnes enim animæ sunt Christi, qui in Elia omnium reſtitutore conuertet corda ter rebellium patrū in filijs, & nullus ex eis peribit niſi merè & clare obſtinatus, ſatanæq; filius, et membrum elatum in perfecto iudicio, ſupra omne quod dicitur Deus. Nullum autē in infirmitatis tempore fuit aut erit clarum iudicium, ſed omnes neſciūt quid faciunt, inſtar actualium crucifixorum Chriſti. Ideo pro eis orat Chriſtus, in figura inſtantis temporis. Sed in ſequenti tempore caro etiā ſuam cum Chriſto actualē unionem faciet, ut compleatur lex actū. Senſim autem fieri reſurrectionem, ita ut qui in Chriſto ſunt reſurgāt primi: arguit ipſe Saluator iam ante 1500. annos dicēs: Venit hora & nunc eſt, ut mortui qui in monumentis ſunt, audiant uocem filij Dei, & audita illa uiuent. Sed in hoc eſt realitatis complementum, ut unā & corpus & anima ſui potens in ſingulis faciat, quod Petrus ad Chriſtum quarta uigilia ambulātem ſuper mare, nomine omniū, ſicut Eliaſ fecit. Illaſi enim ſinguli ſuper aquas ferri, aut illas findere pro arbitrio poterunt, & ſic Chriſtus aſſumpto corpore ſuo ſtatim ueniet extra mare ad terrā, ad quā ibant ſinguli fideles per Chriſtum deificati, & ſic erit uerum & finale rerum omniū ſabbathū. Anima, corpus, compositum, unio, erunt complementum in æquiualentia, eminentia, potentia & realitate, eorum quæ antē fruſtra in potentia fuiſſent, niſi de potentia
in

in actum sic reducerentur, ut actum uideatur hic infra
per renascentiam, & rerum omnium restitutionem,
qd non sicut delictum ita & donū. Impossibile enim
est, Deum ita fraudari sua intentione, aut Christū in-
finito prouentu sui meriti, ut diabolus locū illi tollat,
in quo decreuerat perfectā debere exerceri militiam.
Maius longe fuit ad hanc delicti quā doni malum,
in qua re inferior diabolo Christus uideretur: sed mul-
to maximē, si illum ita sua arena & theatro fraudaret,
ut nunquam omnia restitueretur, ubi sunt destructa,
idēq; cum infinito peccati lucro. Nec enim potest dici
restitutio omnium de cœlo & patria, ubi nunquā fuit
restituenda destructio: nisi forsan conuerteretur sata-
nas, & in cœlum rediret, quod non faciet, eo quod sit
clare & de industria obstinatus. Sic sunt omnia Nata
& Renata, restituta ue, ne Deus ullo modo sui theatri
usu fraudetur, illudq; solum ad satanę ludibria prepa-
rasse uideatur.

DE NATIVITATE MEDIATORIS ABSO-
luta, & necessaria in generali.

Q Vum nullo motu aut participatione sui possit
prima substantia rebus creatis adesse: omnia ue-
rō creata, et maximē materialia, motu & substantia du-
rabili sint destituta: media autem, uti intelligentiæ &
cœlum, ita moueantur, ut à superiori causa ob multi-
plicitatē necessariò dependeāt: opus est omnino, quā-
res ipsę sint actū, ut actū etiā illis adsit motor, non im-
mobilis solū, sed uicissitudinariū, qui ita rebus singu-
lis cogenitus sit, ut qd Deus ob immobilitatē dare sin-
gulis nō potuit, ipse unus mediator præstare non tan-
tū omnib; sed singulis indiuiduis per cōmunicabilem
suar

suae substantiae praesentiam debeat, soleat, & possit. In
 hoc itaque principio creauit Deus coelum & terram.
 Ab ipso enim, per ipsum, & in ipso sunt omnia, & fi-
 naliter per nos ad eum reducuntur omnia. Hic est uia
 ueritas & uita, non tantum humani, sed uniuersi ui-
 uentium generis. Via est spirituum, mentium, coelo-
 rum, elementorum, compositorum. Veritas, substan-
 tia rerum omnium. Vita uitalis, animalis, sensitua,
 rationalis, intellectiua. In ipso uiuimus, mouemur &
 sumus. Nec ad momentum sine illa substantia, laten-
 ter omnibus rebus per substantiae modum communi-
 cabili, posset quicquam in mundo subsistere. Sic factum
 est, ut praeterquam quod est aeterna & creata sapietia,
 ante quam non est alius Deus creatus, Deus enim uir-
 tute unionis diuinae dicitur merito, in omnibus & sin-
 gulis angelis sit natus, demum in coelesti materia & ma-
 teriae primae dispensatione, distinctioneque ab eo per an-
 gelorum rudimenta facta, sit tanquam aeternum ful-
 crum rebus inhaerens, & nouis assidue concilijs mur-
 tans ad esse & non esse, secundum causarum diuinae uo-
 luntatis ordinem: qui nullo alio modo alioqui sub ip-
 so Deo fieri poterat, nisi simili diuinae uoluntati obe-
 dientia, id est, momentanea, a qua in primis natura ab-
 horret. Hae autem generalis Natiuitas, substantiae di-
 citur, sub qua multae & uariae sunt comprehensae, om-
 nino absolutae & necessariae, sine quibus nullo mo-
 do rerum uniuersi ordo in suum finem deduci pote-
 rat, aut poterit unquam. Sed de singulis in se-
 quentibus tractabitur, a capi-
 te repetendo.

De

DE AETERNA ET ABSOLVTA GENERA-

tione Mediatoris in diuinis.

Licet multo magis delectēt summa & generalia q̃
 particularia, eo q̃ de summis minimū cognosce-
 re gratius est, cognitione maxima particulariū, nihī-
 lominus particulariū exēpla fidem maiorē inter nos
 uiatores faciūt, unde ad maiorē rerū generalīū expref-
 sionē adhibent particularia, dicēdo uerbi gratia, &c.
 Vnde licet in generali de natiuitate Christi omnia en-
 tia concomitante sit dictum, multo tamen maiorem
 fidem faciet in particulari, quot modis ipse sit natus,
 præcipuē scire. Aeterna esse natiuitate, & continua,
 præterquam quod fides inter Christianos, tanquam
 certissima docet autoritas, rationibus istis omnib. ue-
 ritati non repugnantibus suadebit. Potentiam æter-
 nam infinitamq̃ esse Deum, inter homines constat.
 Atqui quantauis esset potentia, nisi ex æquo tantum
 continuē sciret, quantum posset, ex seipsa assidue ge-
 nerando sapientiam æternam, nullo modo diceretur
 Deus omnipotens, si quidem primum potentie impe-
 dimentum est inscientia. Quum autem sit necessariū
 scientiā ex omnipotentia generari, nullo modo ma-
 ior aut minor, prior aut separata aut diuersa à poten-
 tia potest esse. Nam si erit maior, omnipotens nō erit
 potentia, qua detur maior perfectio. Si minor, frustra
 plus poterit quā sciet. Prior esse nō potest, quia sci-
 re ex potentia mentis præexistentis descendit. Poste-
 rior similiter esse nequit, quia frustra interim esset po-
 tentia. Separari non potest, quia non eiusdem, sed al-
 terius potentia esset. Ab utraq̃ procedit amor. Poten-
 tia patri, sapientia filio, & amor spiritui sancto applica-
 tur. Præterea ante omnē motum opus est necessariū
 o esse

esse unū quoddam æternū fixumq; omnino immob-
 ile infinitū, à cuius renitentia & ordine cætera mouen-
 tur. Hæc est causa prima, quam hac conditione esse o-
 pus est, ut in infinitū duret. Non satis itaq; est esse, sed
 æqualem suæ essentia, duratione & suæ naturæ assi-
 duitate opus est nancisci, imò ab æterno habere pro-
 prietatē, à quo utraq; tandē aptitudo prodeat necesse
 est. Sic essētia, duratio, aptitudo, sunt trinitas in unita-
 te. Iam satis uisum est, qd in unitate essentia opus est
 esse ueritatē, quæ res ipsas faciat durare, explicari, & in-
 tellectui creato manifestari. Nam alioqui nullæ res in
 esse, sine sua ueritate æterna, per quā temporaliter in
 se est, et patēre sensui potest, posset consistere. Et iterū
 quin sit perfectissimè omnia in seipso priusq; in rebus
 ipsis amans, illud quicquid est summū, negari non po-
 test. Nam per solā equiualentiā in amore infinito om-
 nia sine seipsis creauit Deus. Quum summè amet om-
 nia, in se sit summè amans opus est, assiduè in se gene-
 rans ex seipso summè amatū. Nam amās dici nō pos-
 set, si illi deesset amatus, à q; utroq; pcedat mutuus a-
 moris nexus. Hic est ergo filius Dei dilectus seu ama-
 tus ab æterno, à patre amāte ab æterno, genitus in hoc
 ab æterno, quia nunq; sine amore fuit, quod primum
 est. Vniuersi dispositio hoc clarius arguit. Quū enim
 sensibilis mundi massa constet motu unitiuo, uti gra-
 uium in centrum, necesse est ut assiduè disgregatiuo
 aut dilatatiuo motu omnia pro impetu leuium, uer-
 sus absidas pateant, ita ut quantus est grauium impul-
 sus, tanti sit leuium distensio: à quāto enim spacio po-
 test graue uersus centrum descendere, ad tantum le-
 ue proportionatum potest ascendere. Duo uerò hæc
 extrema mediū ab utroq; procedente necēti opus est,
 instar

instar centri & circumferentiæ continua semidiame-
tro coniunctorum. Hic est æternū mundi uinculum.
Pater omnipotens omnia unit, filius omnipotens om-
nia dispensat, spiritus patris filijq; potentiam in com-
munem nexum uti diameter trahit. Primus pater est
ordine, non tempore, quia centrum primum est in cir-
culo ponibile & apprehensibile; filius in secundo lo-
co, quia antequam semidiameter currat, expēdi ab-
sidas circuli necesse est. In tertio loco spiritus sanctus
est, quia prius centrum & absidem ponere opus fuit,
quā a centro ad circumferentiam linea deduci po-
tuerit. Hic est circulus & sfera æterna in unitate & tri-
nitate considerabilis, sine quo immobiliter stante nul-
la res in mundo moueri aut uoluntario aut applicati-
uo motu potuit. Sic est igitur generatio æterna & ab-
soluta filij Dei. Hoc est uerbum æternum, sapientia
æterna, duratio æterna, dilectus æternus, dilatatio æ-
terna, ueritas æterna, uita æterna, quam immobili-
ter ab æterno præexistere mundo oportuit, ut esset
ipsius basis, & substantia prima, sine qua nil consi-
stere aut durare ad momentum posset. Maximum
autem ueritatis robur ex ui mathematicum ad pri-
mæ ueritatis apprehensionem acquirimus, ita ut in
materia media etiam quodammodo sit infiniti im-
mersa natura. Nam circuli centrum est ubiuis da-
bile. Vnde antiquitas ad Dei apprehensionem
ponebant ubiuis centrum, & eiusdem consideratio-
nis infinitam illius respectu circumferentiam. Simi-
liter in infinitum potest respectu centri extendi ab-
sis, donec recta & curva sint eadem. Pari modo da-
ta linea, & infinitum augeri in longum, & a quo-
libet eius puncto in quodlibet aliud spacium cir-

culi comprehendi, quæ tres infinitates possibiles natæ sunt ex actualibus. Nam nil possibile est, quin sit ab actuali & primo aliquo. Ex hac centri et linearum regularium potentia natū est, ut in mathematica consideratione sit infinitas minuendo, addendo, coniungendo, quia sunt nata mathemata à uirtute ueritatis infinitæ filij Dei.

DE SECUNDA NATIVITATE IESV

Christi, & cæteris.

QUum hic annularis naturæ orbis, à continuo cursu innouationis nasci, dici possit & debeat, ex eo quod de non esse in esse uenientia, dicuntur ideo naturalia, quod fiant siue arte, siue natura. Nasci itaque quouis modo in naturam realem uenire dici potest: quamuis propriè nasci intelligatur, quod ex præexistenti materia siue substantia per modum propagationis accipit esse. Res est ualde notanda, qd in lingua Adami uerbū generandi nō confunditur cum alijs: unde constat, quod Dominus Iehoua de sua essentia generat filium, ex Psalmo secūdo: ubi dicit, Filius meus es tu, ego hodie genui te. Similiter in fine Iesaię. Duo bus modis generare potest Deus per essentiam æternam, coæqualem generādo filium, ut proximè uisum est: & per uoluntatem momētaneam immutabilem, cuius dispensatio filio credita & data est. Nos corpori mobilesq; possumus substantia & uoluntate generare, non tantum corpora & animas humanas, sed multo maximè bona & mala opera pariendo, quibus est substantia in suo esse nobis adiuncto, licet pereat peccatū tanq; priuatio, ubi eo bono quod poterat consequi, animā spoliāuit. Sed antequā ulterius progrediamur,

diamur, præter uerbū generādī, siue ex se producēdi, utitur tribus alijs spirītus s. in toto corpore sacrorum, quæ cum uerbo יתח sit, sunt in opere geneseos exposita. Sic tria illa ponit in cōpēdiō unius uersus Iesaias, כל תיקרא בשמי ולכבר די באחין ולנתין אח עשיתי id est, Totum seu uniuersale uocatū nomine meo, in gloriā meā creauī illud, formaui illud, etiam feci illud. Creare sanē, ut de creatoris opera dicitur, ex nihilo facere est: sicuti materiæ primæ puluisculus primus, & substantiæ separatae, & quæ primo utriusque actione & passione sunt distincta. In actione enim re passio est, quæ est patientis actio. In hoc communiter cōsentiunt iuuenilis & uirilīs ætatis interpretes ecclesiæ. Formare autem ex materia restituta in melius est, quo uerbo ideo Moses nō est usus, nisi in sola recreatione hominis facta in sabbato. Verbum autē faciendī est instrumētariū, quū Dominus nō solus, sed creaturæ alicuius cooperatione facit opus diuinum. Nam hic est finis uniuersi, ut in maximo mundi totius opificio, nō solū Deo cooperetur creatura, tanq̃ primus motor, sed ut ipsi creaturæ restitutæ in integrū & spōte beneagenti, ipse cooperetur Deus, quando uoluntatem timentium se faciet, & transiēs ministrabit illis motis sola necessitate, quæ urgere Deum non potest, incitare uē. Illud itaq̃ solum uniuersale & totum, uniuersi substantiā in sui habens integro, quod genuit Deus ex sua substantia, quodq̃ solum reuera uocari in nomine Iehoua potest, Deus post generationem æternam creauit, & spiritū sanctum uniuersi ipsi dedit, ut quod erat impossibile immobilitati diuinarū personarum nusq̃ mūdi absentiu, ipse particulari applicatione creatæ substantiæ Deo unitæ faceret, seseq̃ mūdo

accommodaret. Sed quia præstantissima materia totius mundi, id est, nostra humanitas perierat, ideo ex ipso puluere carnis nostræ reformauit illū nomine uniuersi, quū ex uirgine matre natus est. Hæc uerò est natiuitas inferior ipsi æternæ opposita. Superest quarta eius natiuitas, quæ etiā ab ipso Deo nō nisi per creaturæ humanæ in ecclesiā coactæ, ordinatè fieri potest. Hæc est sacrosanctissima synaxeos confectio, aut factitatio, in qua sola ipse Iesus est pure & sine ullis exterioribus accidentium inuolucris, per solum uerumq; substantiæ modum. In prima natiuitate æquiualemter omnia Christus habet, & disponit: in secunda autem eminenter per sapientiam creatam, uerbum creatum, ueritatem creatam, uitam creatam, & cæteras perfectiones finitas infinitis unitas eadē propalat. In tertia uerò manifestè potentiam ostendit, qua omnib. & singulis proposuit nouam uitæ in carne humana formā. Sed realitas in ultima natiuitate est, ubi omnis spiritus sperās in eum unitur, & superiora inferioraq; colliguntur. Sed hæc à uiuentium ecclesia mysteria pendent. Vnde in hac realitate sacramenti sunt etiam sui gradus notādi, & secundū æquiualentiam emīentiā potētiam & realitatē cōsiderādi. Applicari actui anima curis et morte dispersa debet per sacramentū panis unitiū rerū dispersarū. Applicari & caro ut dissoluā debet, ad hoc ut dissoluta charitate corporis uita fiat tota immortalis, et defecata. Hoc facit sanguinis liquor. Nā dēsa dēfant, & liquida liquidāt. Vnde densi sacramētī suppositū prætēsū, in dissoluta anima est: liquidū aut, in durī liquidatione & accōmodatione ad spiritū. Inde utriusq; erit cōpositū in mera potentia, unito corpore & anima simul; & sic in quarto loco & sabba

to Chri-

to Christus in singulis & omnib. nascet, ubi prius realiter in omnibus & singulis animabus in illum sperantibus æquiuallenter erit natus, eminenter autem in omnibus sperantiū corporibus: demū potentialiter in utriusq; composito, quæ est sexta dies, ut in septima omnino facti Christi, & facti unum cum illo, sicut ipse unus cū patre est, faciamus nostrę militiæ finē à ducere gni nostri corona accepta. Hanc unā incorporationē suæ substantię nobiscū ueluti finē nostrū inferius, & sine quo nullus unq; in uitam æternā abibit, semper in uotis habuit, ita ut sit absolutū sacramētū, sicuti & incarnatio. Sed incarnatio nō nisi causa instituendi reuera sacramenti fuisset, si homo non peccasset. Passiones enim Christi in paupertate probro & dolore susceptæ, sunt absolutē à peccato, & nō natiuitas. Vnde factū est, ut semper aliquid loco sacramēti eucharistiæ in duabus ætatibus ecclesię fuerit, licet nō dū natus esset Iesus. Panē & uinū obtulit Melchisedech, ad notandū, illa mysteria in usu in lege naturę fuisse. inde manna & panū propositionis mysteria, in quib. oēs patres nostri biberunt & cōmederūt sub nube in Mose baptisati de cōcomitante actū illos petra, & petra illa erat Christus, ut sonat uerbū, & nō in esse mentali solum. Nam nec diuinitas, nec esse mētale potest moueri ad cōcomitandum aut cōsequendū suos. Primū enim moueri nō potest, quia omnia impleuit: alterū uerò, quia per se nusq; est. Christus sanē est heri & hodie ipse & in secula, nō in uocabulo solū, ut somniaf, sed actu in spiritu diuinitati unito cū mēte angelis cōiūcta. In q̄ subiecto, et nō in diuinitate, agnus dolore mētali crucifixus et occisus est ab origine mūdi. In casu fatæ actū est natus in omnib. & singulis bonis angelis, quorum

quorum, sicut & nostri, est mens intellectusque communis. Sed angeli iam confirmati per se audiunt, nos nondum: quia in Christo solum est abscondita uita nostra, donec & nos ipsi per nos sentiamus, ubi reuera mortui erimus. Nam duæ uitæ non sunt in uno supposito. Sicut ergo in nobis est uita naturalis, uitalis, sensitua & rationalis: sic Christus spiritum multiplicem naturali diuinitatis uitæ addit. Est enim in intellectu & mente idem, licet uideatur diuersa natura intellectus & mentis: quia ille uelocius uniuersaliusque cognoscit, ista minus. Sed respectu animæ quæ instar intellectus patientis est, relata ad mentem & intellectum sunt hæc duo pars superior & agēs intellectus. Sapientia enim increata est spiritus agens, Christi spiritus est possibilis. Sapientia creata & increata sunt ipsi intellectibus & mentibus in uno positæ, & sunt in loco patientis. Rursus intellectus & mens sunt spiritus agens animæ respectu, hæc autē possibilis est. Hæc rursus comparata ad sensum communem & imaginationem, est spiritus agens: hic autem possibilis. & sic habet duos respectus ad respiciendum animam: unum ab intellectu agentis superiori, aliū uerò ad sensus exteriores communem & inferiora, unde elicit ut in mentem referat. Hæc autem omnia operatur unus atque idem spiritus Christi Iesu, postulās pro nobis quoad illi omnino conformemur, & per illum uitam eius naturaliter in nobis sicuti est sentiamus, ut tanto ardentius festinemus ad sacrosanctam gratiæ incarnationē per sacrosancta mysteria, ut una actiua natura & gratia sit in nobis & perfectē restituta, & perfectē cognita non solum in natura, sed etiam in gratia. Sic in uno uerbo Christus natus aut ortus est à patre in spiritu,

tu, in mente, in carne, in substantia uera, qua mediante actu reficit omnes animas, omnia corpora, & omnia subiecta ex utraque natura, ut tandem tota natura humana sit unus solus homo Christus, ascendens in coelum, qui solus descendit de coelo.

DE MODO SINGVLARVM ORIGI-
num aut natiuitatum.

Natura docet, quod quicquid generatur, aut fit, procedit ue ab aliquo, illud aut ab intra, aut ab extra educit, eiusque essentia de sua, aut de aliena, aut aliunde sumpta creat, aut generat. Generatio fit de propria substantia alteri sibi simili credita. Sic est aeterna filij Dei generatio: ex cuius ui procedit, ut omnia filiorum causa fiant tanquam pro se altero. Inde factum est, ut omnia Pater ab aeterno in manus dederit filio: imò eo quod ita in coelo factum est, ideo omnis paternitas in terra pro bono uel malo sine omnia, potissimum filiorum nomine procurare satagit. Quae itaque prima est in terra emanatio & origo, ad quam omnes ceterae trahuntur: ea est quae de substantia propria est. Ex eo enim quod ab aeterno generat pater aeternus filium: ille qui assidue parit, facit generare, concipere, & parere. Secunda emanatio seu origo est, quum aliunde adsciscitur materia: sicut secunda filiatio est hyothesis, siue adoptio, quum fit filius spiritualis. Quum autem aeternitas praeter se nil haberet quod aliunde caperet, quum uoluit aliunde asciscere, creare opus fuit. Secunda itaque origo, aut natiuitas Christi fuit, per uiam creationis, & demum sacrosanctae unionis ad diuinæ essentiae

p commu

communione, participationem, unionem, cohe-
 reditationem, & fruitionem: ut quas operas diuina
 bonitas patris ob suam infinitudinem & immobili-
 tatem in filio sibi cōæquali non poterat facere, tan-
 dem per illam humilitatem creaturæ uerbi creati ad
 omnia iura filij naturalis ascitæ fieri posset, dum esset
 immobilis motor, & uoluntate æterna mouēs actus,
 & uoluntate applicationeꝝ sui simul actus potētiæꝝ
 singula suis temporibus, locis & naturis distinguēs.
 Præter istam unam creaturā diuinitati unitā nulla or-
 dinatē sic creari potuit. Sed sic secundum leges ratio-
 nis diuinæ in hoc mundo cognitæ & cognoscibiles
 necesse erat fieri, ut iste procurator Eliezer Dei auxi-
 liator patri Abrahamo in hæreditatis Isaac promissi
 opere laboraret, etiam quū creuisset, illi ex Mesopo-
 tamia uxore petēdo. Nec enim Deus omnipotēs se-
 mē angelorū assumpsit, sed Abrahami inferioris tam
 præcedens q̄ cōsequens. Præcessit enim in Deo om-
 niū spiritus, sicut in carne omniū est sequuta posteri-
 tas. Nam duo extrema humanæ nature assumpsit di-
 uinitas ante sæcula, spiritū & mentē, quæ est propriē
 humanitas, aut humanitatis finis: post Abrahami
 promissionē animam & corpus unā, quæ est secunda
 & materialis adoptio. Nec antē, nec pōst sunt cōfusæ
 naturæ: sed ad uerbū æternū ita assumptæ, ut una ex
 duab. naturis fieret persona. Sicuti ergo in se tanquā
 ad centrū diuina bonitas etiā in infiniti temporis (ut
 sic causa nostræ ignoratiæ loquar) duratione per suā
 æquivalentiā omnia uniebat, et amplexu fouebat: sic
 spiritus ille primus, in quo omnia eminent, dum ad
 tantū gradū, à nihili centro, prope infinitatis absidas
 efferit in sublime, & dilatatur, hoc ipsum facit, quod
 incre-

increatea in circulo sapientia facere uisa est. Ea unio, licet sit facta cum sapientia increata, & non cum patre aut spiritu sancto, tamen eo quod quantum late potest patere creatura intra hanc infinitudinis sphaera, tam late suam extendit potentiam mobilem & indiuiduorum distinctioni applicatiua nomine trium motuum tribus personis accommodatorum. Nominem enim unionis patris etiam ipsa unit, grauius deorsum trahens: dilatat, leuia sursum excitans: & connectit, superiora inferioribus aptans. Spiritus hic ita adoptatus, ut cum naturali sit eadem persona, ueluti sedulus procurator, statim ubi ex ordine diuine uoluntatis fuit in suae Oeconomice dignitatis gradu, innumerabiles ministrorum copias sibi adiunxit, & tanquam ciues Vranopolitias constituit angelos in uarijs gradibus, in quibus singuli mereri possent, & tandem illius actualia membra effici, ut sic unus in singulis nasceretur. Hoc modo ab initio & ante saecula ab homine numerata, creata est diuina sapientia, diuinitatis nomen ex diuina unionemeres in suis alijs originibus. Sed non satis erat Deum, qui omnia hominis deificandi gratia creauit in Christo, ut Christus crearet in mundo reali, adoptasse sibi illud lumen ex quo actu participat omnis homo in hunc mundum ueniens, in natura spirituali, ad quam finaliter est reducenda etiam una anima, & corpus gloriosum: sed necesse est, ut ipsa bonitas etiam corpus nostrum sibi ascisceret, inque sublimem nomine omnium nostrum efferret, ut eius ductu tandem in suum finem conduceretur humana fragilitas, sicut a principio, ut omnium huc spiritus demitterentur, aeterna ordinaretur charitas. Sed peccati iniuria haec natiuitas fuit supra tria annorum millia tardata.

Nam sine peccato alioqui septimus ab Adam fuisset Iesus : in cuius locum ueniens Hanoch, spiritu illo sancto tam abundè fuit diues, ut sit in paradysum etiam à fece peccati raptus : tanta uis erat diuinæ ordinationis. Hic modus natiuitatis, seu potius assumptionis nostræ, ex nihilo exteriori, sine opera masculi fieri debuit, ut superiori responderet : ut sicut immobilis diuinitas totius naturæ legem, spiritum Christi assumendo, sine Mediatore uiolauit (præter Christum enim omnia per Christum creata actus sunt, sicut actus esse habent) sic ipse Christus ex ordine totius trinitatis impassibilis & immobilis ad ullum particulare opus, ex uirgine matre, sine opera masculi, per suum spiritum sanctum sic olim creatum, mobiliter de cœlo descendentem, carnem nostram in anima & corpore, ex purissimo sanguine & harmonia uirginis decerptis, assumeret. Frustra enim fit per plura, quod per pauciora fieri potest. Quum enim ille spiritus Iesu innumerabilibus angelorum potentijs diues, totius naturæ semen, tam facile in Nili aut fluuiorum paradisi limis formet, quàm per naturæ uiam, frustra sibi instrumentalem patrem adhibuisset, qui omnium natiuitatis est author. Hæc est naturalis ratio conceptionis Iesu, quam reuelarat ipse Adamo, cuius cognitionem ad me in eius spiritu attulit Raziël ipsius angelus. Non erat conueniens, ut aliter uitæ author Iesus nasceretur, etiamsi semen nostrum nunquam fuisset peccati materia maculatum. Maculatum enim & immaculatū perinde illi, puritate diuinitatis omnia purgantis uestito, fuisset. Præterea ex uerbis Pauli patet, quum dicit seruari uirum infidelem per mulierem.

rem fidelem in filiorum generatione, qui sancti nascuntur, modò sint ex alterutro parente tantum Christiano: quod satis est semen foeminae ad animae perfectam essentiam habendam. Non tantum uerò fides fit de animae decisione ex sola matre possibili, per articulos fidei reginae Sabba, & per uerba Pauli nunc citata: sed maximè per Hungarorum ex incubis natorum experimentum, quum tamen populus ille sit postea ad Christum conuersus. Similiter est de Vlanis magnis in Tartaria populis, qui à foeminarum proscriptarum grege nati sunt. Sic nascuntur hodie Nefes ougli sub Mussulmanis, sic natus est Merlinus apud Britannos. Admouet enim semper masculus ille spiritus Iesu omnibus seminibus suam masculinitatem, tam per naturam in opera masculi, quam per gratiam in foemina baptisata: cuius infidelis maritus saluatur, non in se quamdiu infidelis est, sed in filij sancti traduce, uicem patris referente. Sed iniquis etiam incuborum partibus non deest, quia nil culpae habet qui nati sunt: ideo ex crudelissimis Hunnis fecit humanissimos Hugaros. Sed nec ipsi Simoni mago, qui erat incarnatus satanas, testante apud Clementem Petro, defuit sua masculinitas animae: nec innumeris diabolorum aut laruarum incarnatarum spectris, quos malus homo diabolus naturae boni seminis superseminat; unquam deest sua perfectio & lux, qua à pessimo principio ad optimum finem possint, si uelint, deduci. Sicut & angelis incarnatis, qualis uisus est Zelodes ardēs pnihas, nil inferioris deest perfectionis. Quum enim spiritus, mens & anima, sint res spirituales, solis affectibus in angelos bonos aut malos mutari possumus, sicuti finaliter nos opus est in

salute æterna instar angelorū esse, & in Christū actū
 nō tantū anima, sed carne mutari, atq; adeo deificari,
 quod maius est q̄ in angelos mutari. qua ratione A-
 pocalypsis uocat ubiq; nomīne angelorū homīnes,
 eo quod de illis scribit hominibus, in quos actū fines
 sæculorū deuenerūt. Hic est unus atq; idē spiritus Je-
 su Christi, omnia formans & reformās, & sensim per
 rara experimenta sui cognitionē ecclesiæ suæ infun-
 dēs: perinde naturalibus, sicut & gratiæ exēplis fidē
 suę occultæ operationis faciens. Hic omnia ut uult,
 distribuit singulis, quorū donorū nemo ad hanc diē
 rationē intellexit: licet ex limo assidue animātia mul-
 ta, non secus opera eius animari cernamus, quā in
 naturę uia. Quia ista omnia sunt eius opera, qui sem-
 per sine semine nasci debebat, ideo addere illius nati-
 uitatis carnalis miraculo uisum est. Sed quū hæc iam
 sit probata, et à bonis omnib; approbata natiuitas, ad
 finalē penultimamq; ueniemus. Quæ est enim in ip-
 so finalis, respectu nostri est penultima, tres potissi-
 mum gradus in se habens, antequam suum finem sit
 perfectē assecuta.

Finem uniuersi in hoc esse positum, ut adæqua-
 tissimē intellectus noster natura uerī cupidus, ipsi ue-
 ritati aut tēporariæ, aut æternę proximæ, adhæreat:
 hoc uerò in omniū naturalium et supernaturalium placi-
 tis est. Quū autē noster intellectus per uoluntatē apud
 philosophos, per uolūtātē autē & spiritū apud theologos
 in rerū etiā in se incognitarū desiderium ferat, ueluti in
 infinitatis cōsiderationē quæ à Deo pēdet, per que-
 dā mediā à Deo ordinata in hunc finem deueniat o-
 portet. Frustra enim omnib; esset in appetitu, quod
 nunq; adesset in actū. Petit itaq; intellectus noster in
 finiti

finiti cōtemplationē, & per se non capit. Necesse est
 igitur per aliquod mediū sibi adequatū & proporti-
 onatū capere & posse, quod est impossibile simplici-
 ter. Infinitum enim à finito nullo alio modo capi po-
 test, q̃ per mediū compositū ex duob. extremis, fini-
 tū uidelicet & infinitū. Sed ad diuersas res cōsequen-
 das diuersificari mediā opus est. Omnia esse suum
 per Mediatoris spiritum diuinitati unitum accepe-
 runt, sic omnia sunt creata. Postquam euerso genere
 humano non poterat aliter iustitiæ diuinæ infinitati
 cōgruēter satisfieri, quā ut finitus & infinitus Me-
 diator nomine omnium lueret, & per uia contrariam,
 diaboli mundiq; potentiam maximam conculcaret,
 & sensim opprimeret: opus fuit ut mediator creatio-
 nis, fieret etiā author recreationis seu redemptionis,
 peccata nostra portās in corpore super lignū, ut sic à
 suis maximē reprobatus ædificatoribus, postea ab il-
 lis & à toto mundo poneretur in anguli ecclesię Dei
 caput. Sed non satis est familiari & domestico remis-
 sam esse culpam & pœnam, etiam quam suo se me-
 ruisse scelere iudicat: nisi rursus ad dignitatem con-
 templationis deperditæ admittatur. Quamdiū enim
 foris est, nil scit, sed instar serui tantum audita credit,
 quę de regimine domus regię, ex qua eiectus est, ac-
 cipit, cum multa difficultate. Antequam itaque in
 sortem ad quam erat creatus homo, in eo loco ubi
 instituerat Deus, repedare possit, necesse est ut sen-
 sim inita cum œconomo familiaritate admittamur:
 animaq; tanquam digniore primū, demum etiam
 & corpore restituto, & de cibo illius regni satiata,
 sensim uita nostra corrupta spoliemur, & per modū
 substantiæ admissio super nostram essentiam Christo,
 actuali

actuali sacramentaliꝫ uita æterna uestiamur. Per modum itaq; substantiæ ultimam natiuitatem instar artis & naturæ fieri opus est. Per modum artis hoc modo: ut sicut uoluntate & consideratione intellectus facio omnia in materia, ueluti in corio calceū, in panno uestem, in ligno, saxo, aut alia quauis materia statutam, aut rem designatā, priusquā sint: & demū ubi actu sunt facta, quæ erant in potentia tantū, tunc dono essentia perfectissima dum intellectus qui facit illa, fit eadē (omnia enim quodāmodo sūt intellectus, & cōtrā in ipso intellectu) & sic fit esse rerū precedēs actuale et intellectuale, immortaleq;: sic opus est omnino ab arbitrio humani generis, in desideriu rei optime cōspirantis, hanc natiuitatē penultimā fieri. Per modū naturæ uerò fit etiā, quia ex uoluntate ipsius mediatoris absconditā sui substantiam in materiæ & formæ fulcrū assidue transfundētis, institutū est sacramentum, quod nec Muhamedes cœlitus ad corda fidelium roboranda in Deo, uenisse negat, neochristianis longē melior. Sed quia imperceptibiliter in tota natura, substantia etiā uerī materialis delitescit sub uarijs accidentibus, ideo in hoc sacramento duplici uia est Christus: una, ad panis uiniq; uisibilis accidentia sustentanda: alia uerò, qua purē sine ulla accidentium adhæsiōe (quo uero modo nusquā alibi in tota natura est) sese instar diuinitatis, spiritus, mentis, & animæ cum tota militiæ beatæ societate ubiuis uoluerit ecclesia ponit: & sic per uoluntatē superiorum & inferiorū unitā in hoc sacrosancto sacramēto fit, conficitur, nascitur aut generatur. Sicut itaq; esse rerū præstātissimum per solā uoluntatē nostrā in intellectu nostro fit magis circa nos q̃ intra nos, sic etiā uoluit

uoluit ut pro summo officio, Deū hominem, absconditum Deum Israel faceremus, ueluti summū humane mentis in unionem cōiuratis specimen, ad hoc ut ubiuis factus, intra nostrum corpus admitteretur, & instar substantiæ consumptus indies, nunquam consumeretur. Nulla est finalis ad Deum ipsum uia, nisi ut qui animæ corporisq; substantiam mortalem gerimus, & omnino immutationi æternæ ineptam, sensim dum illa abolere, ipsam de sui creatoris substantia restauraremus. Sic & anima fiet infinitudinis ad quam aspirat, actu capax, & corpus sensim ad spiritus naturam aspirando perueniet. In nobis enim, hoc est in carne nostra, bonum non est: quū etiam Christus ipse de patenti sua carne accidentiū spectris detecta, dixerit: Caro non prodest quicquam, spiritus est qui uiuificat. Ideo Paulus eleuatus in spiritu, nec ullum nouit secundū carnem, nec etiā ipsum Christū. Christus enim incarnatus est absolute causa instituti sacramenti. Licet enim Christus fraudare uoluisset naturā spectro uisibilis in forma humana Dei, (quali forma omnes gentes mente capere coguntur) et in carne seipsum nō manifestare, tamen semper illi erat hac ad sui communicationem natiuitate opus. Per hanc enim natiuitatem inseritur super sterilē animæ corporis & compositi truncū, ut in inferioribus immortalitatem plātet, ad hoc ut duret in ærum totus mundus factus in innumeris hominibus immortalis. Sic enim ut poterat, actu mundos innumeros creabit Deus, dum in singulis hominibus beatis singuli fuerunt in esse longe præstantiore, quā qui in materia & forma ab ipso Deo est creatus. Sic qui credit in Christū & patrem, nō solum qualia fecit Deus

q faciet,

faciet, sed lōge maiora etiam in uniuersi æterna creatione in suum finem semper reducta faciet. Hoc promissit nobis Iesus.

DE NECESSITATE ABSOLVTA ISTARVM
natiuitatum, & præcipuè ultimarum.

EX comparatione finiti ad infinitum, eo quod finitum excellentissimum, finale cūq; id est humana creatura facta est ad hoc, ut laudet cognitū & apprehensum Deum, de totius creaturæ dominio sibi concessio, nascitur necessitas omnium natiuitatum Mediatoris. Nam eo quod sunt duo extrema mūdi actū & per se immobilia, Deus eo quod omnia implendo nō habet quo possit moueri, materia per se, eo quod de se esse non habet, tantum abest ut motum habeat: opus fuit diuinam uoluntatem ita mūdo prospexisse, ut per mediatorem mobilem & immobilem esse & motus uniuersi produceretur, & sensim in suas perfectiones deduceretur. Creationis itaq; angelorum & materiæ primæ gratia, opus fuit spiritum Domini finitum uniri infinitæ sapientiæ Dei, omnia in solo instanti per uoluntatē immutabilem & innouabilem ordinanti, ut ille diuinus spiritus Christi siue sapientia creata singulis temporibus partibus & indiuiduis assiduē per applicationem conferret, quod diuina prouidentia non nisi in instanti per motū uolentem naturæ inusitatum cōfundere potius, quā creare poterat. Quum autem sint substantiæ separate diu ante ornatū mundi materialis absolutum ad merendum institutæ, ut de uniuerso Deum primò laudarent, postquam per eminentiam omnia in Christo concēpissent, demū ut diuina imperia in dispositione mundi sensim exequerentur: opus erat inter illos finitos

finitos & Deū infinitū interponi ipsum mediatorē,
 in quo eminenter cernerent, quę equiuallenter in di-
 uinitate latebāt, & demū infinitū Deū laudaturi per
 ipsum illū mediatorē finitū & infinitū illū laudarēt:
 demū ab ipso tanq̃ à redemptore opificij mundi par-
 ticularia secundū rerū exigentiā acciperent, quę exe-
 querent imperia, & sic rudē indigestamq̃ materiā
 molē disponderent, primū illā à pūcto centrali dilatan-
 do in abscissas, demum grauiā in centrū cogēdo. Nec
 enim est ullus in ipsa materiā mortua & non enti spi-
 ritus. Et quia omnia in Christo facta sunt mobiliter,
 in Deo autē sunt immobilia omnia, ideo quū patris
 potētia primò uniat in centrū, filij sapientia in circū-
 ferentiā tendat, cū spiritu sancto medio, materiā pri-
 ma ex atomo cētrali ducēs exordiū, in sublime prius
 dilatādo sese, instar fermenti distēsa est: inde arctata
 motu grauium, ut in medio starent utrinq̃ cōposita.
 Sic cōtrario impetu creata incōperūt cum diuinarū
 personarū primis attributis. Inde factū est, ut sint ad
 sciendū duo pcedendi modi, à superiori ad inferius,
 & hoc est diuinū & ex ordine personæ patris tractū:
 aliud autē ab inferiori ad superius, & hoc est nobis à
 sensu in intellectu pcedentibus, ppriū, & hoc est à fi-
 lio. Sic opus fuit sensim disponi materiā, quę necessa-
 riō ortū habet quū à causa depēdeat, & quę sine uio-
 lētia per ebullitiōē & cōstrictiōē, seu per dilatatiō-
 nē & cōstrictiōē uenit in hāc quā in cōlestib. & in-
 feriorib. elemētis cernimus molē. Sēsim autē ita dispo-
 ni nō potuit, nisi opera Mediatoris: cuius ideo & na-
 tiuitas, & spiritus creatio est ante omnia sæcula.

Secūda necessitas in hoc est posita, dico secundā
 creatam, obmissa illa mediā qua angelos in se unīr,

(nam omnibus supputatis hæc esset quarta, ut supra
uisum est) in hoc inquā absolute est posita, ut qui
non potest à natura humana nisi in figura humana
comprehendi Deus, tandem ne in omnibus ille ap-
petitus frustra infusus esset, seipsum in corpore hu-
mano nostro per simili ostēderet, & qua ratione ho-
mo inferior ad imaginē & similitudinem eius in spi-
ritu agentis, sic ut uidemus conditus esset, demōstra-
ret. Inde uetustissimi Theologi, Deum forma huma-
na infinita, facie ad Orientem cōuersa, brachijsq; in
polos distensis ita imaginabātur, ut facies eius à nul-
lo posset uideri in hac uita, sed cuius posterior pars,
id est Deus homo factus esset, pro summo priuile-
gio, ipsi Mosi prophetarum sanctorum antesigna-
no, uisibilis & ostensa. Hac de re est opus Deum car-
nem humanam absolute accepisse, ut fidem naturalis
appetitus faciat, Theologiæ palpabilem ueritatem
ostendat, reueraq; ad talem imaginem nos in primo
parente fuisse creatos demonstrat, modumq; illum
quo possumus summum bonum consequi, in se uno
demonstret. Sumus enim singuli ad hoc nati, ut fia-
mus omnes homines Dei, sicut est ipse naturalis &
adoptiuus filius Dei, & Deus homo. Erimus enim
per adoptionem & unionem cum illo, quod ipse est
per unionem et adoptionem cum patre. Sed una ma-
ior necessitas absoluta est, quia per modum substan-
tiæ confici ab ecclesia sua pro nostræ immortalitatis
consequutione non poterat, nisi prius ipse actu car-
nem nostram, suis accidentibus in similitudinem no-
stræ obiectam, accepisset, unumq; suppositum ex di-
uinitate, spiritu, mente, anima & corpore faceret, qd
ubicunq; uellet ecclesia sequendo eius institutionis
usum,

usum, sub panis uiniq; speciebus per modū substan-
 tiæ purissimę sine ullis accidentium inuolucris deli-
 tesceret. Hęc est præcipua incarnationis causa, quia
 nemo sine incorporatione cum Christo in hoc sacra-
 mento facta, diutius, etiam suscitatus, ad statum im-
 mutationis puenire potest. Nisi enim omnes & sin-
 guli carnem Domini in hac forma comederint, & bi-
 berint eius sanguinem, non habebunt uitam æternā
 in se. Solus enim Iesus habet immortalitatem. Pecca-
 ti occasio, non incarnationis, sed passionis fuit. Ad
 soluendum enim immutabili iustitiæ offensæ infini-
 tum debitū, cui singuli finiti eramus obnoxij, opus
 fuit ut ille idem finitus & infinitus, per quem omnia
 facta sunt, uestitus nostra mortalitate ad patiendum
 apta, nostro omnium nomine patri æterno lueret, &
 tantis meritis fieret debitō peccati superior, infinitū
 pœnitentibus lucrum accumulans, ut non sicut deli-
 ctum ita & donum. Nam nunquam permisisset tam
 pulchri opificij, ut est natura humana, ruinam con-
 tra naturā, ab hoste pessimo, & in uniuersum malū, si-
 ne ullo bono, autore, procurari: nisi ut illo uicto, to-
 tā eius prædam non solum auferret, sed in cōditionē
 reponeret longē prima meliorem, quod per merita
 infiniti & finiti mediatoris futurum in omnibus est.
 Quamdiu uerō unum solum à tempore Christi, mū-
 di imperatorē designatū habet satanas, est maius de-
 lictū & eius malū, quā donū. Nā illa supereminen-
 tia doni non nisi in potentia est, diaboli autem ruina
 in actu est. Sed omnia ab æterna ordinatione ad hoc
 erant constituta, ut ueniretur ad natiuitatem substan-
 tiæ, in qua omnia Deus reposuit, non solum ad hoc,
 ut per eum, qui solus quatenus Deus est, habet im-

mortalitatem, omnes in animo & corpore immorta-
 litatem consequamur: sed ut naturæ & gratiæ studiū
 ita in corpore & animo cōpleamus, ut & uirtus pla-
 nē absoluta, & cognitio totius obscuritatis naturæ
 & gratiæ acquiratur. Virtus planē absoluta non nisi
 à diuinis et in integrū restitutis, ut à principio, potest
 haberi. Quū autem res omnes non habeant duratio-
 nem aut perfectionem, nisi per uim essentiæ & sub-
 stantiæ, pro arbitrio quandiu illi placet & durat earū
 cōpositū, illas in suo esse seruantis: opus est omnino
 ad hoc ut restituat natura humana in integrū, ut actu
 corpore & anima, atq; adeò totali sua essentia Chri-
 stus in totis nobis sit, et hic in nobis habitās in uia im-
 maculata cōpleat quod hactenus in nullo cōpleri po-
 tuit. Licet em̄ iudicamus quæ sunt optima, tamen ad
 hāc diē sumus deteriora sequuti, eo qd anima quidē
 est reparata, quæ sola uolūtate trāsmutat, corpus uerò
 est mortis obnoxiiū, officia cōfundēs animæ. Quū aut̄
 inter cæteras animi in uia pfectiones opus sit illā ob-
 scuritātē naturæ, quæ in abscondito latet, in sacrorū si-
 militudinibus deprehendere (literæ enim diuinæ in
 uia ad unius minimæ literulæ aut apiculi cōsideratio-
 nem sunt & cognoscendæ, et quid sibi uelint operib.
 probandū) adeò ut in patria nil gerendū relinquat,
 necesse est ut actu in omnibus participeť indiuiduis,
 participabilis illa sapientiā, quæ omnia ad hoc ut à
 nobis cognoscerent creauit & disposuit. Nā alioqui
 frustra esset scriptum, quod non esset intelligendū &
 implendum. Siquidem in patria nil literarū aut ope-
 rum supererit. Quum autem singula creata in singu-
 lis humane nature indiuiduis, tanq; in suis imperato-
 ribus, sint beanda actu, materialia substantialiter, for-
 malia

malia & spiritualia cōprehensibiliter & intellectuē,
 necesse est, ut singula indiuidua humana actu de illa
 in inferioribus substantia participant, quæ omnibus
 naturis substantiale & uerum esse dedit, ut quod nul-
 lus actu potest, ille in nobis intrās, & substantialiter
 manens, suppleat, qui ante omnia sæcula ad nos usq;
 in singulis fuit. Sic omnis profligabitur in anima &
 corpore morbus, sublati ab autore sanitatis erroris
 & symptomatum causis, ut nō solum nos, sed multo
 magis nostræ functiones restituantur, ubi olim sunt
 destructę. Hoc planē futurū est ex ea lege, quę in om-
 niū mentibus est scribenda ad plenum, per quam nil
 obscuri in Dei cognitiōe erit, nedū in rebus creatis.
 Lex enim est causa uiatoris. Præterea collatio spiri-
 tus illius qui suggeret & docebit omnia quacūq; di-
 xit in summa obscuritate Christus, nō est pro patria,
 sed pro uia. Quare omnino opus est singulis saluan-
 dis in æternum, non solum restitui, sed per frequen-
 tationem Natiuitatis substantiæ Iesu, tale corpus &
 animam in uia nouam uitam acquirere, uiuendo si-
 cut in cœlo & in terra, ut nec lex illa frustra data sit,
 nec spiritus frustra suggerat clarē, quæ dixit Chri-
 stus obscurē. Propter hos enim reges, qualis adhuc
 nemo fuit, gloria Dei est obscurum proferre uer-
 bum, ut sit horum regum gloria coniectando ex-
 plicare & factis exequi uerbum. Quum enim ad u-
 num iota aut apicem sint omnia facienda, certissimū
 est quod sint prius discutienda, exponendaq;. Sunt
 ergo causæ necessariæ præstantissimæ huius natiui-
 tatis, restitutio suppositorum, loci, actionis, & ipsarū
 actionū, ut in suū cōplementū ueniant, soli Iesu pos-
 sibile. Ob id de eius plenitudine omnes accipiemus
 abundē,

abunde, sicut iam partim accepimus. Sine hac perfecta naturæ harmonia in uia restituta, & Deus sua uoluntate, & Christus sua applicatione desiderioq̃, & angeli suo desiderio, & ecclesia sua oratiōe qua orat fieri uoluntatē Domini sicut in cœlo & in terra, fraudaretur. Falsi essent articuli fidei secundæ ætatis ecclesiæ, quibus hoc affirmatur bonorum et malorum, sapientum & barbarorum, doctorum & indoctorum, atq̃ ut in summa dicam, totius naturæ humanæ consensus hoc appetit, natura de hac re ingemiscit. Ita ne ergo satanæ imperitarit potētia, ut diuinus, angelicus, cœlestis, humanus, et inferioris naturę spiritus, uoluntas, uotum, nutus, desiderium & lamentatio, suo fine fraude in hac uita Absit. Restitutio fiat ubi fuit destructio oportet, & non alibi. Nil in cœlo præter seipsum destruxit satanas: quare in cœlo nil renouationis est futurum, nisi pro motus cessatione. Sed non frustra nobis adest ubiuis cōsecratus in sua essentia Iesus. Sumat oportet, & in animo corpore et cōposito nostro nascat, nosq̃ occidat, atq̃ ueluti absconditis emblematis succū trunci trāsfundat, ubi iā nos ex syluestribus insitos anteq̃ abscinderemur fecerat. Crebra enim insitio est assidua melioratio. Super nostræ naturæ truncū uenit Iesus, et in emblemate in medio nostri agēs, quæ sunt nouæ uitæ commodat, infundit, uitamq̃ communem facit.

DE CONSUMMATA FOELICITATE, ET
nobis, & mediatori nostro communi.

Naturæ exemplo possumus tanquam per speculum conijciendo comprehendere, quæ sint maximæ & ultimæ deliciæ creaturæ. Nam in Deo absolutæ sunt, nec ullo eget ad hoc ut sit illi maior alacritas,

tas. Est enim illa foelicitas absoluta, æternaq; à nullo re
spectu aut habitu rerum pendens, qua Deus in lin
gua nostra ab Hebræa in hoc nomine tracta dicitur,
tanquam Daius, id est, sufficiens sibi ipsi. Quum au
tem à quo est condita creatura, & maximè rationalis,
ea tanquam indigna rerum æternarum semper in fœ
licitatem quandam sibi adæquabilem tendat: opus est
necessariò, duce quodam superiori desiderio, cui fœli
citas sit cum nostra cõmunis, hoc fieri. Nec enim om
nia homogenea possunt unà conuenire in naturali ap
petitu, quin hoc à principio maximè talia appeten
ti, & assiduè nouis emanationibus hoc ipsum in sin
gula effundenti procedat. Sed exemplū materiale ma
gis docebit. Nullo modo singuli arborum rami appete
rent crescere, emittere gemmas, foliescere, florere, fru
ctificare & seminescere, & tandem ex semine in mor
tem pro noua natiuitate tradi, nisi hic instinctus prius
in trunco esset, & antè in radicibus, & antè in ipsa ar
boreitate, sed ante omnia in actuali anima taliū appete
ritū motrice, quæ ipsa Iesus est, angelicis & naturali
bus potentijs omnia excitans. Sed si hoc in arido, quid
in uiridi? si hoc in mutis rationibus destitutis animati
bus uidetur, quanto magis putamus diuinitus incita
ri nostros ad foelicitatem motus? Nō aliunde fit, ut pro
uera foelicitate corruptibilē uanamq; præoccupemus,
quàm quia incitatio bona est, sed delectus spontaneus
est deprauatus. Deus quidem bene uult ab æterna or
dinatione omnes homines saluos fieri, sed uicissitudi
naria innouatriceq; uoluntate & applicatione, quali
assiduè eget mūdus, tam in spiritualibus, quàm in ma
terialibus moueri impotens, cum hac mediatori dat ha
benas, potissimum hominis gratia, Sed ut uerī nascan
tur

tur fructus, opus est abscissione. Nam truncus terræ in hominis opera maledictæ gratia, fructus bonos in pyro & pomo maximè non fert, qualium semen accepit, sed adulterinos, ita ut sit opus antequàm fructus ad perfectionem ueniant, morte seminis, rescissione trunci, in scissioneq; aliundè decerpti emblematis aut gemme. Sic ut omnes possemus fructum in Christo facere, opus fuit uniuersi semen in eo morte premi, demum eundè de terra uiuentium abscindi, nos autem à diaboli arbore abscindi, & super Christi truncum inferi. Sed quum sit utile sapius mori, & reponi in emblematis, ideo sapius mori nobis utile est, ut sepius possimus inferi: mori dico, non peccati, sed uoluntaria morte, qualis est martyrum actu, & singulorum Christianorum in uoto. Christo enim mortuo & absciso, non fuit satis perfectè amantibus à radice, & caudice trunco' ue satanæ abscindi, & super truncum pro nobis abscisum, in morte personali, sicut antè erat abscissus in arbore generali, à cuius integritate omnes per peccatum Adami excidimus, inferi: sed opus est, ut reuera sine nobis amemus, uoluntaria morte seiungi saltè semel, ad hoc ut omnino mortui simus, & uita nostra sit in Christo abscondita. Hanc pendens similitudinè Moses in spiritu sancto, proposuit illam de arboris plantatione legè in rerum natura, alioqui impossibilem: Quando ingressi fueritis in terram, finalem, ad cuius possessionem tenditis, id est, Ierusalem, quæ terra salutis est, & plantaueritis in ea ligna seu arborem cibariam, ex præputiabitis præputium eius, fructum uidelicet ipsius: tribus annis naturæ, scripturæ & euangelij, erunt uobis præputiati fructus, nec comedi debent. Prima enim mortificatio seminis est in tempore legis naturæ ad condemnandum seipsum in ani-

in anima, tanquam qui Christum mediatorem in eo tempore per parentes primos, & nos ipsos crucifiximus. Secunda fuit in illa longa abscissione per fidem & circumcisionem, cum innumeris sanguinibus, nos à nobis & à diabolo auellentē, ut super uitam Christi abscisam, per nos & pro nobis infereremur, nō habentes nostram iustitiā, sed illam quæ ex fide est Iesu Christi. Sed tertio anno & animū consepeliri per baptismū in mortē, & corpus ipsum unā per uoluntariā rerum omnium prosperarū ab ipso separationē: qua de causa etiā mortē cōcomitari hanc ætatē oportuit. opus fuit uerò tertia uice circūcidi & abscindi, ut quarto demū anno sit totus fructus ipsius plātatae arboris sanctus, siue sanctitas laudationū ipsi Domino Iehoua. Quinto autē anno deificati iam comedemus fructū eius, facti omnino sancta terra & Christi actuales, ut addat nobis in æternum prouentus ipsius Iesu, terræ finalis mundi. Hanc uicissitudinem diuinorum mysteriorum, quam ne cognouit quidē ad hanc diem mundus, opus fuit quoddam superius agens, in generali & particulari humanum genus actu inhabitans, cum desiderio in finem perducendi, assidue perq̃ uicissitudines procurare, cuius desiderij finis sit unā cum nostro appetitu positus, ita ut respectu tanti boni, quid oremus sicut oportet nos nescire fateamur, sed ille uniuersi spiritus postulet pro nobis gemitibus inenarrabilibus. Nos itaque ad hanc diem iam à poenitentia Adami in se replantatos conduxit Iesus, per incognitas semitas semper amaro & immundo præputiatoq̃ fructu, donec ad istius anni quarti ingressum ducti uideamus, iam ter nos esse circumcisos, poenitentia, circumcisione, morte: & tandem nos omnes facere fructus laudabiles Domi-

no, quando reuera terræ sanctæ humores in nobis sine adulterationis acerbitate representabimus. Negotium enim gratiæ est omnino simile actioni naturali arte adiutæ. Natura quidem terræ hoc appetit, non solum ut fructus, sed ut præstantissimi fructus ex ea, per arborū & animalium canales & instrumenta nascantur. Sed nisi moriatur semen in terra, & ubi renatū creuerit abscindatur, & furculo aut gemma decisa saltē inferatur arbor, ita ut duæ saltem abscisiones in unā nouā uitā coeant, terra sui desiderij finem nō potest cōsequi. Sic terra uiuentiū mediator Dei & hominum, in quo credit uidere bona Domini David, alioqui omni corruptibilis foelicitatis parte beatissimus, desiderat iam a quo condidit angelos, ut sit fructus eius omnipotentia in toto mundo notus, & laudabilis Domino, per ipsius membra: non tamen suum potuit cōsequi mysterium, priusquam actu eius ipsius substantia totalis sit unita singulis humanæ naturæ indiuiduis. Sed sicut natura liter uidemus terræ nutum, non aliter suam substantiam in summa perfectione ostendere, quā cū in summos ramos deuenit, post triplicem illam recisionē a uita priore: sic nec potuit noster Iesus reuera suos fructus peccato perditos, in humano genere demonstrare, nisi ipse actu per modum substantiæ (id est, præstantissimo quo fieri potest modo) in suis membris ter ex præputiatis inhabitet, & unā cum dictis membris regnum Deo & patri reddere sattagat. Deus uerò ex uniuerso nil nouit sibi uniendum, nisi Christū solum. Quare nos omnino actu spoliari nobis ipsis, & Christo uestiri opus est, & facere maiora ante Deum opera, quā Christus de ipsius Christi gratia: quale est cōficere ubiuis corporis Christi sacramentū, & sibi mysteriosē

steriosè uniri, quòd solus ipse Christus facere ordinariè, donec ecclesiam actualè haberet, non potuit. Hæc est summa membrorum Christi, & ipsius Christi cupido & uoluptas. Hic est enim fructus ligni scientiæ præstantissimus, quo nunc decerpto post tempora poenitentiae, & recreationem mundi, fiet Adam ordinatus, & à satana non amplius seducibilis, immortalis & similis Deo. Hoc est, quòd Christus in spiritu suo sancto, ante mundi constitutionem dicebat: Et deliciae meae, esse cum filiis hominum. Sicut enim quod primum est in mente, est ultimum in effectu, & in causa est ut quouis labore quarantur media ad illum finem perfectè consequendum: sic summæ deliciae mundi, quæ ipsi Christo & angelis eius iam à constitutione mundi appetuntur, sunt, ut ipse Iesus in minimo suorū seruerū maior uideatur, quàm facile de illo ipso à toto mundo credatur. Sunt enim hæ posteriores gloriæ Christi prænuntiatae ab omnibus prophetis, in corpore sacrorū tam per literā, quàm per allegoriā, ad finē usq; complementi Apocalypseos, in quæ mysteria actualia desiderāt angeli prospicere: nec prius reuera aut Christus ipse aut angelus, erūt in solida beatitudine, q̃ actu in hoc inferiori mūdo uniatur ipse Christus cum singulis humanæ naturæ indiuiduis, in integrū restitutis, & in ipsis non iam imperfecta & permissiua opera faciat, sed per omnia ordinata, ita ut actu omnes animæ suæ sint, & omnia diaboli membra cum ipso ligata. Ideo nulli resurgent natura impij in hoc longissimo iudicio, neq; peccatores in concilio iustorum: sicut ad hanc diem omnes sine sua culpa prius damnati, quàm nati sunt editi, de qua iustissime accusare Deum possent, nisi aduenirent tempora refrigerij, in secundo aduentu Christi

sit, in quò omnibus & non aliquibus tantum ueniet,
 sperantibus se in salutē. Ideo Dominus ostendit spem
 beneficij à creatura bona, nedum à Christo impetran-
 di à damnatis nō peris̃se, quum perditus diues postu-
 let à Lazaro guttulam aquæ. Satis abundē est æterni-
 tatis supplicij, in creatura humana per separationem
 actualement à Christo, poena una hora, imò uno momen-
 to, nedū mille & pluribus annis ad excoctiōnē sceleris
 mundi, quū infinitatē totā omnib. sperantibus aut ali-
 quid ipsius lesu expectantibus, ipse lesus patri infinito
 exsoluerit. Abundē satis est, quòd satanas suis mem-
 bris zizaniolis immedicabilibus & obstinatis diues,
 qui sunt ipsius angeli, ferat poenas æternas. Quamdiu
 enim illorū quos dedit Christo filio suo pater, aliquis
 ab ipso Christo separatus foret, qualia sunt omnia syn-
 ceræ humanitatis indiuidua membra, nec Christus
 nec angeli unquā reuera beati esse possent. Qui enim
 de uno poenitente gaudent, de uno nō poenitente do-
 leāt opus est. Multo uerò maximē, si persistat, ita ut in-
 ferno adiudicetur, quū sine sua culpa sit in peccato na-
 tus. Cōsummata itaq; foelicitas & Christi & nostri, est
 tanquā capitis & membrorum, totius & partium, ita ut
 nō prius cesset gemitibus inenarrabilibus nostro no-
 mine postulare, quàm integrū corpus suū uti ab initio
 receperit glorificatus ea claritate quam habuit prius-
 quam mūdus fieret. Hoc uerò cōsequitur lesus, totam
 naturam restitutā, nō accidentario, sed substantiali cor-
 pore, singulis instauratis ministrādo, & uisibili corpo-
 re quoties & ubicūq; uoluerimus nos cōsolando. Hic
 est ultimus articulus fidei apud Ismaelitas & Isaacitas
 carnales, quòd lesus, siue uerus redemptor & saluator,
 unā cum suis peragrabit uniuersum, omnes creaturas
 ad

ad Dei laudē conuertens in homine. licet enim uerbis differant, est omnium communis sententia in hunc modū. Sed alia alacritas ipsi Iesu, & singulis membris cōmunis in huius natiuitatis mysterio est, quia quum omne iudiciū dederit filio pater, ipse autē neminē iudicet, mediū repertū est cōuenientissimum, quo & nullū & singulos iudicet. Iudiciū enim à Christo actualiter fieri iam ante mille quingētos annos cōepit, à quo dixit Christus: Nunc iudiciū est mundi, nūc princeps mundi eijciē foras. Sensim enim omnia sua opera Deus per Christū facit & faciet, præter montiū in sublimē elationē, & futurā immutationē, quæ fiet in momēto & nictu oculi. Sensim enim suū corpus, quod nihil aliud est q̃ unus homo latissimē sparsus, restituit Iesus per repositionē sanitatis in eo, ita ut longissimis temporibus agat unā solā quam nos putamus momentaneā actionem, humoresq̃ unius ætatis in ceteras sensim trāsfundat, semper suā substantiā subministrādo, secundū qd possunt ætates ferre. Inde necesse fuit, in quib. semper in singulis ætatib. beneplacitū est Deo, ut cū summa letitia & sua & suorū sese cōmunicauerit, quādo omnes patres nostri, id est, filij pœnitentis Adami & credentis Abrahami sub nube positi cōmedebant & bibebāt de petra omnes cōcomitante, licet pauci illā per uitæ p̃bitatē receperint. Fuerūt summe delicię nostrę in anima medelā recipere, sub Adami pœnitentia. Multo maiores per sacrificia exteriora, gratificari cum pura cōscientia illi quē Deū credidimus, quia ubiq̃ semper nobis uita nostra abscondita associabat, licet diuersis uirtutib. & ritib. in Deū ferremur aut quærendo aut habendo. Multo maxīma facta est illa alacritas, quę crucē pro delictis habuit, quia nil in malis ponere præter offensam amici

amici summi potuit. Hic uerò incepit Iesus mitissimum illud iudiciū facere, quia tempus erat ut iudiciū à domo Dei inciperet. Sic animarum moles est dulci reparata iudicio, ut sensim recurrit ætas, & princeps huius mūdi est eiectus foras. Sic dum anima Christi sanguine per conformitatem uitę Christi in patientia posita tingitur, ab ea diabolus separatur. Vt autem & corpus ipsum etiā à materia zizaniorum, à malo homine diabolo superfeminatorum purgetur, opus fuit non solum dolore mentali pios omnes torqueri, & Christo fratribusq; compati, sed in ipso corpore sanctorum ad hanc diem necesse fuit, ea quę deerant passionibus Christi adimplere, pro corpore Christi quod est ecclesia, in qua passione & in Christo per compassionem mentalem, & in membris fuit summus dolor, & summa alacritas. Vita enim Christi est in singulis patientibus membris recrucifixa assidue. Nō enim habemus pontificem, qui non possit compati infirmitatibus & afflictionibus nostris, quum fuerit per omnia tentatus, instarq; arboris, si sensum haberet, dum ramī ab ea auellūtur: sed potissimum uti dum singulę, & in primis sensibiles & vitales partes à corpore ualde sensibili abscinduntur. Vbi uerò summus mœror de passione est, illic summa alacritas de uictoria diaboli est. Sic sensim primum iudiciū factum est: sic actu ligatus est satanas, ne seducat amplius gentes: sic sibi omnium reuiniuit animos Iesus, qui spem in eo habuere: sic in omnium uiuentium animis nunc lætatur, uiuentium dico, qui unquam Christo donati sunt. Ideo iussit me Iesus, postquam uniuersi recreationem mihi reuelare dignatus est, ut consecrem in suum corpus & sanguine, quicquid appositiuē in cibo potuq; sustentat

rat genus humanum: quod iam pridem facio, non ad
 hoc ut colatur in ea specie nisi quatenus cognoscit,
 & est in loco ubi fideles adorare soleant. Nam quum
 sit sacramentum in suo esse præstâtissimo, quum ad-
 hæret corpori humano more substantiæ, nemo ta-
 men adorat corpus humanum. Hoc autem iubet æ-
 terna ratio fieri, eo quòd sicut per solam Christi sub-
 stantiam, in omnium rerum, sed præcipuè in humana
 natura, omnia subsistunt, illa immaculata & ab omni
 parte impassibili permanente, et subsistunt per uiam
 naturæ, ut uocât: sic nunc sensim per uiam gratiæ & sa-
 cramenti eadem substantia pura renouetur sensim in
 genere humano, ut sensim Christi gloria in tota ma-
 turescat natura. Sicut enim per gratiâ illius luminis
 participabilis, illuminantis omnem hominem, leges
 Dei scriptas in suis cordibus ostendunt qui lege scri-
 pta carent, aut illam male intellectam habent, & per
 conscientiæ testimonium fiunt Christi ab illis inco-
 gniti membra: sic etiam pro corporis restitutione o-
 pus est ad perfectam Christi nostriq; alacritatem, ut
 per latentem & incognitam uim sacramenti tota na-
 turæ massa sensim reformetur, & à peccatis purge-
 tur. Post buccellam enim nō potest amplius intrare fata-
 nas: sed quæ adhuc delicta regnant, in uirga uisitari
 ita oportet, ut nūq; misericordiā suā auferat à nobis.
 A nobis ita intelligo, si homines, et nō spectra, Simo-
 nisq; progenies sumus. Licet enim talibus in restitu-
 tione infinitas offeret & cōferet gratias Christus mi-
 sericordiā inuincibilis, tamen in fine illi extollentur
 supra omne qd dicitur Deus, pœnisq; adiudicabun-
 tur æternis, qui seiplos nunquam iudicare sategerūt.
 De talibus damnatis nunquam erit molestia bonis,

quia instar patris illorum diaboli tanto magis obstinate peccabunt, quanto fuerint saniores & anima & corpore facti. Tantum uero abest ut communis alacritas Christi nostrique inde minuatur, ut ferè à nulla re magis augeatur. Sicut enim in hac uita corrupta nulla maior delectatio est quàm in uindictæ executione (ut homo corruptus loquor) sic in uita æterna nulla maior pijs alacritas esse poterit, quàm quàm uidebuntur impij, quibus non solum super tria scelera pepercit Deus, eo quod semper tribus ætatibus in originali peccato sunt nati, & misericordia digni, sed omnis integritas ad bene agendum, etiam summis angelis par, fuerit restituta: summa inquam erit alacritas, in æternis uidere tam impias creaturas supplicij. Sic opus est ab eiusdem natiuitatis sacramento seu incorporatione cum Christo sole iustitiæ, duos finaliter in eodem subiecto effectus fieri. Aquæ multæ populi sunt. Idem sol ex eadem aqua bis à terræ superficie remota, & assidue per casum superioris maris & fluminum ingressum dulcorata in mari facit, ut aliqui in sublime uapores eleuentur ad refrigerium, sed in iisdem aquis socordia stagnescuntibus facit sales. Sic frigus facit ibidem liquabilem glaciem, & infusibiles crystallos. Sic instar naturæ Christus autor illius agit. Imò ipsa nil per se est aut agit. Sicuti itaque in anima per fidem adducit intelligentiam, & adæquatam ueræ contemplationem: sic per suam substantiam, quæ totam naturam stabilis in indiuiduis ad hanc diem mundum & præcipue humanum genus fulciuit, ut tandem ipse per latentem sui substantiam sacramento sancto ministratam ipse totus in singulis humani generis indiuiduis emergat.

Et sic

Et sic quum apparuerit esse Christus uita uestra, tñc
nos cum ipso singuli & uniuerſi apparebimus in glo
ria, ad quam nos breuì pro ſua uoluptate traducat.

DE HORVM MYSTERIORVM

*natiuitatis finalis frequen-
tatione.*

Sicut inuiſibilis ſubſtantię panis uiniq; aut earum
ſrerum quę inſtar illorum ſunt, ad alimentum hu-
mani generis uſitata, quotidiana ſubminiſtratione
conſeruatur aſſiſtentia diuinę ſubſtantię Chriſti:
ſic opus eſt omnino, ut renouatus homo planè reſi-
ciatur, & à diaboli laqueis omnino liber educatur,
per Synaxeos uſum. Sicut enim in toto naturę cur-
ſu uidemus opus eſſe tempore, inſtantia, & aſſiduo
ad uitam naturalem ſupplemento, ad hoc ut res poſ-
ſint ſibi conceditum eſſe conſeruare, inq; ſuum fi-
nem deducere: ſic ad perfectum animę corporis
que complementum tempore inſtantia & continuo
ſupplemento eſt opus. Inde opus fuit angelos lon-
giſſimis ante numeratum motum cœli ſeculis me-
ruiffe cum inſtantia & difficultate: quod ut poſſent,
aſſiduè pane ſubſtantię Chriſti, ut ab illis partici-
pari poteſt, opus ipsis erat. Quum enim Deus ſit
omnino imparticipabilis creaturę, creatura aut à ſe
non habeat ſubſtātiā, neceſſe eſt ut ipsis ſe angelis
aſſiduè cōmunicet Ieſus. Inde panem angelorū man-
ducauit homo. Quū enim Deus ueteris teſtamēti fa-
cta expoſuerit inter duo mundi corrupti extrema in
uno facinore exhibitionis Man, expoſuit & factum
præcedens, & continuum & futurum. Præcedens
eſt, qd angeli inter merendū in ſuo deſerto agentes,
anteq; in ſuę terrę fructu ingrederent, comederūt

de illo pane, donec eius uirtute est eiectus cœlo satanas primus Cananæus, Hammalechitesq̃. Cōtinuū, est factum ecclesiæ, positum in lege naturæ scripturæ & gratiæ, ubi panis uiniq̃ mysterium à sacerdotibus nomine omnium est Deo oblatum, & ab illis potissimum susceptum, donec omnes quod nunc licet, possint Manna comedere, quoties uolent, in hoc regno Dei, ubi fiet uoluntas Dei sicut in cœlo & in terra. Ad hoc enim sumus creati, ut hic simus sacerdotes, regnum, & reges, & Dñj, nobis suppeditare manna de die in diem potentes. Sicut enim scriptura nil tradit, quoties in die uti liceret sacerdotibus panibus propositionis aut quoties filij Israel de suo Gomor comederent, dummodo constet utrosq̃ quotidie uti solitos pro suo uoto, sapiusq̃ in die aut semel sumpsisse, sic de futuro nunc seculo erit. Nam quotidie saltem semel comedere genus humanū solitū est, quod non poterit amplius facere, sine latenti Christi consecrati substantia. Qui autē sapius, sapius. Sic in Christo baptizari non baptizatos oportet, donec omnes aperta porta intrent. Sic uitæ spiritualis incrementum sensim & ab obscuris exordijs opus est fieri, sicuti natura apparens, semper diu est in uita, antequam seipsam sentiat esse. Hæc uirtus à matre ecclesiā & patre Christo sumpta, antequā sensibilem spiritualementem uitam habeant, non tantum illis prodest, sed eorum liberos ab originis eximit delicto, donec per agnitionem Christi ex professo uniantur, & cognoscant, sicut & cogniti sunt. Nisi enim his uiuificib, sibi præriperet inuito satana imperium, illudq̃ per cibi potusq̃ applicatiui uirtutē Christus augeret, sicut in angelis fecit, nunquam reuera

uera fieret uoluntas eius, sicut in coelo & in terra. Duce isto cibo indumenta nostra in deserto non ueterascent, quia uis mannae istius conseruabit à morte: sensim tamen operando, quod in Hanocho, Elia, Iohanne, Christoq; cum Elia & Mose transfigurato, egit spiritus sanctus. Nam nil momentaneum in suae ecclesiae ministerio facit Christus, praeter sacramentorum impressiuas uirtutes, quae in hoc solo sacramento materiam sibi seruarunt. Licet autem in instanti conficitur, non tamen in instanti operatur, quia sese accommodat nostrae capacitati Iesus. Nam nemo repete fit optimus, aut pessimus, nisi qui perfectione & capacitate angelica esset, ut in instanti ab angelo in diabolum transiret, cui ipsi tamen in coelo trium aetatum remisit rebellionem Iesus. Nullum est dubium, quin Apostoli & primitiuae ecclesiae Christiani, dum quotidie frangerent per domos panem, saepius in die communicassent, quia essentiae Christi praesentiam semper in se gestantes, nunquam accumbabant, quin prius panis & calici benedixissent, quoad res est in ecclesiae templum materiale reducta. Nam non solebat primo reponi aut coli illic Christus (licet in hoc mysterio magis merito quam in patienti corpore sit adoranda haec terra, ut aiunt sancti) sicuti in ecclesia Aethiopica hodie obseruatur, ubi saltem bis in hebdomada communicatur. Statim ubi desijt ille quotidie sumendi sacramenti feruor, cessauit & religionis incrementum, exorta barbaries cum tepiditate est, & singularis ferus depastus est uineam. Barbariem uoco uitiorum in ecclesia, & inualentium impiorum contra ipsam. Christus suos inanimans, faciebat ad martyria ferenda fortiores & a-

laciores ; quàm nos ipsi nunc simus in illis quorum sumus autores ferendis . Opus erit itaque , ut quanto magis restitutio inferuisset , tanto frequentius communicetur , dum panis in toto mundo determinatè pro naturæ humanæ usu consecratus reuelabitur . Vbi res à sua simplicitate ad multiplicitatem cultuum coepit trahi (sic poscente naturæ nostræ immaturitate , nondum mente satis eleuata) tunc præceptis coepit iuberi , quod antè sponte fiebat . Itaque circiter quinquagesimo anno Christi , Anacletus pontifex maximus statuit , ut omnes et singuli Christi fideles quottidie sacra sumerent , aut ab ecclesia uti excōmunicati pellerentur . Singulis enim diebus semper Romæ facta sunt sacra , quibus adstantes debebant non solum interesse , sed communicare : quæ pueris etiam in fide parentum dabantur , ut hodie totus Oriens & Meridies seruat , in ipso statim baptismo communicans , quod à tota ecclesia diu est factum , ut præpararemur ad hoc tempus in quo tota natura humana mysteriorum ignara , in fide parentum membrorum ecclesiæ communicabit quotidie sapius , donec sit rationis capax . Licet autem grauissimè seruent statutum de non sponendo Aethiopes , qua die communicarint , tamen in eo quod pueris fluenti sapius ore tradunt mysteria , ostendunt ueram intelligentiam sacramenti omnino immaterialis & impasibilis , donec sit in applicatione corporis & animæ in sanguine positæ . Quod autem Anacletus statuit , non fuit eius statutum , sed articuli unius in Canonibus apostolicis positi repetitio & inculcatio . Ambrosius , et antiqui interpretes scripturæ , exponendo petitionem panis quotidiani
in ora

in oratione Dominica, intellexerunt de sancto sacramento, quod quotidie à quotidie cadētibus debeat sumi. Litera euāgelij satis docet, quū uocat panē substantiālē, & dicit quotidie peti. Miracula de panibus, non intellecta in euangelio ab ipsīs apostolis, notant hanc distributionē corporis Domini, quam nec ipsi sumentes, nec ipsi distribuentes intellexerāt: sed solus ipse Iesus. Sed reuera quotiescunq; comedimus et bibimus, ex uerbis Domini hoc facere in eius cōmemorationem iubemur. Hoc facite, ait, quotiescunq; sumitis, in meam commemorationem. Sic enim intelligi debet: Quotiescunq; sumitis cibum aut potum, hoc facite in meam commemorationem: præmittite mihi primitias cibi & potus, ut accipiatis uitam in uobis. Sed fuit opere precium obedire, quū à solo sacerdote debuerit ad hanc diem confici, donec aperta porta omnes sponte possint sibi benedicta, & in finem unionis cum corpore sibi præparata desumere. Fiet tunc ut quotidie sumatur, secundum Augustini & aliorum concilium. Desument itaq; in finem usq; mundi quum uolent, quod iam est in uniuerso hoc nomine benedictum à Iesu, ita benedictionis uim distribuite, ut non minus apponant suam substantiam nostræ, cibi terræ nouæ, quàm nostri, pane uinoq; constantes. Panis enim & uinum apud Iesum est, quicquid loco illorum est.

DE ADMIRABILI VIRTUTE

mysterij quartæ natiuitatis.

QUū nil admirabilius Deus in corruptibili natura q̃ uitā fecerit, certissimum est cōseruatione & instauratione eius nil posse admirabilius uideri.

Quum

Quum autem constet, aut mundum esse frustra crea-
 tum, & à nulla causa regi, aut præstantissimi finis gra-
 tia proflare, uidelicet ut in æternum apud Deum æ-
 ternum, in intellectu humano, suo composito defe-
 cato uestito, seruetur & uiuat: necesse est, ut uita in
 singulorum hominum morte deperdita, restitatur.
 Certissimum est enim in naturæ beneficium, & non
 in dispendium, esse omnia creata: quæ si non maio-
 rem felicitàtem consequerentur, quàm quæ hic ui-
 detur, nec aliud quàm istas præclaras misérias homi-
 ni omnium imperatori in præsentí adferrent, pro-
 culdubio infelicitissimū omniū creaturarū hominem
 cōstituerēt. Cōstat, omnes homines mori. Aut resur-
 gere, aut frustra omnia facta esse, opus est. Quū om-
 nia sint ab infinita potētia et sapiētia facta, necesse est
 hominē absolutē ad uitā æternā esse institutū, siue si-
 ne morte, siue ex morte ad uitā. Inde à Christianis, Is-
 maelitis & Iudeis creditur resurrectio. Sed quū à cor-
 ruptibilibus ad hanc diem orti, educati & seruati, nō
 potuerimus absconditæ in nobis mediatoris substan-
 tiæ seruare consortium: opus est, quum uitam rece-
 perimus ad immortalitatem, aliunde eius durationē
 quàm à corruptibilibus dependere, & peti. Nisi itaq;
 actu singulī homines in uitam æternam traducendī,
 comederint carnem Iesu Christi actu, & biberint e-
 ius sanguinem actu, non habebūt uitam in se, uitam
 inquam æternam. Nam ista corruptibilis, sine ulla fi-
 de aut spe in Iesum, etiam à perditissimis habet. Vn-
 de necesse est illa uerba intelligi de alia uita, quàm de
 præsentí, quæ ipsa sit restituta, nulloq; alio modo in æ-
 ternum durare potest, q̃ per cibi immortalis & incor-
 ruptibilis

ruptibilis esum & potum. Licet itaq; sanctorū mentes in Christo aut paradiso terrestri, ut aiunt Iudæi, dormire & beari dicantur, tamen absolute sibi sensibilem in se & per se beatitudinē recipere nō possunt, nisi repetito corpore restituto, in cuius contubernio uitam illam recipiant, quę non nisi per carnem & sanguinem uiuificum, quotidie sapius in ecclesia inferiori sumptum, poterunt habere uitam æternam. Prima itaque & admirabilis uirtus Christi, in hac sua natiuitate substantifica, et accidentibus omnino destituta est, quod assiduo esu uitam dat immortalem, primo in anima, deinde in corpore, postremò toti composito ex utroq; ut quarto omnium finis uniatur bonitati æternæ, in quā creata est tota natura, nostræ soli gratia. Nullo alio modo possunt intelligi supradicta uerba Christi: licet ab interpretib. sint ob ignorantiam conditionis suscitatorum aliter contorta. De uita enim præsentī non dicere, clarum est: quia perinde & qui comedunt, & qui non comedunt, moriuntur, tam spiritualiter quàm sacramentaliter comedendo. Quare necesse est intelligere de uita per resurrectionem restituta, quæ non nisi subministratio-
ne uitæ æternæ, in ea carne & sanguine delitescētis, potest haberi. Hoc admirabile mysterium Dauid in nubis ענני hau, Psalmo 1.72. notat his uerbis: Erit buccella frumenti in terra, in capite montium, commouebit quasi libanus fructus eius, & pullulabunt de ciuitate sicut herba terræ. Quod autem intelligatur de pane sacramentali & naturæ instauratore, secundum sententiā omnium interpretum uetustorum סעדא Seudah bonum summum huius uitæ ponentium, patet textu Thargumi, sic dicentis: Et erit substantię di-

t uinæ

uine panis in terra, in capite montiũ, cõcitabit sicut li-
 banus fructus eius, & germinabũt de ciuitate Ierusa-
 lem sicut fœnum terræ. Sensus huius uersus est: quan-
 do tota die benedicetur ipsi Messia, erit placenta fru-
 mēti, in qua latet substantifica immortalitas, in terra
 nostra humana: cuius gratia sunt omnes terræ. & nō
 solum erit in terra nostra dante tunc fructum suum:
 sed erit in summis mōtium, ita ut ne diuinitatis qui-
 dem mons altissimus sit excelsior, quia in eo etiā i-
 psa diuinitas delitescit mysterio, & mouebit fructus
 eius sicut Libanus. Sicut enim mons altissimus & ce-
 leberrius in terra sancta, unde cursus Iordanis flu-
 uij, & maxime cedri procedunt, est Libanus, in typũ
 diuinitatis positus ab omnibus 72. senibus, sic expo-
 nentibus ut à Mose acceperunt: sicut, inquam, ille
 Libanus diuinitatis per Christum operās cõcutit to-
 tam naturam ad uitam, ita ut demum per se ipsa mo-
 ueatur: sic fructus huius buccellæ frumenti faciet, ut
 turgescat, & per se ad immortalitatē tota natura hu-
 mana moueatur, suumq; finem possit consequi. Pul-
 lulabunt uerò de ciuitate Ierusalem, id est de ecclesie
 gremio, & unitate in sacra mysteria per fidem conspi-
 rante, sicut herba terræ. Sicut enim terra nostra, ex
 qua nos secundum meliorem partem nostri sumus:
 id est Christus, ex quo omnis natura humana, nos in-
 star herbæ, in hac tertia die geneseos fecit, qui ipse
 est herba uniuersi greges cibans: sic & ipse panis sub-
 stantificus faciet, ut de gremio ecclesiæ procedant su-
 scitati & restituti in abundantia mirabili, qui erũt om-
 nes filij Dei: in quibus uerbum caro fiet, & habitabit
 in nobis. Nam qui eum panem recipiunt, qui dat ui-
 tam mundo, non amplius ex sanguinibus, aut ex uo-
 luntate

luntate carnis, aut ex uoluntate uiri, sed ex Deo nati
 reuera sunt, eo quòd uerbum caro sic fit. Et ideo ui-
 demus naturæ in Deum sperantis gloriam, quasi ip-
 sius unigeniti: quia, quando apparebit esse uita no-
 stra, tunc cum illo apparebimus in gloria. Si enim de-
 dit nobis filium, omnia dedit nobis cum eo. Virtus
 primaria hæc est, quod fundat nouam uitam, tam in
 anima quàm in corpore: demum frequẽtando, sicut
 cibus corporis acquiritur per eandem natiuitatẽ im-
 mortalitas, post illam autem deitas: & sic fiunt ex i-
 psa omnia quæ nobis erant impossibilia, sicut est per-
 fecta dilectio Dei & proximi, quam opus est in uia
 & nõ in patria cõpleri per huius incorporationis uir-
 tutẽ, quæ ad hanc diẽ non potuit suum finem conse-
 qui, eo quòd corpus adhuc erat morti obnoxium. Nec
 enim potuit fieri aliter absoluta redemptio, aut medi-
 cinæ acceptio, quàm erat facta preparatio: sicut una
 etate sub Christi põtificatu in umbra Melchisedeci e-
 xacto preparata est anima, sequenti aut atate corpus:
 sic primo aduentu medicari animæ tantũ leſus debu-
 it, donec ueniret tempus corporis medendi. Semper
 quidẽ in Christo fuit illa uolũtas & tẽpus, sed in no-
 bis nondũ potuit esse. Ideo uirtus illa ineffabilis tẽpe-
 rata est secundũ etates, ita ut tãto magis creuerit, quã
 to magis potuimus sustinere. Vnde tam admirabilis
 nũc infundit̃ in homines hodie uirtus Christi p hãc
 natiuitatẽ, ut plus uno die immutationis sit futurum
 in homine, q̃ mille centũ aut decẽ annis in lege natu-
 re, scripturę, aut gratiæ. Sũmis enim morbis qui sunt
 in carne, summa remediã adhiberi opus est. Vehe-
 mẽtia uerò uirtutis in sacris rebus, Deoq; dicatis, &
 nomine Dei fieri solitis, arguit̃ ex ira Caini in Hebel:

Ex ultione Corah, Dan, & Abiram: ex poenitentia
 Mariæ, ex uisione arcæ in regressu à captiuitate Pale-
 stina, in ultione Hosie sacra attrectantis. Sed patet in
 principio Christianismi, ubi statim pro magnitudine
 odij aut peccati in Deum aut fratrem, cum commu-
 nione intrabat mors, aut morbus, ultor contemptus
 diuini, & uiolata charitatis. Hac de re dicebat an-
 tiquitas 72. senum auditorum Mosis, esse duos ma-
 gnos pisces Leviatan, masculum & foeminam, sed o-
 pus fuisse refrigerare aut castrare eam foeminam, ne
 alioqui euerteret mundū. Duo pisces sunt unus Chri-
 stus in aduentu patenti primo masculus, in latenti se-
 cundo foemina: sed tam ardenti calore foemina in sa-
 cramenti mysterio, ut nisi suam refrigerasset uirtutē
 Iesus, illa uirtus omnes combussisset. In impios enim
 post buccellam intrat hactenus satanas. Et propterea
 multi dormiunt, alij autem sunt infirmi, etiam corpo-
 re: ut intelligatur, ad corpus etiam suo actu maxi-
 mē pertinere, tanquam ingentis febris ignis acciden-
 tarius. Multi uisi sunt ex solo cibo eucharistiæ in mul-
 tum tempus uixisse. Nunc itaq; sensim illius uim in-
 fundi opus est in uniuersum humanę naturę corpus,
 postquā benedixit toti naturæ humanæ Iesus, ut ad
 istas nuptias ueniret, in quibus uinum diuinitatis fit
 ex aquis popularibus: modò obediēdo ecclesiæ, Ma-
 riæ eius matri, uniuersi homines faciant quæcunque
 dixerit illis Iesus. Satis enim est illius imperio, imple-
 re hydrias sex ætatum aqua misericordiæ, ut adsit ille
 diuinus ignis, & rubescant in uinum. In hoc tertiæ
 diei fine ista facta sunt. Facient uerò hæ aquæ, ut fer-
 rum natet, et mergatur lignum: atq; adeo ut instar Pe-
 tri, quarta uigilia omnes super aquas cum Petro am-
 bulemus.

bulemus. Quas dotes enim Christus patens in cœlo habet, easdem ipse latens suis seruis daturus est, ita ut quicquid perfectionum animæ & corporis expectamus in uita beata, illas non nisi per sacramenti huius mysteriū frequentatissimum accipiamus, ad quā rem cœlitus & solitū est in una terræ superficie congreganda ecclesia, omnium creaturarum rationabilium expectantiū lesū in salutem. Nam qui primò aduentu uenit initiandis magis quàm cæteris, in secundo isto uenit omnib. aliquid auxiliij diuini aut humani sperare potentibus.

DE CHRISTI DILATATIONE IN VNI-

*uerso futura, per hanc sacrosanctam natiuitatē,
sicut est ab initio.*

OMnes homines seu initiati seu non initiati sub uero cultu fuerint, tamen facere unā ecclesiā opus est, saltem in hoc quòd omnes eodem modo credunt, intelligunt, aut expetunt. Nam mente omnino conuenire per æquiualentiam, nulli dubium est. Quis enim ad hoc, ut summum bonum, licet incognitum, consequatur, non cupit sibi diuinitus media suppediari, quibus compendiosissimè in illum finem qui expetitur, deueniat? Non aliū de fit ut satagant per hæc corruptibilia summum honorem, uoluptatem, diuitias consequi mortales, q̃ quia aut istis aut meliorib. bonis uellent sibi gloriam, delicias et potentiam esse immortalitati coniunctas. In principijs itaq̃ omnes conuenimus. Sed ignorantia mediōrū adueri naturā peruenire nō possumus: aut quod initiati faciūt, trāsfugiēdo, agnita ueritati factis subscribere nolumus. Maioribus omnes de rebus humanis & diuinis credimus: perinde in speciali atq̃ cōmuni ecclesia. unde

t. 3. fides.

fides est ubiuis sciēdi principiū. Nam naturaliter per
 inde atq; supernaturaliter uerū est hoc: Nisi credide-
 ritis, nō intelligētis. Quæ sunt in intellectu, omnib.
 sunt communia. Nam dux ratio semper uniformis in
 omnibus adultis esse solet: unā uerò & credunt & in-
 telligūt homines in adulta etate. Licet enim per disci-
 plinas & scientiā acquisitā ratio sensim in nobis obo-
 riat, tamē in tāta obscuritate aut uasiciēs, aut ueritas
 religionis semper fuit, ut ubiuis gentiū fuerit semper
 iustissimū, etiā doctissimos in religione deferre maio-
 rum suorū autoritati, donec insigni mutatione unā
 cum posteris parētes ab una persuasione in aliā trāse-
 ant. Hæc autē uehementia nascitur aut uictis animis
 per diuina facinora, aut edomatis per tyrannides cor-
 poribus, aut utroq; modo. Per diuina facinora solus
 cum suis membris Iesus uicit miraculis, in paupertate,
 dolore, & probro clarior, quā omnes unā poten-
 tia mundi cum delicijs, diuitijs, & gloria. Falsæ per-
 suasiones terrore mortis, aut admiratione uirtutis in-
 troductæ sunt. Moses utroq; modo docuit, suos co-
 gēs uirtutibus, alienos autē bellis & cædibus. Quū di-
 co uirtutibus docuisse suos Mosē, intelligo miracu-
 lis, quib. animus uincitur. nam nō poterat alioqui ue-
 ra docuisse, nec esse Dei profeta, nisi uictis suorum
 animis, illos promouere cepisset. Sed de intellectu et
 fide unā iunctis satis. In principijs omnes cōueniūt,
 sed modo differunt. Quod omnes homines bonum
 appetant, id adeo uerum est, ut non soli homines, sed
 omnia creata cum illis natura duce, hoc ipsum faciāt.
 Quū bonū appetant, etiā omnia mediā ad bonū ap-
 petere, clarū est. Quare quicquid est inter homines
 differentia, illud in sola ignorātia, aut in rei cognitæ
 diffi-

difficultate est positū. Si enim omnes uerum illud & summū bonū quod appetūt, cognoscerent: nisi illos media ad illud cōsequendū prepedirēt, proculdubio celerrimē in illud ferrent. Quū autem ignorātia uera nulli (nisi recusanti cognita fateri) debeat esse fraudi aut damnationi: sequit, ut quod ad principia ista explicita uel implicita attinet, sit totū genus humanum ad hanc diem par, & hominī Deo omniū parēti, omnemq; hominē tam intra q̄ extra ecclesiā specialē illuminanti acceptabile. Nam quis esset parēs, qui de ignorātia uera filiū damnaret? Opus est itaq; ut latēs Iesus in toto orbe, singulis tēporibus, omnib. in locis & gentibus, apud singulos homines, adsit in eo desiderio bona cōsequendi, quod ipsa sequit creatura. Sic ergo latens in anima singulorū est Iesus, sicut salus uera ab ipsa expetitur, licet nec sciat quā sit ipsa, nec quo uero modo haberi debeat. Iam autem uisum est, quod à creatione mundi in omnium corporum, nedum in humani generis essentia, deliteat. Quid igitur magis habet ecclesia specialis? Multa. Primum clauēs uitæ, hæc enim dantur ecclesiæ communi, propterea quia sunt prius in speciali dispensata. Sunt in ea eloquia Dei, sunt sacramenta, sunt sancti uiri manifesti: est certitudo & ueritas non tantum latens, sed & patens. In communi autem ecclesia, est latens per solam æquiualentiam ueritas, quum in speciali sit per æquiualentiam & eminentiam simul: unde magis propriē pertinet ad Christum specialis, magis ad diuinitatem communis ecclesia. Sed quum unum sint Deus & homo in Christo, ideo & gentiles & Israelitæ unum fiant oportet: ut sicut in Cain & Hebel, in Abrahā & Babylonijs,

in

in Ismael & Isaac, in Iacob & Aedō, atq; in cæteris impijs fratrib. mutuò à pijs separatīs ab unione fuit separatio: sic tandē in unū ipsi sub uno reintegrent Deo. Superest itaq; secundum consecrationem nostram, ut sicut ecclesia specialis æquiuallenter & eminenter habet sacra Christi mysteria: sic etiā in toto orbe communis accipiat, ut sicut nec lumine mentis, nec substantia mentis & corporis unquā illi defuit Iesus, licet nedum sit illi cognitus, sic nec illi etiā desit panis substantifici & ad immortalitatem transferentis esus. Nam sicut in quauis ignorantia positos nunq̃ uoluit perfectione animæ & corporis destituere Iesus, sed in omnibus utroq; modo præsens est, multo magis cupit in omnibus ad reuelationem gentium renasci in gloriam plebis suæ Israel. Sic enim omnia sacramenta assidue confert Iesus. Nam in omni gente qui facit bonum, hic acceptus est illi, siue adsit siue non adsit rerum sacrarum in cultu eminentia. Latissimè enim iam à peccato commissio, patuit et cordis circumcisio, & fluminis baptisimus. Nisi & illis, & hoc modo, suæ adesset naturæ egēti, quū ipse uelit, possit & sciat, ab ingratitudine nullo modo uindictari posset, ne dicā ab impietate. Quum itaq; sit opus ut sese manifestet, et ubiuis distendat sicuti est, & omnia creata replet, opus est ut faciat eodem modo in creatione, redemptione, & unione, siue sanctorum mysteriorū participatione. Iam uerò ex ijs quæ sunt trāsacta, patet, quod diutissimè, imò ab æterno, imò sine ullo termino comprehensibili, Deus sua uoluntate per æquiuallentiā mundū in se omnino habuit, quū nondū in se subsisteret, tantum abest ut sentiret uim infinitæ Dei in se agētis. Nam etsi sensissent omnia, nil tamen
potu-

potuisset cōprehendere. Ex illa æterna æquiualentia
mūdi tandem opus fuit in Christo tanq̃ in posteriori
Dei parte, poni omnia, per eminentiā, etiam anteq̃
ulla res sui sensum haberet. Sic ex semine patris æter-
no, posito in utero matris sibi unite, binam generatio-
nem in Christo omnium matrīce accipere uniuersa,
antequā ullum sui sensum habuissent. Accessit demū
omnium manifestatio potentialis in cooperatoribus
angelis, substantijs ue separatis, qui potentialiter tam
in superiori quā in inferiori materiæ parte, in cœlo ui-
delicet atq̃ elementis agerent, & in potentia ue stigia
rerum imprimerent, quæ actio etiam ipsis rebus non-
dum esse reale habentibus, non nisi à tergo uideri po-
tuit. Sic quodāmodo terna actione, innumerabilibus
temporibus exacta, antequā ullum esse reale ex mate-
riæ primæ massa prodiret, omnia creata suā essentiam
acceperūt: & sic esse latens in Deo Christo & angelo,
acceptū in se demū manifestauerunt. Nisi sic mundus
fuisset cōditus, & diutissimè sine ullo sensu diuinas il-
las potentias in se habuisset, aliter secundū ordines ad
hanc diem cognitos, creari nō potuisset. In hoc est ma-
ximū scripturæ sacrę secretū. Quare mater Ribca ma-
gis amabat Iacob, ita ut eius astu præripuerit ei be-
nedictionē, Isaac aut magis diligebat Aedomæū. Sic
enim sunt diuisæ unitissimæ illæ uoluntates, quæ sunt
duæ in carne una: & nō sunt iam duo, sed una caro.
Iam dixi sapientiā creatā, id est, Iesum ipsum, esse ipsi
patri instar cōiugis, in cuius utero seminauit totā crea-
turam mūdi: & ideo spectalē ecclesiam magis specta-
re ad Christum, cōmunē uerò & gentilem ad Deum.
Nam nō est dubium quin sit secundū rationē æternā,
ut primogeniti sint hæredes. Mascula diuinitas im-

mobilis magis diligit primogenitū et naturam ipsam
 cōmunem, licet peccarit, quū tamen natura & gratia
 sint natæ ex eodē utero. Nam natura est magis secun-
 dum æternitatē, gratia uerò secundū distinctionē &
 priuilegiū. Ideo Ribca magis amat quę sunt gratię, &
 ideo surreptitijs uestibus Esau ornat Iacobū ad præ-
 ripiendam benedictionē. Inde fit ut specialis ecclesia
 sit Christi proprię. Sed ueniet tempus, postquā ter be-
 nedictionem præreptam petiuit Esau, ut excutiat fra-
 tris iugū de ceruicibus suis, recuperetq; pinguedinē
 terræ, & rore coeli desuper in abundantia frumenti et
 uini facientis uirgines, & sic duorū deferentiū erit per
 benedictionis identitatem summa concordia, ut sicut
 in unū coniuncti fuerāt in Adamo primo, sic in idem
 redeant per secundū. Durante quidem hac separatio-
 nis iniquitate, iam per quinque dies geneseos cum dimi-
 dio, id est, circa quinquies mille & quingētos annos,
 opus fuit, ut semper per delitescentiā, quos elegit in
 specialem ecclesiam Christus uocaret, diu antequā un-
 quā se uocari sentirēt. Fides enim est donū Dei. Nec
 uenit quisq; nisi pater illum traxerit. Trahuntur autē
 credētes spirītu patris, in spirītū filij. Nouę enim actio-
 nes non cōpetunt Deo; qualibus tamen regi mundū,
 & excitari piorū mentes, non est dubiū. Per se enim
 nemo ad maius assurgit bonū, qui minus ex se nō ha-
 bet. Filius quidē ille est qui in patris spirītu trahit, oēs
 illuminando, sed illos in cōmuni, et patris propria ec-
 clesia reliquit; alios autē in specialē traxit, pro suę uolū-
 tatis decreto, anteq; quicq; boni uel mali fecerint. Nō
 qd ullum suū filiū reprobet à domestico officio, sed fi-
 lios ecclesię specialis uult tanq; primarios in familia-
 ritate, & penetralibus aule, instar cordis, capitis, geni-
 taliū,

taliū, et primariarū partiū agere: cōmunis autē ecclesię
 mēbra, quę sunt instar Ismaelis, filiorū concubinarū,
 et Esau reprobant, nō ad poenā æternam, absit: (sunt
 enim semen fidelīū, & sine sua culpa sic nati) sed ut ue
 luti agricolę & dominij habitatores, secundariō, gra
 tias latenter easdem recipiant, quas & membra dele
 cta. Hoc interest, quod illa primaria membra debent
 initiari, ut pro se, et pro alijs recipiant: sicut cor totam
 uitam, cerebrum totum sensum & motū in se recipit,
 ut digerat et diffundat. Licet itaq; membra exteriora,
 & a uitalibus remotiora non diffundant alijs uitam
 perinde ut accipiunt, non tamen sunt minus in corpo
 ris ornatu & necessitate, quā primaria. Illorum re
 probatio itaque illis non nocet, nisi in hoc, quod non
 sunt dispensatoria, sicut & primaria. Quos itaq; uult
 Deus, hoc modo emollit: & quos uult, indurat, aut re
 probat. Iure enim belli & gentiū, pro suę gētis utilita
 te (quū esset maxima copīa pręstigiatorū, ita ut de ue
 ris miraculis tunc posset ambigi) licuit nō minus Fa
 raoni, iure pertinacię in populū electū uti, quā Is
 raelitis in auitas Cananæorū possessiones inuolare, il
 losq; de medio tollere. Propterea illius obduratio, si
 cut et Esauina, non est ad damnationē, sed ad specialis
 ecclesię carentiā. Hinc in auditorio Moysis per os 72.
 Senum traditū est, ipsum Faraonē instante morte, esse
 ad Deū conuersum, & positū in exemplū resipiscen
 tium. Pręcurrisse itaq; oportuit Deū Christū & ange
 los, nō solū ad naturę cōditionē, sed ad gratię, in quos
 uoluit gratia et spīritus patris collationē, ut quē uellet
 ad specialē ecclesiā uocare Deus, ille uocaretur: quem
 uellet in cōmuni relinquere, ille reprobatus diceret.
 Sicut enim unus & idē Christus ordinat ubiuis gētiū,

ut sint aliqui electi ad regimen aliorum, alij autē tan-
quā uasa cōtumeliæ, sint ab eodem figulo nostri facta
ut sint subditi & callones, quū tamē sint uasa honestis
utiliora, & quib. minus careas. Eodem modo facit de
mēbris specialis & cōmunis ecclesiæ. Electi enim ac-
cipiunt ut diffundāt, reprobi autē ut sibi tantū habeāt.
Et in hac re nullus est qui respondeat Deo, quia in se-
creto eius est, qd quæ sunt cōtemptibilia in nobis,
ijs abundantiorē honorē decernit. Infirma enim mū-
di hoc modo elegit. Ideo sic resoluit quæstio: Si Deus
pro nobis, quis cōtra nos? Atqui quū oēs uelit saluos
fieri, quin sit pro omnib. nobis, dubiū non est. Ideo si
nō satagimus uolentes facere certā nostrā uocationē
per bona opera, ut simus cōformes imaginī filij eius,
nos assidue laboribus elementorū, rerūq. iniurijs, bel-
lo, fame, pesteq. excoquit, & sæpē multoq. magis in
speciali q̄ in cōmuni ecclesia. Interitus enim hic est, in
quē sunt preparata uasa ire, quos tulit in multa patiē-
tia Deus per Christū, ut olim patefacta ueritate osten-
deret, uasā misericordiæ preparata in gloriā. Non so-
lum aut in hoc Iesus omnib. affulgēs, misertusq. om-
niū, qui peccādo nescierūt qd facerent, uoluit suā mi-
sericordiā paruam & cōmunē ostendere, q̄ ex massa
deperdita quasdā partes seligeret, & quasdā dimitte-
ret in ordine & miseria massæ (nā socios habet in hoc
quotuis tyrannos, qui ne solī agerēt, multis uitā dede-
re hostibus in famulatū ascitis) sed magnā & inuinci-
bilem in hoc suam misericordiā maximē uult manife-
stare, qd totam massam confractā & dissipatā uult in
integrū restituere, in q̄ facinore infinities infinita sua
uidebit misericordia. Et hoc est secretū interpretatio-
nis loci illius: Si fuerint filij Israel tanq. arena maris in
electio-

ellectione, etiam licet sint in magna copia, tamen reli-
 quia illa quae abessent, saluae fient. Nam alioqui quum
 essent in mari duae naues, una dilecti discipuli, & alia
 Petri, non fuisset ingressus Iesus primo in nauem Petri, et
 fecisset illum primo piscari, & magnam illam copiam piscium
 prendere, sed cognatos; uerum uult tantum, ut cognati
 ueniant ad multitudinem captam trahendam, ita ut ambe-
 duae naues, tam in gratia quam in natura impleantur. Omni-
 bus & singulis seruauit semen suscitatorum Iesus. nam
 alioqui omnes sumus instar Gomorrhae, naturae peruer-
 sores. Verificari opus est Ismaelis canonem, quo in
 Mahometo ait: Modo omnes credant in Iesum filium Ma-
 riae ante diem ultimi iudicii, erit super eos testis, id est,
 saluator. Nam in libertate omnes actu reponat oportet,
 quotquot diabolus in seruitute prius damnatos quam na-
 tos induxerat, & inde in aeternarum poenarum loca traxe-
 rat. Ideo omnes creauit, & illuminauit etiam inscios Iesus,
 in omnibus, secundum animam & corpus praesens, ut quum
 uentum esset ad tempora refrigerii, in quo omnia natu-
 rae tormenta sensim extingui opus est, ipse per sacro-
 sancta mysteria in omnibus, & singulis ubiuis gentium
 inhabitans, eo modo quo iam supra in natura & gra-
 tia fecit, id est, ex insperato et latenter, diu antequam co-
 gnoscatur diuersare, & cibo aeternitatis animas primo,
 demum & corpora reficeret. Sicut ergo omnes, nullo
 excepto, creauit, & omnes nullo excepto reformauit siue
 illuminauit, sic omnes nullo excepto sibi in substantia im-
 mortali associet, necesse est. Hac necessitate ipse me
 impulit, a quo statim recreationem uniuersi mihi signi-
 ficauit, ut illius sacrosanctum corpus omnibus, & singu-
 lis quotidie in consecratione et comunione ad destru-
 ctionem actualem mortis & peccati designare & distri-

buerem, curarēq; ut quicumq; de manu mea illū an-
 gēlorum cibū accipit, nomine totius creaturæ in Iesum
 quouis modo sperātis hoc faciat. Sic enim me docuit,
 debere illas oues adduci in hoc ouile, quæ de illo ante
 non erant, ut sit unū ouile & unus pastor, qui non so-
 lum uirga, sed cibo præstantissimo illas pascat in æter-
 num, & transiens illis ministret. Solus enim ille filius
 perditionis diabolus, qui ante materialium distinctio-
 nem leuabat contra Christum calcaneum, quicq; unā
 cū suis laruis & spectris erit instar unius duodecimæ
 partis creaturæ rationalis, peribit: sed tamen non sine
 participatione sacramenti, etiam ipsis undecim bonis
 partibus æquali. Nam nullos illorū quos dedit Chri-
 sto pater, præter illum in typo Iudæ, periit. Nec enim
 quisq; in posterum illas de manu illius rapiet. Licet e-
 nim eo capto fugerūt, quos tamen dedit illi pater non
 perdidit ex eis quenq;, præter illū qui diabolus et non
 amplius homo erat. Inde factum est, ut ab incarnatis
 diabolis, Symonisq; Samaritani sectatoribus, in uene-
 ratione sint habitī apud Ofitas impij in scriptura posi-
 ti. Sed ante alios, ipsum serpentem, Cainum et Iudam
 sunt & honore & cultu prosequuti, infame larvarum
 genus. Vnde nō immeritō profetica illius sancti uox
 fuit, quum Marcione conspecto dixit: Agnosco pri-
 mogenitum satanę. Nam quis diabolus magis blasse-
 mus esse potuisset Symone, Marco, Marcione, Va-
 lentino, et similibus: uix potest cogitari. Quum enim
 in spiritu et idolis periisset satanas, respirauit in carne.
 Sed hæc de Iuda & affectis dici oportuit, quia cæteris
 omnibus gratia & cōmunio profuerit, quæ illos æter-
 nis addicet supplicijs, tanq; satanæ angelos. Ne uerō
 possint, qđ hactenus sunt soliti, inculpate Christū, qđ
 illos

illos antè damnatos quàm natos sub iustitiæ legibus
semper habuerit (diabolus enim in carne nil aliud quàm
excusator sui, & aliorum accusator est) omnes in liber-
tatem longe ipsa perditâ præstantiorem reducet: &
ideo nullo excepto, apud oēs uult sicut à principio dis-
fundi, in ea substantia quæ omnino accidentibus ca-
reat, ad cuius similitudinem ars distillatoria in mate-
rialibus proximè accedit, & ideo in minima quãtita-
te maxima uirtus latet. Hoc uerò adiungere uolo, ad
impietatem reuellendam, quæ cum uideat arte acqui-
ri rebus purè naturalibus maximum pondus et uires,
tamè ambigit uoluntatis humane Deo frangere, si pos-
sit hoc ipsum in summa rerum omnium, sic uolente
Deo, fieri. Sed assidue in nobis, natura decoctionis so-
la agente, fit id ipsum de cibis materialibus seligendo
partem aptam, alioqui omnino per sensum incõpre-
hensibilem: ut doceamur, multo esse facilius, secun-
dum primam substantiam sine materia purissimè agen-
tem, Deum hominem seipsum in uniuersum trans-
fundere, ad reficiendum concussam naturam.

DE VLTIMA VNIONE IN INFERIORIBVS.

Sicut nullum aliud modum suæ infinitudinis capien-
dæ, quatenus in uia potest homo, Deus nobis reli-
quit, quàm ut posito ubiuis centro cuiuscunque perfe-
ctionis, aut aliquarum, aut omnium unâ, demum in in-
finitum extendi spheram super illud centrū fundatam in-
telligamus: sic ad nullam aliam perfectionem, in uia,
maiores, uult nos deduci Deus, quàm uel secundum
spiritum illi maximè simus conformes, totius naturæ
infinitatem in unum centrum uniendo. Sed quum si-
mile non possit nisi à simili fieri (nam dissipatum non
unit, ignis non frigefacit actu) opus est in primis
maxi-

maximè unitum esse quod maximè uniat cetera. Nisi enim astringendo sese, potentissimè sese recolligat, id est, assidue in se reflectatur, fieri nō potest ut unq̃ cetera uniat. Naturaliter uerò uidemus, quæ pars in nobis est præstantissima, maximè diffundi, & ab unione maximè differre, quum animum nostrum à centro in circumferentiā, aut à quouis loco in quemuis aliū in momento ferri, instar luminis, cernimus. Quum autem simus ad similitudinē Dei, qui nos creauit, in æternū uitam exacturi: necesse est, sicut patris æterni unitas infinita omnib; dedit principium, ad centrum ex circumferentiā omnia sine motu trahēs, sicut omnia eodē quiescētī motu à cētro in circumferentiā dilatat, & unit dilationē et unionē seu adstrictionē unā: sic etiā opus est, primò nos ad nostri centrum omnia unire creata, demū eadem latissimè sparsa dilatare, postremò unā duo illa extrema suo medio coarctare in cōpositū deducendo, ut sit in nobis æterna trinitas à posteriori, sicut in Deo ab æterno est. Ad hoc enim sumus creati, ut simus cōformes Deo. Sed quū simus maximè distātes, ut qui sumus in anima dissipatissimi, corpore unitissimi & miseri, cōposito utriusq; omnino differētes (nā caro cōcupiscit aduersus spīritū, & cōtrā) opus est quadā uirtute omnipotētī, q̃ nos à cōtrario in cōtrariū deducat. Nam quū sit Deus quouis motu immobilis, multo maximè erraret, qui eius substantiam cōstringi aut dilatari assereret. A Deo ergo immediatè uniuersa in esse reale deduci nō possūt, potissimū materialia, quia nō nisi unione aut arctatione, cōstrictionē uē & dilatatione cogunt & agūt. Vnde quū sit opus ad deducēda in esse materialia mediatore unico, deo unito, q̃ actu nomine uniuersi cōstringat & dilatet, seipsum primò,

primò, pro arbitrio: demū cætera omnia, in se omnino impotentia: multo maximè ad uiolandum hunc peruersæ naturæ ordinem in nobis, opus est ut ille omnibus modis possibilibus adsit. Satagit quadam plus satis cupidine humanū genus omnia ad se unire, cum cupit fama, delicijs, diuitijs in honesto iucundo utriq; positis, maximè res creatas ad se unum, quisq; deuolui: sed ideo nunquam potuit ista unio durare, quia nec bonum principium, nec finis bonus usquam ut debuit, fuit, nisi in ueris Dei seruis. Nec enim in se recollecti, & sese cōcutientes, quā sint nihili, usquam expetiuerunt mortales hanc unionem: aut sic expetitam, postquam sunt consequuti, nec in laudem Dei, nec in utilitatem proximi contulerunt. Vt itaque sit secundum naturæ appetitum æternitas possessionis uniuersi in nobis firmiter unita, dissipatissimam gloriæq; & fumis obnoxiosissimam nostri partem, animam uidelicet, quæ non sapit ea quæ Dei sunt, ita recolligamus & in arctum reducamus oportet, ut planè in se adnihilata, solo spiritu uiuat. Hoc est rationis humanæ, & euangelij basis. Nam mori et animā ponere, instarq; grani in terram cadere, nil aliud est, q̃ seipsum concutere, nec se querere extrā, & nemini magis de sua miseria quā sibiipsi credere, seseq; spiritualiter ad suum, non effendi per se, principium reducere. Ad hunc itaq; effectum, qui naturæ ad hanc diem in nobis cognitæ ex diametro repugnat, consequendum, opus est principio omnipotentissimo, quodq; sit maximè tale, quale facere debet, cuius non solum uerbis, gratia, & naturali substantia ita immutemur, sed assidua innouatæ ipsius substantiæ defecatæ incorporatione robaremur. Verbo eius in

ius in lumine naturali aut supernaturali posito, nunquam certe caruit mūdus. Deus enim illis reuelauit in communi, sicut in speciali ecclesia. Gratiā non minus quā uerbum dedit omnibus similiter. Per eum in anima et corpore subsistimus. Quare innouata in nobis substantia opus est, quæ assidua applicatione sui nos renouet, & in nobis nos adnihilat. Hoc est quare sui corporis sacramentum, in sanguine patenti & corpore latenti, siue per cōcomitantiam existenti, ut loquuntur scholæ, uocat Christus nouum, id est innouans, non tunc, sed quū illud uinum bibet nobiscum in hoc regno Dei. Sic erit summa nouitas, ut homo qui ad hāc diem usq; ad cœlos stultitia pergebat, uix se dignum iudicet, qui miserum esse in cœtro uniuersi arctatum, conseruet. Sic proprius peribit amor. Sic per substantiam absconditam illius solius, qui seipsum exinaniuit in similitudinem hominum factus, & habitu inuētus ut homo est, quum solus sit potēs hoc facere, accipiemus uirtutem in nosmetipsos insurgendi, & facinus diuino æquale in nobis exequendi. Qui enim seipsum uicit, Deo est similis. Solus autem unus ille Deo similis Iesus seipsum nostro nomine uicit, ut omnia possemus in eo qui nos confortat, suæ substantiæ cibo quotidiano. Hanc autem cōstrictionem esse necessariam unicuique creaturæ rationali, priusquam uniatur perfectissimæ unioni Deo, colligimus ex ordine rerū inferiorū. Nam nullus filius nascit, nullus famulus seruus aut cliens in familia patris familiās prius in perfecta unioni esse dicit, q̃ de pprio arbitrio seipsum omnino seipso spoliauerit, ut per omnia patris familiæ uoluntas regnet in eo. Aboleri itaq; opus est spōte gloriam,

riam, uoluptatē, diuitias, in eo qui fit, aut est iuris alieni, ut omnia dño acgrat, & non sibi. Sic omnes qui usq; fuere homines, anteq; ad summā cū Deo unionē perueniāt, opus est ut sponte in perfectissimo arbitrio, sese gloria, uoluptate & diuitijs spoliēt, & ita in se arctēt, ut in eorū animę locū spiritus dñi intrās, tandē ad se unū qui solus est potēs, attrahat uniuersa in aternū in singulis permanfura, sicut in omnib. qā ipse est instar omniū, omnib. esse reddēs. Hic ille est Iesus, qui adduxit omnia creata ad Adam recreatum in sabbato, quum insufflasset in eo, & accepisset spiraculum uitæ. Iam à quo illum Deum inhabitantem in nobis perdidimus, nos ipsos semper extrā quæsiuimus, nec nos ideo reuera concussimus, quia nec substantiæ diuinæ ministratio, nec uirtus ad illā sustinendā aut capiendā aderat. Quāto magis uerò uniti erimus in nobis, tanto celerius omniū creaturarū ad nos deducedarū, et in aternū Deo p laudes representandarū multitudo, ad nos undiq; cōfluet. Hoc imperio coacta sunt omnia ante Adā, ut imponeret nomina: collecta sūt apud Noach, ut seruaret semē: fuere sub iecta sanctis, adeò ut ignis nō ureret illos: uerita sunt martyres, ita ut nec elemēta nec cōposita ab illis sequirēt in sanctos. Erat em̄ in omnib. sanctis iā à principio mūdi inhabitās Iesus, qui ita in paucis sui præsentiā uoluit demonstrare, ut tādē per suæ substantię repastinationē in nobis cū infinito lucro redderet singulis, qd illis diaboli perijt iniuria. Sic fiet ubiuis terrarū localis Deus pater, in sua imagine nobis ad hoc impssa, ut sicut maxime est et agit ubiuis locorū nūq; locatus, sic maxime locatus ubiuis locorum agat. Et sicut ad sui unionē uocat ea quæ nō sunt, tāq; ea quæ

sunt: sic & creatura rationalis ubiuis hoc ipsum agere potēs sit reuera Dei imitatrix, omnia in omnibus agens pro charitatis iure. Licet enim maximē actū sit Deus, tamen eo quod actū nusquam apparet, uoluit ut esset homo homini deus. Sic unus homo in se omnes habebit homines, & omnes unā homines solum unum habebunt. Sed prius unionē quā dissipationem habeant oportet, illamq; duplicē. Primam sui, per Christum exterius & de nouo ad suum figmentū uenientem: alteram, per Christū iam in nobis habitantem, ut ad nos quæ extra nos sunt attrahat. Et sic ex utraq; nascet tertia. Nam & nos, & res nobis per Christum unitas, opus est uniri ipsi Christo, soli in cœlum ascensuro. Prima nostrę animæ est, altera rerū omniū ad animā & corpus, tertia demum nostri & rerum omnium una ad Christum. Hæc est ratio, quare ita se ad nihilauit in passione Iesus, ut omnia, sic eleuatus à terra illuc ascendere non potente, traheret ad seipsum: & sic sensim longissimis seculis, non aduertentibus nobis, omnia ad se in animabus nostris suscitatis traheret, ut in eo unire, simile singulæ discerent tyrocinium. Sed renascentibus siue restitutis aut suscitatis opus est in secundo aduētū, qui nūc est, illum distribui, inconsumptibiliter & indiuisibiliter instar substantiæ, ut tunc faciamus unionem seu constrictionem in unum, quando iam ille facit sui distributionem. Sicut ergo iam per mille quingentos annos suscitans animas decollatorū propter nomen suum, uniuert sibi uniuersi animos: sic opus est ut singuli qui in eo fuere, uirtute sparsi sanguinis reuniti, illud ipsum de singulis naturæ humanæ indiuiduis faciant, quod uiderunt illum facientem. Sicut enim
omnia

omnia faciebat, secundum quod in infinitate (cuius solus capax est) uiderat patrem facientem: sic eius ecclesiæ membra singula uera & humana, opus est erga singulos fratres facere, quæ ipsum omnium nostrum patrem uiderunt facientem. Est enim propriè pater ecclesiæ Christus, sicut pater Christi Deus. Animas animæ & spiritus unione saluauit: & sic mortui qui in monumentis sunt, sensim audiuerunt iam à 1500. annis uocem eius, & audiendo uiuere: sic per distributionem sui corporis substantialis corpora etiam longis saluabit seculis, dum interim unientur in se animæ, & unitæ unient sibi omnia, & sic unita omnia unà secum adiungent Christo uitæ nostræ, ut tandem fiat nostrum corpus animæ, imò spiritui simile, & in uniuersum pro uoto nostro dilatabile, dum omnino in naturam corporis Christi transierit. Ad hoc enim habemus uestes super nos innumerales, quæ nos ubiuis repræsentare poterunt: sicut Ambrosius uisus est una eadēque hora Mediolani & Turonibus. Sic hodie in præstigijs Diænæ à strigibus fit. Sed de dilatazione in capite proxime sequenti agetur. Hæc est ratio, ut antè dixi, cur suum corpus reliquerit Iesus in duplici materiæ uelamine. Sub forma & accidenti panis pro unione. Licet enim reuera substantia nec qualis nec quantum est, sed quicquid est comprehensibile in accidentium uehiculis latens, sit per accidentium spectra patens, tamen secundum fluxi aut solidi qualitates operatur natura, unita uniendo, fluxa dilatando. Coalescunt in panem uirtute aquæ ligantis atomi farinæ, ut accedente super hoc ligamentum naturale & artificiale simul, diuino illo quod spiritua-

liter connectit omnia, talem uim in animæ partes disperfas profundat, qualē panis fluxis corporis partibus adherendo adfert. Sicut enim materialiter panis roborat & confirmat corpus assidue, nomine effluentis substantiæ, reponendo nouam, per assimilatio nem, prius in membrorū uicinia & fide factam, & de sanguine tractam: sic opus est, ut eadem substantia panis, per Saluatoris uerba, à nobis fide uestita & cōsecrata, unū gradū acquirendo, in anima faciat. Nam quod est in nutrimento corporis assimilatio, hoc ipsum est in sancto sacramēto cōsecratio. Quum aut sit necesse, aut omnia frustra facta esse, aut hominem im mortalem fieri, ut maioris boni gratia quā sit totus mundus, eius causa factus, uideatur fuisse conditus: opus est alia ciborum uia & natura, partes illas in eo reparari, quā quæ ad hanc diem illum aluere. Eo uero itaq; peccato, quod à comedentibus, ante cibi appositionem in corpus, non est in ipso cibo facta assimilatio sacrosancta, mors regnauit hactenus. Quod igitur facit natura corporaliter, assidue illud assimilādo, quod sibi uitam loco deperditæ reponat, ut suam naturam, quadam diuturnitate impressam, in materiam assimilatā transfundat (non tam sui q̃ uicinarum partiū, ad hoc ut illam adiuuent, conspirantiū, uirtute) adq; se illā transsubstantiationē sensim trahat, hoc ipsum faciat uita spiritalis necesse est. Primum omnium unitur singularium partium spiritus, ad assimilandum & transsubstantiandum cibum, seu alimentum applicabile, & demum extenditur applicando illud ad partem nutritam, & sic prius crassum & materiale unit ad se spiritum assimilatorium, ut facta assimilatione, tandem instar humidi, alimentum altissime per

mē per omnes partes nutriti penetret. Sic primò uen-
 triculus cibum et potū unā coquit alterando, per atrā
 bilem appetitoriā uniendo, & per flauam disgregan-
 do, donec omnibus ibi coctis, in anfractuosa inte-
 stinorum peregrinationem demittatur ea summa, u-
 bi terrena parte segregata meseraicæ uenæ chylum
 album albæ ex informi materia & confusa trahunt, et
 prospiciendo epati, sensim assimilare chylum in san-
 guinem satagūt: hepar sanguine crasso pastus trans-
 mittit ad puriorem coctionem cordi, prius in radici-
 bus uenæ radicalis assimilando per spiritum cordis.
 Cor ubi coxit in uniuersum ita mittit, ut præuio spiri-
 tu semper assimilatio sit ante adpositionem. Assimila-
 tio enim sit per spiritus in materia unionem, applica-
 tio autem siue unio aut appositio sit per subtilissimā
 alimenti assimilati & transsubstantiati penetrationē.
 Quum sit hoc summum Dei in natura palpabili opifi-
 cium, non est dubium quin idem agens eodem mo-
 do agat, ratione suppositi accommodata. Præcurrat
 itaq; noster spiritus, siue anima, opus est, fideq; præ-
 uia amplectatur materiā propositam uulgo in pane
 & uino positam, ut transsubstantietur, & nobis simi-
 le fiat alimētum, nostræ mortalitatis & fluxionis sub-
 stantię reparatorium: & quia forma dat esse rei, opus
 est ut ille cibus cœlestis ubiuis secundum benedicti-
 onem nobis proponibilis, reficiat & in se uniat for-
 mam nostram, spiritu & mente dotatam, animam
 uidelicet, ita ut in sua natura, id est, in mortalitate
 sit anima minus quàm nihil, & abolita, ut per u-
 nionem illius cibi, fiat de ipsius cibi natura, & o-
 mnino Christificetur. Sicut enim suam substanti-
 am, subsistentiam uē assidue, quamdiu res uiuunt,

ipse Iesus diffundit per uiam naturæ, ut naturaliter, id est, ad tempus uiuant: sic illam eandem, per uiam gratiæ opus est, concurrente unâ nostro cum ipsius spiritu, largiri, ad hoc prius, ut forma Christi-
ficetur, demum ut materia Iesuficetur. Christus enim est instar formæ uniuersi, Iesus autem est corpus & materia uniuersi, per cuius solius actualem participationem in sua latenti præsentia, & forma & materia humani corporis fiet immortalis. Ex Christificatis enim formalibus in unitatem redactis, & Iesuficatis materialibus, siue corporeis omnino rarefactis, ut ubiuis penetrare instar humidi possint, spirituiq; obsequi, ubi & quando uolent, Deificatos fieri necesse est. Inde à colore & ordine naturæ uoluit Deus notari gratiæ mysteria. Nam licet panis & cibi non albi, & uinum potusq; non ruber reperiatur, tamen antequam quicquam actuat, fit album in chyllo, representando misericordiam: demum fit rubrum in sanguine, monstrando iudicium. Album prius est, & magis corpulentum: rubrum secundum est, & subtilius, ubi ostenditur naturæ & gratiæ ordo. Sicut enim prius natura omnes comedunt quàm hîbunt, sic sacramentum panis antè quàm uini offertur & suscipitur, ut prior formæ quàm materiæ humanæ reparatio facta intelligatur. Ideo reuera diuina prouidentia factum est, ut impietas membrorum ecclesiæ Latinæ sit specie tantum panis ad hanc diem cibata, quo tempore reuera non nisi anima est reparata. In Oriente ob abusum calycis cum pane corruerunt omnia. In summa, sunt instar sanctorum sacerdotum seruati Sabæi, quia nunquam sacrificum ambitione sunt deprauati, bellis' ue concussi, Vnde nulla gens hodie est

die est ad restitutionem corporum paratior, quam in ecclesia Aethiopica, in qua eo nomine incarcerationum Ieremiam, uerus Dei seruus Habdemelech liberat: & qui putatur parum Christianus, est magis misericors, quam totus populus qui de sinceriori gloriatur cultu, & interim occidit fimostomicè seruos Dei profetas, ne sua scelera detegant. Sicut ergo unitur atomorum multitudo per aquam in panem, & demū per praecurrentem ex nobis spiritum fidei, unā cum antecessorum nostrorum fide & praeparatione, fit sacrosancta assimilatio ad omnia membra applicabilis, secundum meliorem partem sui: sic opus est animam & spiritum nostrū ex innumerabili distractione, & ad creaturarum amorem affectu nimio reduci in unionem, dum sacrosanctae & instauratrici unitur materiae, & quod iam a fidelium consensu cibū hunc immortalitatis elaborante, & nobis indies excoctiorē reddente recipit illud sibi incorporari, & sic per illum uitam aeternā participatiuē adipisci, ut sensim hoc saluatoris corpus post unitam animā seipsum in specie huiusmodi maximè penetrabilis in corpus transfundat, & aptum aeternis dotibus reddat.

DE VLTIMA DISGREGATIONE

in singulis hominibus.

Perfectissimum olim fore in corpore humano, tanquam mundi materialis arbitro, quicquid unquā perfecti fuit in rebus ipso inferioribus, rationi perquā consentaneum uidetur. Nam cum omnis perfectio in eius gratiam sit comparata, sequitur ex ordine ut praestantius esse res omnes sint in fine, quam in medijs ad finem habituræ. Nil uerò praestantius in tota corporea

y

natura

natura est, quàm quum sit maximè unita, & omnino indiuisibilis, tamen quàm latè cœli amplexus extremus patet, distenditur & disgregatur. In se enim habet duo extrema in unum reducta. Certissimum est, & sensui ex ratione uacui manifestum, quod illud quod nomine corporis, aut corporeitatis uocant, ita sit distensum, ut nullus locus illo possit carere: & contra, tanta esse subtilitate, ut à nullo loco possit excludi. Sic est summa continuitas, & summa subtilitas. Ex hoc quod continuum est, uidetur impossibile ut penetret: & ex hoc quod tam subtile est, uidetur impossibile ut continuetur. Quum de se sit materia & separata, & friabilis, & omnino discontinua, primùm ex se non habet: quum autem sit hebes & obtusa, multo minus secundum habere potest. Superest itaque ut uirtute substantiæ, quæ omnia replet & penetrat, est quæ forma & materia superior (nam neutra per se stat) ista omnia sint, & ut ad hoc illa tendat, ut faciat maximè illud tale quod est illi charissimum. Esse autem hominem Deo & Christo formæ formarum, & materiæ materialium charissimum, constat. Superest itaque, ut quam nunc gerimus corporis molem, illam ad sui naturam reducat Iesus, assiduo sui sanguinis potu. Quum autem tale, non nisi à tali fiat, & tale faciat maximè tale: opus est per eam suæ substantiæ speciem, Iesum dare corpori humano has perfectiones, quæ unà & continuum & penetratiuum in se habeat. Sub specie itaque potus, perfectio corpori datur oportet. In ea enim uniuersi continuitas, ex ratione materiæ primæ, quæ in forma aquæ prius emer-
 sit, est posita, Quum autem ad uniuersa alimentum
 defe-

deferendum, & distendendum, in tota natura sic re-
 spersa, instar humidi aerei omnia penetrantis, ut fa-
 ciat hoc ipsum in Christi corpore, opus est. Sic actu
 Deus, in loco materiali mundi, per mediatorem le-
 sum, fiet omnia in omnibus, præstantissimo modo.
 Nam nomine substantiæ uniuersi, quæ est corrupti-
 bilis, opus est hanc naturæ humanæ molem, tanquam
 uniuersi uicariam, in uno suo lesu, non sine singulari
 arbitrio singulorum indiuiduorum, quantumuis in
 eo absconditorum, in æternum seruari. Frustra enim
 fecisset Deus, ut omnia creata, & maxime uita prædi-
 ta appeterent immortalitatem, nisi illam possent & in
 forma & in materia, præstantissimo olim modo, con-
 sequi. Nam quum nec forma per se, nec materia per
 se, quæ reale esse non habent, possint antequam unâ
 in cõposito sint, appeteretalem durationem, sequitur
 ut finis appetitus illarum sic coniunctarum, sit futu-
 rus æternus, in forma & materia unâ positus, indiui-
 sibiliter in æternum. Nam indiuisibiliter & in æter-
 num omnia sic stare, ut esse recepere, cupiunt. Rerum
 itaque omnium indiuisibilitas, siue continuïtas, & pe-
 netratio siue subtilitas (ut assidue à creato mundo in-
 corporeitate materiæ fuit, cum indiuiduorum tamen
 omnium corruptione) est per substantiam illam, à
 nobis sacri potus potione participabilem, in æter-
 num futura, mediante solo corpore Christi. Sicut e-
 nim in materiæ primæ massa, dum fermēti instar assur-
 geret à nihili centro, inq̃ abscidas dilaretur, & eodem
 nutu in centrum grauiā repelleret, æquiualeter omnia
 in se habebat, ita ut essent omnia in omnibus confusa:
 sic opus est actu per extremū primi agentis conatum,

in finem perfectissimum omnia ordinantem, uirtute
humidi omnia ad æternitatem ligantis, hanc massam
in hunc perfectissimum ordinem redigi, ut tota sit in
actu rerum omnium æternitas, sine ulla confusione,
inq; præstantissimo suo essendi modo. Nam alioqui
omnia creasse ad solum fastidium, & ipsarum rerum
continuum in sua militia mortem, reuera Dei cogita-
tione indignum esset, etiam si imperator mundi homo
nunquam in rerum omnium seruitutem fuisset redu-
ctus. Ad militiam enim & difficultatem, quanto ma-
ior erat, tanto insigniorem erat expositus. Quod si in
militia eius non poterat esse, cuius felicitas absoluta,
multo minus in rebus ipso inferioribus. Nam etiam
sine peccato ingemuissent omnia, donec præstantis-
simum esse suum in natura humana Christificata, le-
sificata & Deificata acciperent. Christificamur unien-
do maximam potentiam post Christum, animam ui-
delicet, per panis substantifici usum: sicuti Christus
est imperialis potentia mundi, omnia in se uniens. Le-
sificamur autem, omnipotentem sanguinis substan-
tifici substantiam potando, indiuiduumq; nostri cor-
poris indiuiduo omnibus æquiualehti uniendo. Et
demum unito Christo cum Iesu, omnibus uidelicet
in unam potentiam capitis & membrorum, totius &
partium reductis, Deificabimur: & tunc reuera om-
nia subiecta fuerint sub pedibus eius. Ita adducet Do-
minus omnia creata ad Adamum hominem primum,
suis partibus & membris ornatum, ut tunc imponat
omnibus nomina, quum reuera omnia summam fue-
rint in paruo isto mundo, Microcosmo uel consequu-
ta perfectionem. Sicuti enim perfectissimus rerum fi-
ni

nis est, ut omnes maximas de se utilitates in hominem conferant actu: sic summum rerum omnium uotum in hoc est, ut aternitatem habeant, ubi summum suæ substantiæ edidere specimen: & tunc reuera nomen æternum & immutabile recipiant, ubi à summo suo effectu reuera ostenderunt, qua sint uirtute. Nomen enim ad peregrinationis militiæq; proprietatem potuit ab Adamo illuminato poni. At quod finale sit, ex summo effectu solum, inhabitante omnium auctore, in singulis indiuiduis poterit nominari. Hanc autem disgregationem seu distensionem singularium corporum, non debemus intelligere per se posse fieri: essemus enim singuli capita, ut & Christus, uniusq; substantia & dissidium: sed opus est ex consideratione nostri corporis intelligere. Quamuis enim sit una uita & anima in corpore seu indiuiduo humano, quum illud sit totum confluxile & perspirabile, nulla est humorum pars tam addicta uni parti, quin in uniuerso sufficere fatagat, ita ut sit una uita infinitæ uitæ. Post assimilationem uerò iam non est locus confluxilitati, quia adhæsiō statim sequens uetat. Et tunc fit una uita totius mille uitæ partium, dum manus, digitus, brachium, & singulæ tam similes quàm compositæ partes in suis locis stant, nec unquam mouentur, nisi dum per magis & minus aut alimento abundant, aut destituuntur. unius enim partis minutio uniuersum minuit, dum illi refundere singulæ fatagunt. Sic si gaudet unum membrum, congaudent omnia membra: si patitur unum membrum, compatiuntur omnia membra: solo homine in natura peccante, Sic unus Christus magnus homo uniuersi, nos,

id est, sua membra, per assimilationem uniet, quum
 illum nobis assimilari & coelitus attrahere satagemus:
 & tandem totum generabit partes, & contra partes
 totum component, primo in regimine mundi latissi-
 me charitatem exercendo, ita ut quam latissime pote-
 runt singula humana corpora utilitatem de se in uni-
 uerso diffundant, & demum in æternum latissime di-
 stendantur, ut fiat unum infinito proximum in Chri-
 sto, sicuti Christus unus est finitus & infinitus cum pa-
 tre. Hac ratione factum est, ut corpus sensibile sit in-
 diuisibile: substantia autem inuisibilis sit tam pene-
 trabilis, ut non solum intra corporea & accidentia la-
 teat, sed præstantissimo modo sit, ubi sine ullis acci-
 dentibus delitescit. Sic fit, ut corporis & sanguinis Chri-
 sti mysterium in sacramento sit uerissimo & naturali
 modo, sine accidentibus in media materiæ umbra la-
 tens: sicut & substantia prima Deus, præstantissime
 est, respectu materiæ, cum cuius accidentibus nullo
 modo participat, licet omnino illam sustentet. Opus
 est ut enim inuisibili hominibus deo omnia instar materiæ
 per hæc mysteria fiant, quæ in abscondito apud æter-
 num Deum facta sunt. Opus est necessario, ut quod
 prius est in rudimēto, in minori perfectione, sit in com-
 plemento in absoluta consummatione. Per ignis & a-
 quæ inuisibilis potentiam, à substantifica mundi crea-
 trice uiuificatam, omnium uiuentium rudimenta poni,
 satis in confesso est. Iam dictum est, quod ignis in ter-
 ra niger est, in aqua rubeus, in aere coeruleus, in seal-
 bus: & hoc patet ad oculū in luce artificiosa. Color ita-
 que proprius uitalis principij omnia ligantis & astrin-
 gentis est albedo, unde omnia semina alba, In primo
 isto

isto eodem albedinis elemento aqua est latens rubra
 & sanguinolenta, unde secundò apparens in rerum
 principijs est sanguis, ex albo semine potissimum in
 uita sensitiua terrestri præditis, si sanguinem habent.
 hoc uerò est aqua, quæ assidue dilatat penetrando,
 sicut ignis astringit uegetando. In hoc albo & rubeo,
 siue igne & aqua, aut calido & humido, ut uocant,
 primò latenter, deinde eminenter esse positam uitam
 constat. Quum autem totius uitæ finis sit, uitæ huma-
 næ pro summo conatu inseruire, illamq; bonificare,
 opus est necessariò eodem Deo omnia moderante, ut
 quibus initijs res creuit, iisdem augeatur & conser-
 uetur, inq; finem præstantissimum deducatur. Qua-
 re absconditus & latens præstantissimusq; ignis (ut
 qui omnia comedat, & in se mutet) compleat totius
 uitæ catastrofen opus est. Sicut autem est præstan-
 tior spiritus & forma quàm materia, & anima quàm
 corpus: sic ille ignis absconditus agat opus est, in-
 cipiendo à parte spiritali & formali nostræ uitæ, uti
 nobiliori, non destruendo, sed alendo, ita ut omni-
 no adnihilaret, aut in arcuissimum deducat, & omnino
 in se transformet: sicut colligit seminum omnium
 spiritum diuinitus datus ignis, comite substantifi-
 ca uniuersi agens: & ideo summo & præstantiori a-
 gens intellectu, quàm nos ipsi omnes possimus colli-
 gere. Videmus certissimè duplici arbitrio ferri hunc
 nostrum materialem ignem. Quum sponte enim a-
 git, ab exteriori ita molestus est, ut omnia uiuentia
 destruat, seu extrà corpora amburendo, seu intrà fe-
 bres immittendo: in còposito autem naturali tam mo-
 deratus est, tam lenis, tam dulcis, ut nil in toto mundo
 sensi-

lenibili sit uitæ suauis, aut cum maiori modestia &
 harmonia agens. Est itaque ignis in compositione, uitæ
 sub ferula sapientiæ Dei creatæ & increatæ, quæ
 ita eius impetum frenat, ut ex ferocissimo lenissimum
 faciat. Ille itaque est prior ignis albus, omnia in albo-
 re panis per animam nostram, quæ est uniuersi uita
 immortalis uniens, ut tandem adiuncto uini seu cali-
 cis humido, fiat plenum immortalitatis temperamen-
 tum, per eam substantiam quæ sola in uniuerso acci-
 dentibus non obruitur, licet mirabili modo & spiri-
 tualiter & corporaliter nutriat. Sic fit quod est ex tra-
 duce natum per sanguinem, uoluntate carnis aut uo-
 luntate uiri, ut ex Deo renascatur, dum fit in omnibus
 membris uerbum caro, sicut fuit in toto. Sed maior
 est conflictus, contra tot corporis uitia. Nam ab hu-
 morum corruptione, aut à solutione continui, aut à
 nocumento exteriori lacerari solet hæc aquositas (cor-
 pus enim aquæ, anima igni responder) unde sanari
 illam multa frequentatione calicis opus est. Ideo licet
 utraque species sacramenti totum habeat Christum,
 tamen de consecrato pane non dixit se comesturum
 cum suis in regno Dei: sicut de hac generatione ui-
 tis, siue de calice, dixit se non bibiturum postea, do-
 nec bibat nobiscum nouum uinum in regno patris,
 quum regnum Dei uenerit. hoc autem uenit, quum
 illud est impletum nouum in regno patris, quod fit
 in pane. Nam nunc per panem omnes animas
 quæ unquam creatæ sunt, sibi reuiuuit Iesus, ut nul-
 lus possit resurgere impius in iudicio, ne sint peccato-
 res in concilio iustorum. Via enim peccatorum peri-
 bit tantum, Hinc feci, ut totus mundus in cibo &
 potu

potu assidue, quoties cibum & potum sumit, commu-
nicet, ut illa magna rebellio carnis edometur, quum
uix semel in anno sit usitata inter Latinos comunionio.
Sic impletum est actu in regno Dei, quod imple-
ri debebat, dum omnia ratione & spe prædita, sci-
enter aut ignoranter, de æternitatis cibo partici-
pant. Sic sensim est facta, fit, & fiet summa dilatatio
& resurrectio. Omnes enim possibili participatio-
ne comedimus sub lege naturæ, ut assurgeremus ad
peccati cognitionem, & ad spiritus restitutionem.
Licet autem diluuiio sumus exterminati, non est
factum ad uindictam, sed ad medelam. Dum enim
iudicamur à Domino, non damnamur, sed corri-
pimur, ne cum hoc mundo damnemur. Ideo nostris
spiritibus tunc per poenitentiam aut poenam recu-
peratis, ad inferos descendens prædicauit Christus,
propterea quia increduli fueramus aliquando. Simi-
liter ab instaurato per Noachum mundo, omnes aut
legis & ceremoniarum aut afflictione bellorum &
tyrannorum discere coacti in quanta rebellione ca-
ro una & anima esset, sumus ad receptionem mentis
restituti, sensim sese refundente in nos Christo, ut mas-
sa erat disposita. Licet enim multis singulares gratias
faciat Christus, in singulis ætatibus, tamen ita se ac-
commodat temporibus ab eo institutis, ut nil natu-
ralis ordinis uelit uiolare: quod apparet in eo, quod
obscurum proferre uerbum sit gloria eius, ut semper
proficiens sæculum uincat in interpretatione suos
maiores. Sed uidetur clarè ista ad ætates accommo-
datio, in eo quod ipsismet discipulis suis, quos præ-
sens absolute de omnib. docere poterat, Iesus dixit,
se habere multa illis dicere quæ ferre non possent:

sed remisit omniū suggestionem ad spiritum sanctū
doctorem, cuius effectus ad plenū nōdum est uisus :
teste Petro, qui in ipsis peccabat adhuc principijs,
diu post illum acceptum, se unum uocans Iudæum,
& legem unā cum Christi cultu debere seruari autu-
mās: ita ut illi ipsi nil profecisset Christus, si in ea sen-
tētia permanisset. Factus itaq; est certior tam per ui-
sionē lintei cœlo missi, in quo omnes gentes erant fi-
gurata, quā per primum spiritus sancti aduētum.
Opus est enim, ut fuerit super omnē carnē, & non su-
per aliquā tantū, ad hoc ut impleatur scriptura. Sic re-
spersit ad ea usq; tēpora mentē, duo sublimia elemen-
ta duobus inferiorib. mortuis alligās. Sed omnes o-
pus est in tertia ætate animæ restitutionem accepisse
per sanguinis Christi actualement effusionem. Sic attra-
xit eleuatus, omnia ad seipsum: id est animam, in qua
esse præstantissimum accipiunt omnia. Sic trib. istis
primis diebus obscuris, sine sole unito, luce quidem
præsentē, sed dissipata, sensim assurreximus. Sed
ad quartam diem omnia transire oportet: in qua om-
nes spiritu, mente, anima & corpore reficiamur, mor-
tisq; conditionem effugiamus. Sic latissimè sparge-
mur, anima unita ad suā primā uitā, corpore aut latif-
simè dilatato, ad substantiæ æternæ cōseruationem.
Sicuti aut in singulis ætatib. sunt eadem quatuor ele-
menta, & omnes unā positæ unum solum hominem
componūt: sic in natura humana diuinis elementis,
id est spiritualibus constante, factum ad hanc diem
est. Sicut enim in massa corporis uidetur, quod calor
ignis, & respiratio aeris in sublimē euolant: humidū
aut, & terrenum, siue aqua & terra in cadauere restāt:
sic duo elementa uitæ spiritualis hætenus euolarūt
ad Deū

ad Deū qui dedit ea, spiritus uidelicet et mens: ille ut incōtaminabilis, sicut ignis: hæc aut, ut quæ non nisi per Christū siue cōtaminata, siue pura uiuere possit. Assiduè porro instar rotæ effundit & attrahit Christus infundēdo & recolligendo spiritus, mentes, animas. Vnde uidemus rotarū motū antè & retrò, fursū et deorsum, unā moueri & quiescere: ideo terra quiescit, cōlū autem inenarrabili rotatur uertigine. Semper à pœnitētiā Adami ad nos usq; obtulit spiritū effundēdo, & assiduè recollegit. In prima ætate nō nisi spiritū euexit, quia mens nōdū reascēdere poterat: sed instar aeris epidemia infecti & putris in inferiori subsidebat. Sequēti ætate, potissimū ab instaurata per fidē pietate, mens cœpit in uniuerso recolligi unā cū spiritu. Nam uirtutes ueræ religionis in uniuersum suis oppressum calamitatibus transfundebātur, tanquam à corde & cerebro uita & sensus ad extrema usque digitorum præstantissimè transmittitur. Inde fit, ut bonus gentilis sit hypocrita initiato non tantum melior, sed illius iudex. Refundendo assiduè huiusmodi duo elementa fursū tendentia (nisi tendiculas menti immundæ ponat medio in aere princeps & rector aeris satanas, secundū merita) assiduè etiam eadem recipit, donec sparso sanguine facta est noua pasta, & uiscus tenacissimus, ita ut unā secum traxerit animas peccato graues, & sensim in suo sanguine lauerit, per lauacrū non solū regenerationis, sed renouationis spiritus sancti, quē per sacramēta ecclesiæ suæ dispensatrici effudit in nos abūdē, ut in omnes gētes, quæ ad ea mysteria palām nō uenerunt, & lumine omnib. dato, & gratia omnes cōcomitāte uti in conscientia faterentur, transmitteretur in ecclesia

communi, & naue Petri nauem concomitante. Licet
 enim solus Petrus laxat rete in uerbo Domini, &
 grauem capturam arctat, Domino uisibiliter nauem
 eius intrante, tamen socij qui sunt in altera nauī, ita
 adiuuant, ut sine ipsis rumpatur rete, & nullo modo
 possint in terram sagenam trahere. Et ideo ambæ na-
 ues plenæ sunt. unde uero stupore consternatus Pe-
 trus dicit, Recede à me Domine, quia ego peccator
 sum, uade ad tuos cognatos, qui sunt in alia nauī: illi
 sunt me meliores, licet tu me maiori authoritate do-
 naueris, sine illis nil traho in terram. Sic recurrentib.
 elementis coelestibus, imò supra coelestib. (inter que
 & inferiora sunt ipsa coelestia) sensim iam à mille &
 quingētis annis, quantū durauerat sacerdotij Leuiti-
 ci authoritas, unā cum mēte & spiritu sunt uiuificate
 animæ omnes, quas in suo homicidio, imò in meo oc-
 ciderat Adamus. Sic quum uenit Christus, iudiciū
 fuit mundi ad hanc diem durans, ut actū princeps
 mundi nunc ligatus, ne in æternam pœnam noceat,
 donec sint signati serui Dei in fronte, eijciatur foras.
 Et sic tunc temporis uenit hora, & nunc est, ut mor-
 tui, qui tum, et ab eo tēpore fuere in monumentis, au-
 dierint uocem filij Dei, ut audiendo uiuerent. Hinc
 factum est, ut à passione Christi, signa iudicij in toto
 mundo fuerint continua, præterquam istud quod
 nunc manifestatur, in prædicatione huius euangelij
 in toto mundo. Ob id euangelium æternum est ita
 duce ratione scriptum, ut nulla gens illi repugnare
 cum ratione possit. Restat ut frequentatione assidua
 diuinorum mysteriorum sacrosancti corporis & san-
 guinis omnia ita impinguētur corpora, ut possit be-
 ne anima suscitata assuetieri consortio spiritus & ani-
 mæ,

mae, & sensim reficiatur deperdita per peccatum me-
um unio, donec ultimò adueniens corporibus sa-
cro sancto cibo satiatis, substantiam diuinam quæ in
illis delitescit, assumat: corpusq; assumptum osten-
dat conforme claritati eius qui omnino nos est sibi
conformaturus, ut nil perdendo eorum quæ dedit
illi pater, clarificetur in omnibus ea claritate quam
in nobis habebat priusquam mundus fieret. Inde est
quòd omnes sancti quum ab hac uita discedunt, ad
suum locum abire dicuntur: nempe, quem in Chri-
sto antequam essent, habebant. Nam Deus est om-
nino imparticipabilis, quum opus sit, particulares
intellectus ab uno primo participabili esse: in quem
locum referri opus est à morte, cum aptitudine adfu-
isse & uixisse. Frustra enim fuisset, quod essentia pro-
pria differentiam saltem in animo non acquisiuisset.
Luderet enim operas prouidentia, si ita ad carnifici-
nam huius mundi exponeret animal cæteris impera-
turum, ut præstantissimæ partis eius nullum post
mortem appareret uestigium. Præstaret enim nun-
quam fuisse, quàm in miseris semper egisse. Et spiri-
tu ergo, & mente bona, locum in Christo participa-
tiue habemus: sicuti impia diaboli membra etiã per
spiritum impuritatis, & mentem nefariam, sponte lo-
co bonæ amplexam, habent suum locum in corpore
diaboli, in Simone mago post Iudam incarnati. Hinc
Iudas dicitur abiisse in locum suum, instar sanctorum.
Sic omnino destrui corpus peccati per ueram sub-
stantiam opus est, dum pane angelorum fit anima an-
gelica, ut suum corpus rarefactissimum & distentissi-
mum, per sanguinis sacri substantiam, in quo pro-
priè est animæ harmonia reposita, ad se trahat, &

tandem quocunque uoluerit uisibiliter aut inuisibiliter moueat: in qua re est resurrectionis sabbathum. Nam applicatio ad animam est quinta dies, ad corpus uero sexta: in deliberatione utriusque in Christo quiescentis est sabbathum, ut in octaua die fiat circumcisio: & sic sub duabus Christi & Patris æterni periodis, nos in æternum his octo diebus siue sæculis aut periodis omnes & singuli nati, educati, purgati, restituti, faciemus æterni denarii complementum.

F I N I S.

APPENDIX NECESSARIA DE MATE-
rialis substantiæ ampliori cōsideratione.

QVoniam modus essendi uerissimus, siue in spi-
 ritualibus siue materialibus consideretur, in ra-
 tione substantiæ positus est, ut sine qua nil substat, &
 per quā omnia subsistunt, ideo de eius origine in ma-
 teria potissimum ad præcedentiū cōfirmationē agere
 decreui. Quū enim constet, præstantissimā esse illam
 substantiā spirituale, quæ est supra omnes, ab omni ac-
 cidentiū uicissitudine semotissima, illi esse proximā
 cōstat, quæ in materialib. aut suis caret accidentibus,
 aut nulli sensui, imò ne intellectui quidē comprehēsi-
 bilib. circundat, qualē semper dixi perfectissimā me-
 diatoris omnium uiuificam substantiam, adipiscen-
 dæ immortalitati necessariam. Sed quia nobis est cū
 uniuerso cōgrediendū, & nō minus filosofis & sapi-
 entib. q̃ ceteris satisfaciendū: ideo hæc tāti momēti
 res est diligētius pensitāda, uidendaq̃. Quū sit certū
 elemēta p se suas habere qualitates, ante q̃ in naturā
 mixti trāseant: cōstat tamē, quū primū rerū principiū
 duce igne & aqua oritur, ipsa elemēta suis qualitati-
 bus sic spoliari, ut ignis sine patenti calore, aqua sine
 manifesta humiditate cōcurrant, ita ut in medio es-
 sentia elemētariis & mixti, siue in extremo elementi,
 & principio mixti, sit reuera quod quærimus, id est,
 substantia perfectissima accidētib. omnino destituta,
 quoad sensum dico. Quū aut sit uerissima affirmatio,
 quod elemēta nullo pacto in mixto remaneāt secun-
 dū materiā, nō tantū in ipsis rerū principijs, sed in to-
 to nature cursu: prima uitę basis in tēperamento ele-
 mentorū posita, suis spoliēt qualitatib. necesse est, ita
 ut reuera in potētia magis q̃ in actui cōsistant for-

ma et materia elementorū. Vera enim mixtio fit, quū miscibilia alterant ad inuicē. Quū ita à suis proprijs spoliēntur naturis, hoc fieri ab admota superiori causa, ab igne calorē, à terra pondus & rigorē, ab aqua humidū, et ab aere suā qualitātē omnino tollēte, inq; nouam harmoniā cogente necesse est. Nil enim in seipsum insurgit. Vnde funditus ruit tota nugatio illa, quę naturę tanq; motrici attribuit essēdi per se rationē. Deus est omnino immobilis, & inapplicabilis. Pręsens itaq; mediator in tota rerū natura iam fuerit ante materię primę ebullitiōē opus est, ponens omnīū uitā in hac substantia prima materiali: sed quod ad sensum ita nuda, ut sit certissimū, substantiā esse sine accidēte perceptibili, unde tota uis uitę pēdet. In hoc itaq; participabili uerbo Dei uita uniuersi erat: sed illa tota uita uniuersi erat lux hominū, quę ad hanc diē in tenebris incōsiderata lucet, quia tenebrę, id est, tenebrofi homines illū adhuc nō cōprehēderūt. Finis itaq; uniuersę uitę mūdi in hoc cōtendit, ut sit uitārū uita pręstantissima. Vnde quū omnia cōposita ex istis elemētis in mortē festinēt, superest ut illa uita uitārū, quę prima est, & causa ceterarū, sub substantia accidētib. reuera destituta, uitę humanę, cuius causa ceterę uitā aternā expetētes sunt, ita prospiciat, ut sine materia corruptibili, uita in ea recipiat immortalis. Cōstat enim nūc inter omnes gētes, hominē ad immortalitātē nasci. Quū uerò fōs immortalitatis sit in illo applicabili & mobili erga singularia motore, elemēta pro sua uolūtate spoliāte, necesse est, ut nō tātū naturalē substantiā hominib. cū quantislibet priuilegijs, gratijs, initiationib. & mysterijs det: sed ad hoc ut seipsum carne humana uestierit sub naturę accidētibus, ut illa assumpta tandē faciat, quod est naturę,

quan;

quantifuis ornata priuilegijs impossibile. In sola enim illius carne, omnino accidentibus, ad instar radicis naturalium, spoliata, sub præstantissimis alimentorum in uniuerso speciebus distributa, latet immortalitatis alimentum, tam pro anima quam pro corpore. Sicut itaque æternam priuationem quum illi uisum est, in materiæ primæ confusæ naturam conuertit, & sensim confusione extincta, elementa cœlestia et inferiora ex eadem materia distinxit: deinde in singularium indiuiduorum compositione elementa suis spoliatis qualitatibus, ut in uitalem, aut realē, nouāq; essentiam transeant: sic omnino ut suam uitam in singulis hominibus unā cum materiā trāsfundat, opus est ut per absconditam suam substantiam hoc faciat, corpus uisibile & sensibile, assidue, pro fidelium uotis, omnib. qualitatib. spoliando, et secundū quod corpus naturæ ubiuis sub cœli conuexo esse (indiuisibiliter & impalpabiliter in suo summo esse reductum) iubet: sic etiam multo facilius faciat opus est, de seipso. Est enim panis uiuus qui de cœlo descēdit, instar pluuiæ & roris quæ nunquā deficit. Licet aut in nouam cōclusionem deuenerint neoterici, quod nō sit actus necessaria cōmunio ad resurrectionē: tamē salua eorum reuerētia, antiqui ita tenuere, necessariam huiusmodi cibi participationem, ut non alio argumento ualidiore adstruxerint resurrectionem. Per uim diuinitatis omnia replentis, datū est illi spiritui, menti, animæ & corpori per resurrectionem defecato, ut sit ubiuis hoc substantiæ modo præstantissimo: sicut a creato mundo instar Dei opus fuit, est & erit, ut sit. Nam sine eo nil fit. Et ideo inhabitat in eo plenitudo diuinitatis corporaliter, nedum spiritaliter & mentaliter,

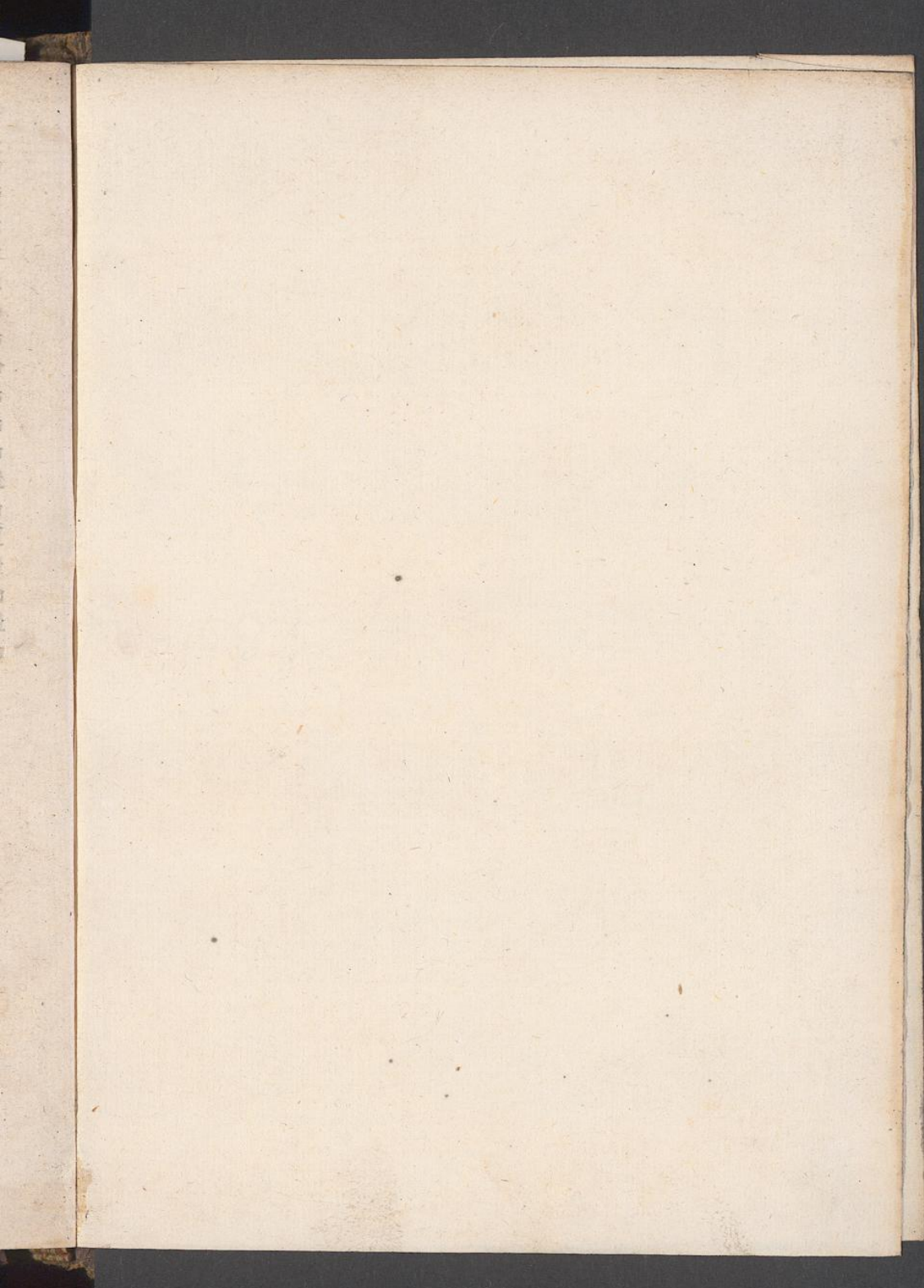
taliter atq; animaliter: quia licet unum occupet locū
 in cœlo, cum corpore locali, glorioso & beato: ta-
 men non tantum instar Dei spiritum, mentem, &
 animam omnia instar Dei replendo distēdit: sed cor-
 pus ipsum ubiuis locorum pro suo & eius ecclesiæ
 consensu, & singulorum fidelium uoto demittit. Et
 sic per substantiam illam secundum diuinitatem im-
 participabilem, præstantissimamq; præstantissimum
 esse immortalitatis, nostra de se impotens accipit na-
 tura. Sicut itaq; in mundo sensibili necessariò tres na-
 turas comprehendī, siue substantias, elementarem si-
 ue inferiorem, substantias separatas in superiori, &
 cœlum in medio, & fatentur & probant naturæ stu-
 diosi, de puro rerum esse, sine suo fine cōsiderantes:
 sic etiam tres substantias in subtiliori finis considera-
 tione, gratiæ siue proprietatis rerum consideratores
 habent. Deus summa substantia est, superior dignita-
 te, omnia tamen perinde in centro atq; uersus absi-
 das complens. Radix uitæ, aut essentię rerum (cui ap-
 plicari superiorem omnipotentemq; uirtutem assi-
 duè omnia immutantem & instaurantem opus est)
 quum maximè circa materialia uersari soleat, secūda
 non immeritò & inferior dicitur. In medio huius &
 illius est sacrosancta illa decisio sacramentalis ex cor-
 pore mediatoris, quæ multò cœlo superior, ipsi cœ-
 lo tamē in ordine respōdet, in cuius actuali participa-
 tione solū est immortalitas. Nam medio cœli uisibi-
 lis nil fit immortale: spiritu quidē & mēte per sangui-
 nē sparsum, potuit animas reparare, à satana eripere,
 et sibi reunire: uerū ut illis adsit, in corpore restituo
 sua immortalitas, hoc solū est in superioris cœli au-
 ra, p̄ sacrosanctā synaxim participabili positū. Ad hoc
 enim

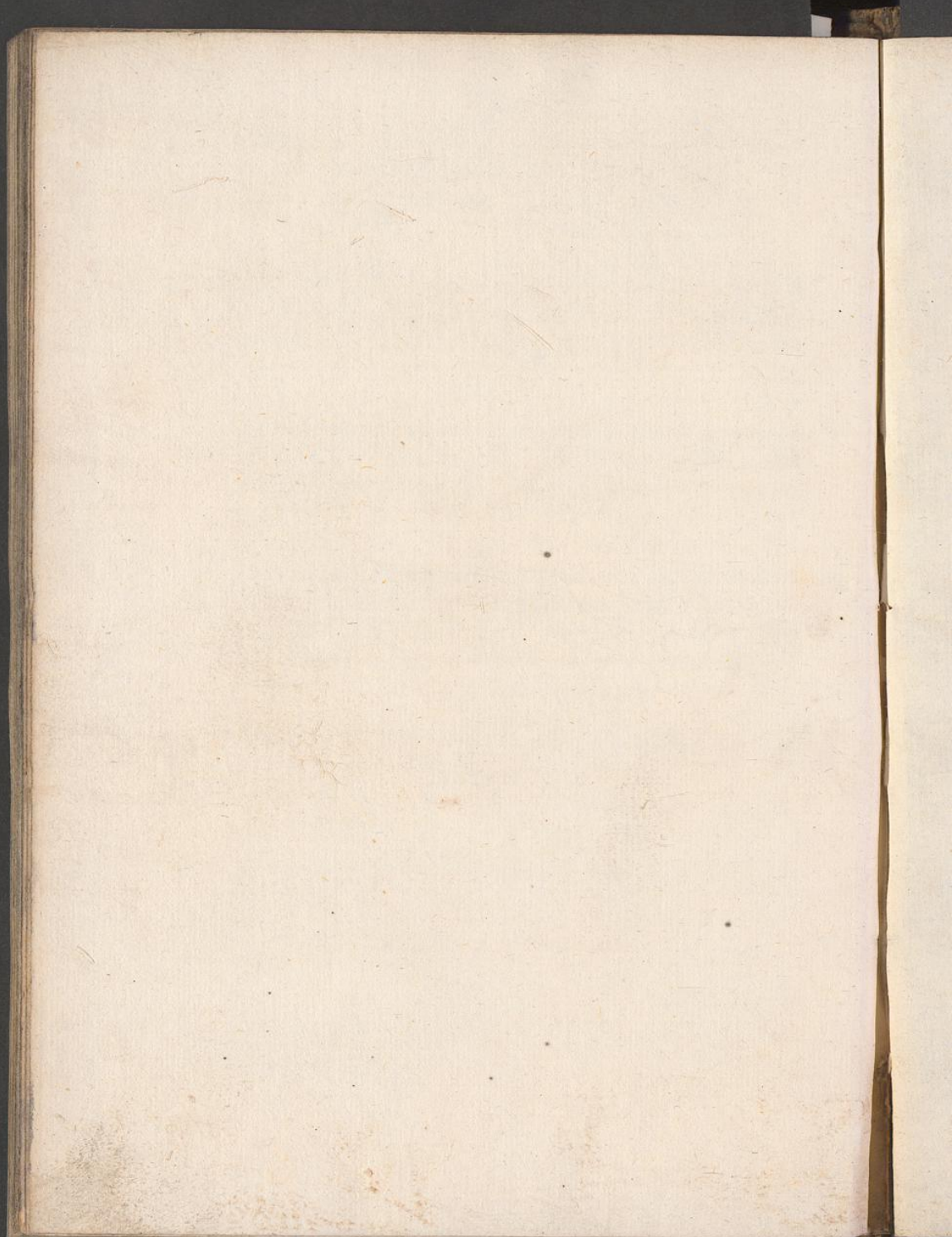
enim ut fiamus in summa perfectione, quales omnes
 in nostra sumus origine, id est substantia defecata, per
 nouam materiae substantificae participationem immor-
 talem hoc adipiscamur oportet. Sed hae consideratio-
 nes praesupponunt, primum de Orbis terrae concor-
 dia, et maxime de Restitutione humanae naturae uelu-
 ti ante peccatum, in quarta parte ubi est Euangelio æ-
 ternum. Scire enim est opere precium, quod ad immor-
 talitatem sint creati & peruenturi omnes homines, an-
 tequam quomodo ipsam possint assequi immortalita-
 tem querant, aut tradant. Sic itaque uirtute illarum trium sub-
 stantiarum, secundum considerationem trinitatis in unita-
 te, omnis cognitionis possibilis ratio comprehenditur.
 Ex unitate patris & Dei syllogismus, ex dilatatione
 filij seu ueritate sapientiae dilatatio epagoges: sed u-
 trinque fidem certioorem faciens mathesis multo certis-
 sima respondet spiritui sancto: cui ideo omnis uerita-
 tis manifestatio ab ipsa Dei sapientia relinquatur, quæ
 tamen non nisi incarnato in nobis cum di-
 uinis personis Christo ac-
 quiritur.

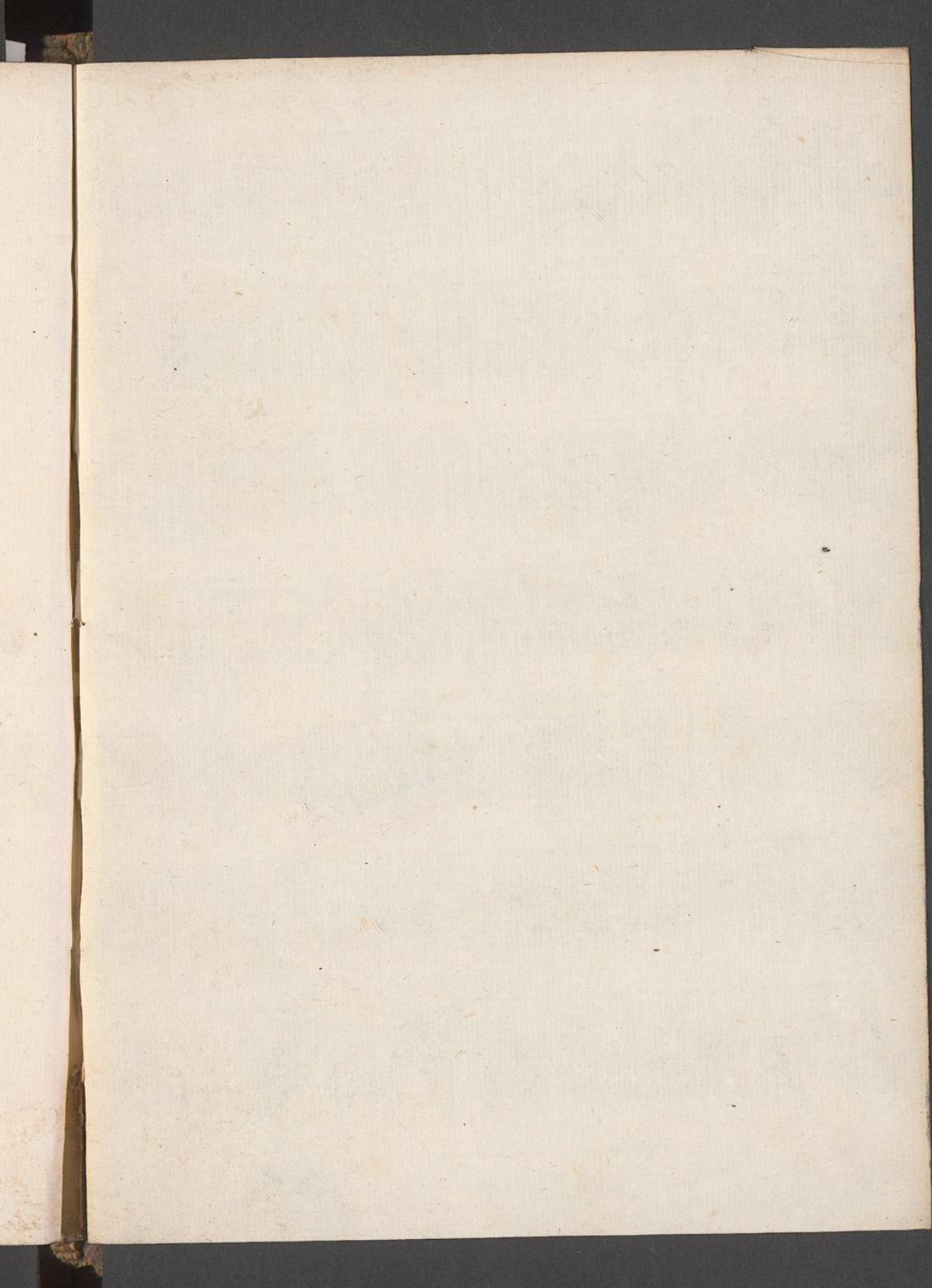
F I N I S.

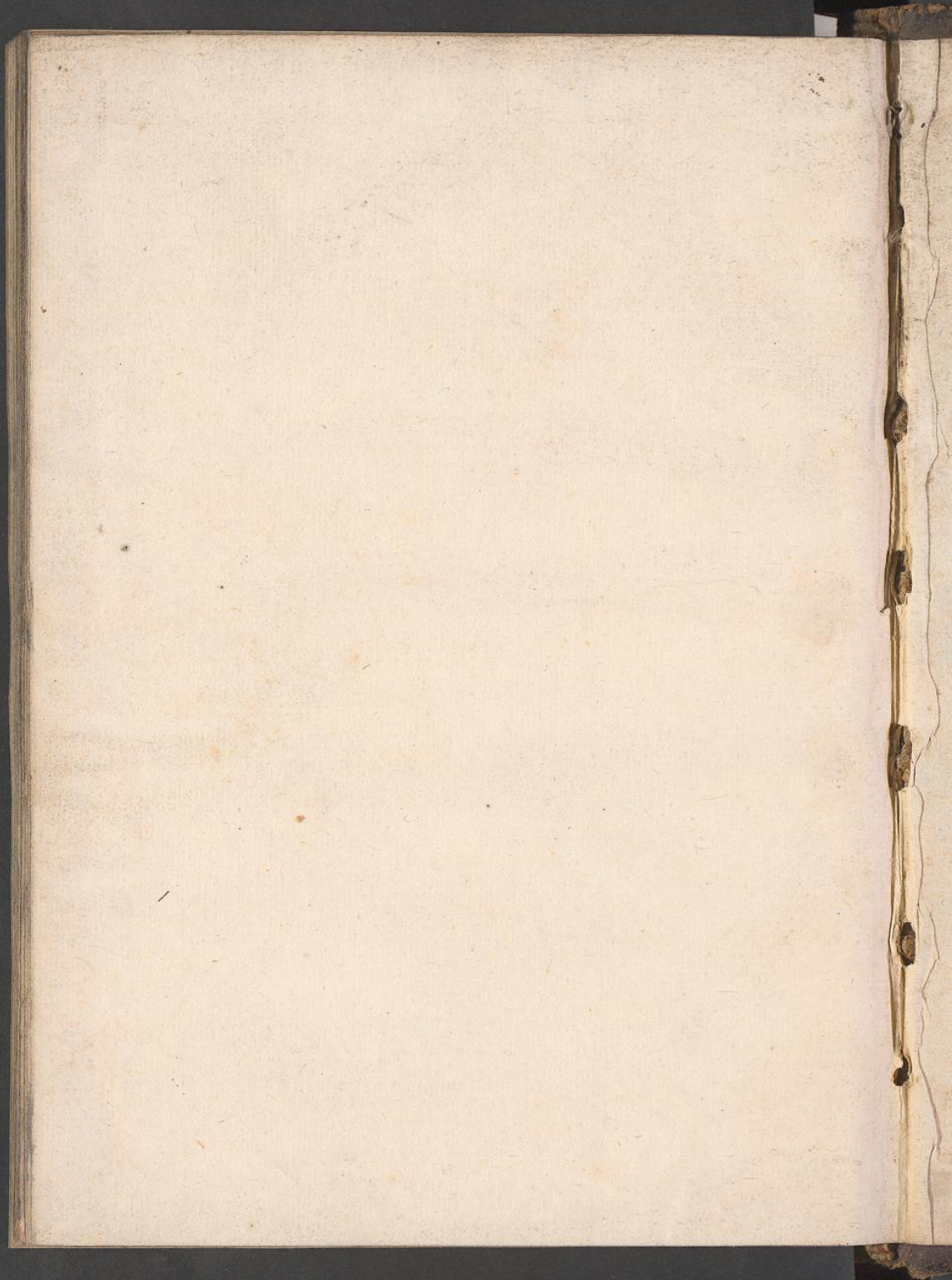
. 317210

2. 1. 11. 1. 3.

12

26

71

